

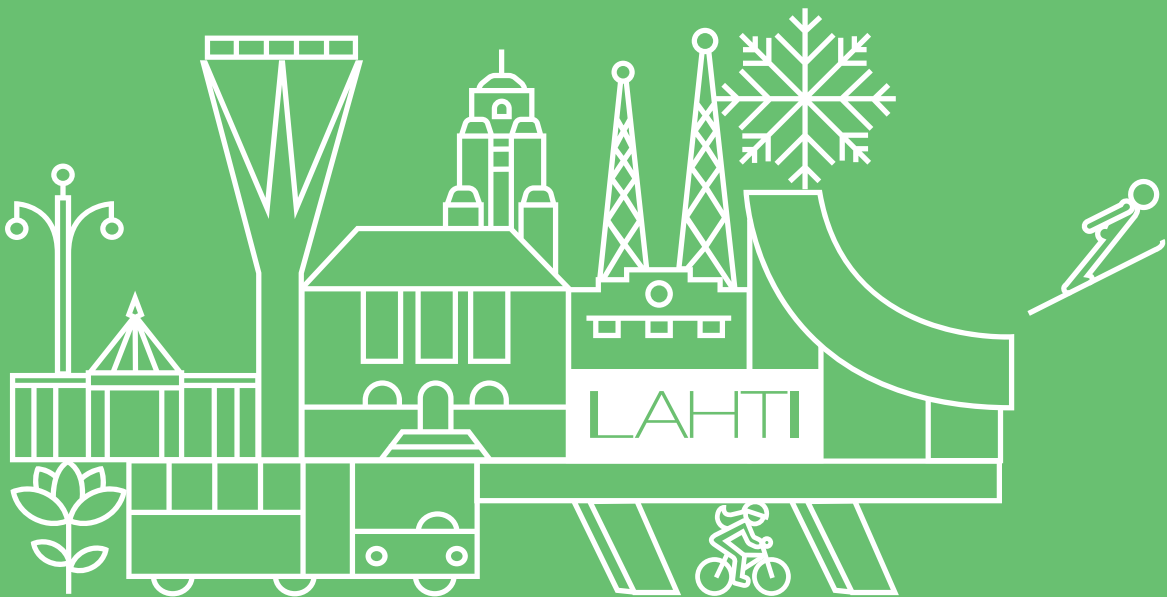
LAHTI

NIITTY- VERKOSTO- SELVITYS

Lahti.fi

Julkaisija: Lahden kaupunki
Teksti, visualisointi: Hanna Keskinen, Sini Miettinen, Mervi Kokkila, Laura Suni, Johanna Jalonen, Satu Laitinen
Taitto: Aija Nuoramo
Kannen kuva: © Ramboll Finland Oy
Kartat ja kuvat: © Ramboll Finland Oy ellei toisin mainita

SISÄLTÖ

1	Johdanto	2
1.1	Työn taustaa ja tavoite	2
1.2	Työryhmä	2
1.3	Työskentelymenetelmät	2
1.4	Kestävä kehitys osana projektia	4
1.5	Lähtötiedot	4
2	Lähtökohdat	6
2.1	Lahden kaupungin strategiat ja ohjelmat	6
2.2	Lahden maisema	7
2.3	Lahden yleiskaava, osayleiskaavat, asemakaavat ja maanomistus	9
2.4	Lahden niittyjen ja peltojen ekosysteemipalvelut	9
2.5	Nykyiset prosessit, toimintatavat ja kunnossapitomenetelmät	10
2.6	Tunnistetut kehittämiskohteet	11
3	Lahden niittyverkosto / avoimien alueiden verkosto	13
3.1	Avoimien alueiden kokonaisuus	13
3.2	Paikkatietoanalyysi	13
3.3	Kohdevalinnat	17
4	Niittyjen kunnossapidon kehittäminen	20
4.1	Tavoitetila	20
4.2	Hoitoluokitus/kunnossapitoluokitus	21
4.3	Niittyjen merkitys hulevesien hallinnassa	27
4.4	Kunnossapidon järjestäminen	30
4.5	Niittyverkoston kehittäminen	32
4.6	Muu kehittäminen	33
5	Niittykohteet	36
5.1	Kohdekorttien sisältö ja käyttö	36
5.2	Kustannukset	36
5.3	Jatkosuunnittelussa ja -toteutuksessa huomioitavaa	37
6	Yhteenveto	38
	LÄHTEET	39
	LIITE 1 Yhteenvetotaulukko	
	LIITE 2 Kohdekortit	
	LIITE 3 Haastattelut	
	LIITE 4 Luonto-, virkistys- ja kulttuuriteemakartat, matalan viherpeitteen ja reunavyöhykkeiden yleiskartta, kasvupaikkatekijöiden koostekartta	

1 JOHDANTO

1.1 Työn taustaa ja tavoite

Niityt ovat heinä- ja ruohokasvillisuutta kasvavia avoimia, kokonaan puuttomia tai puoliavoimia alueita, joita hoidetaan niittämällä tai laiduntamalla. Niityillä on maisemallisen ja kulttuurihistoriallisen merkityksen lisäksi merkittäviä luontoarvoja. Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnin 2019 mukaan avoimien alueiden sulkeutuminen on monen lajin uhanalaisuuden tai häviämisen ensisijainen syy.

Selvitystyön tavoitteena on ollut selvittää, miten kaupunki- niittyjen määrää ja niiden virkistyskäyttöä voidaan Lahdessa lisätä. Niityt ja pellot ovat tärkeä osa Lahden kulttuuriympäristöä ja viheralueverkostoa. Lisäämällä niittyjen määrää kaupungissa turvataan luonnon monimuotoisuutta, parannetaan varautumista ilmastonmuutokseen ja hoidetaan maiseman kulttuuriarvoja. Niittyjä voidaan hyödyntää myös kaupunkiympäristön hulevesien hallinnassa. Yksipuolisten nurmialueiden kehittäminen monilajisiksi ja luonnonmukaisiksi niityiksi parantaa kunnossapidon resurssitehokkuutta.

Työssä on selvitetty myös niittyalueiden merkitystä asukkaille ja kehitetty kaupunkiniittyjen hoitomenetelmiä. Lahden niittyverkostosta, sen arvoista ja osa-alueista on muodostettu kattava kokonaiskuva paikkatietoanalyysien, asiantuntijahaastatteluiden ja asukkailta kerätyn palautteen sekä maastoinventointien avulla. Suunnitelman laatimisessa on huomioitu kaikki kestävä kehityksen ulottuvuudet; sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen.

Niittyalueille laadittiin 30 kohdekohtaista kohdekorttia, jotka tukevat hoidon suunnittelua, hankintaa ja toteutusta. Selvityksen perusteella Lahden kaupunki kehittää alueita seuraavan kymmenvuotiskauden ajan. Tämän jälkeen arvioidaan tilanne ja päivitetään selvitys. Alueiden muuttaminen tavoitellaan kestää useita vuosia ja lähiasukkaita kuullaan vielä muutostöiden yhteydessä.

1.2 Työryhmä

Työn tilaaja on Lahden kaupungin kaupunkiympäristön palvelualue / kunnallistekniikka / vihertoimi. Tilaajan yhteyshenkilönä on toiminut metsäpäällikkö Anna-Maaria Särkkä.

Työtä on ohjannut laaja ohjausryhmä, johon ovat osallistuneet Lahden kaupungilta Anna-Maaria Särkkä, Kirsi Kujala, Jouni Lehto, Ismo Malin, Asko Riihelä, Hannu Takala, Seija Nurkkala, Katja Hattunen, Maria Silvast, Sanna Suokas, Markku Sivonen, Juhani Järveläinen ja Markku Ahokas.

Työn projektipäällikkönä konsultin puolesta on toiminut maisema-arkkitehti Hanna Keskinen ja projektsihteerinä MMM Sini Miettinen. Muut konsultin työryhmän jäsenet ovat olleet MMM Mervi Kokkila, paikkatietosuunnittelija Elina Puhjo, suunnittelumaantieteilijä Laura Suni, TkT Johanna Jalonen, biologi Satu Laitinen, suunnitteluhortonomi Pekka Leskinen, maisema-arkkitehti Aino-Kaisa Nuotio ja maisema-arkkitehti Elina Kalliala.

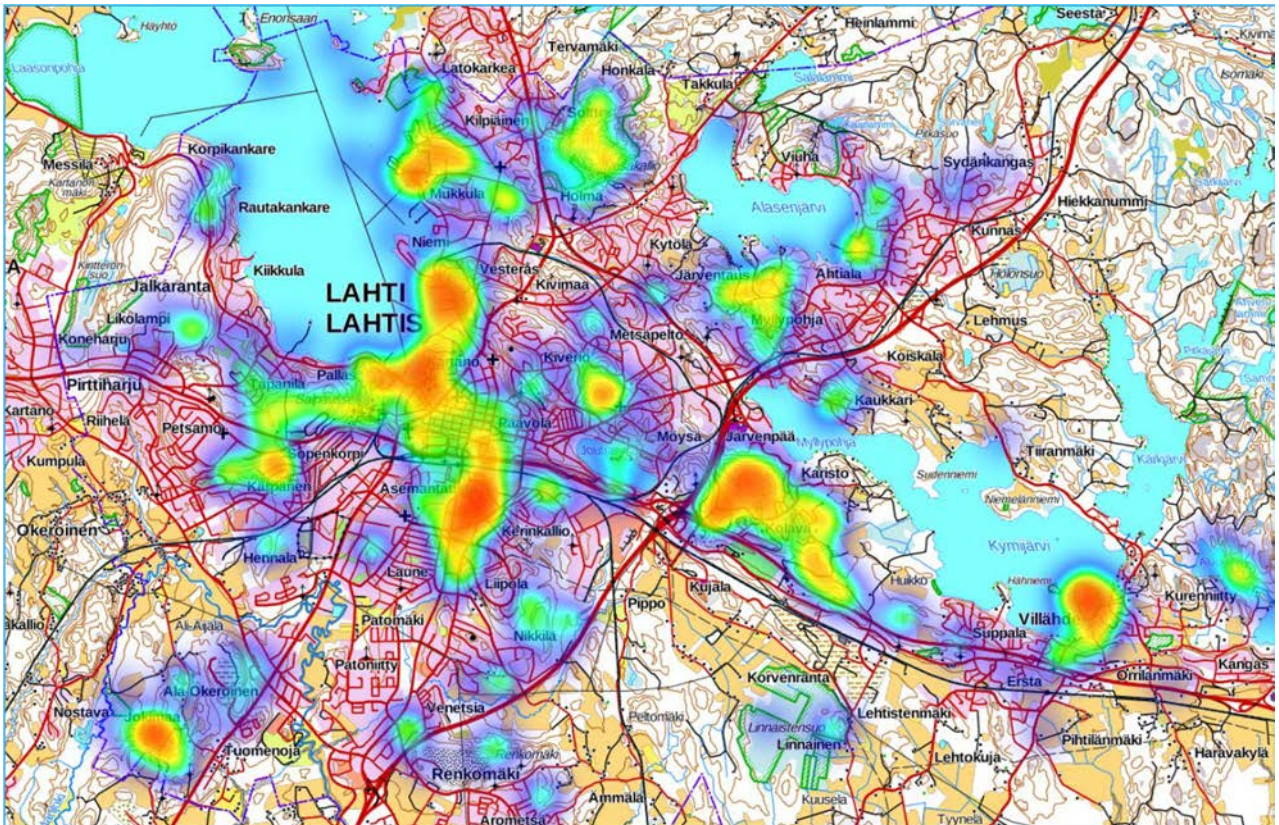
1.3 Työskentelymenetelmät

Vuorovaikutus

Työn tavoitteena oli kuulla asukkaiden ja kaupungin eri asiantuntijoiden sekä yhteistyötahojen näkemyksiä niittyjen hoidon nykytilasta sekä kehitystarpeista. Lähtötietoja kerättiin asukaskyselyn, asukastilaisuuden, haastatteluiden ja työryhmälle järjestetyn työpajan avulla. Työn käynnistymisestä tiedotettiin 20.5.2019. lähetyllä asukastiedotteella.

Asukaskysely toteutettiin kaikille avoimena karttakyselynä Maptionnaire-kyselytyökalulla. Kysely oli vastattavissa 20.5.–16.6.2019 kaupungin verkkopalvelussa. Kyselyn tavoitteena oli

- kerätä asukkaille tärkeiden niittyalueiden sijainteja
- kartoittaa mihin asukkaat käyttävät niittyjä
- kerätä kehittämiskohteita ja -ideoita niittyjen virkistyskäytöstä
- kerätä keskeisten sidosryhmien, esim. palstaviljelijöiden kokemuksia ja kehittämisideoita
- uusien, kehitettävien kohteiden ja käyttötapojen tunnistaminen.

Kuva 1. Kyselyyn osallistui 106 henkilöä, jotka antoivat yhteensä 491 karttamerkintää. Karttamerkintöjä tuli eniten Jokimaalle, Asemantaustaan, Kolavalle, Villähdeelle, Mukkulaan, Holmaan, Myllypohjaan ja Lahden keskustaän.

Asukastyöpaja järjestettiin 4.6.2019. Asukastilaisuudessa esiteltiin työn tavoitteita ja paikkatietoanalyysien tuloksia. Työpajan tarkoituksena oli kerätä asukkaiden käyttämien niityalueiden sijaintitietoja ja kehitysideoita. Paikalla oli kolme asukasta ja niityverkostoseelvityksen ohjausryhmän jäseniä Lahden kaupungilta. Asukastyöpajan tuloksena saatiin Lahden seudun ympäristöyhdistyksen edustajan keräämä kartta tärkeistä niitykohteista, joista osa valittiin mukaan maastoinventoitaviin kohteisiin. Osa näistä kerätyistä niitykohteista oli jo mukana kohdelistalla.

Ohjausryhmän kokous 11.6.2019 toteutettiin työpajana, jossa työstettiin paikkatietoanalyysin ja karttakyselyn tuloksia. Työpajassa tunnistettiin niityverkokoston muutosalueet eli kohteet, joiden hoitoluokka on tällä hetkellä A tai C, mutta joiden siirtäminen B-hoitoluokkaan (jatkoksa A-kunnossapitoluokkaan) on tavoiteltavaa ja toisinpäin. Ohjausryhmän työpajassa käytiin läpi niitykohteiden maastoinventoinnin toteutus ja inventoitavat kohteet. Työpajaan osallistui 10 henkilöä sekä konsultin edustajat.

Kaupungin nykyistä toimintamallia ja kehittämiskohteita selvitettiin haastattelujen (8 kpl) avulla. Haastateltaviksi valittiin kaupungilta vihervallan edustajia, kunnossapitourakoitsijan edustaja sekä muita yhteistyötahoja. Haastatelussa kysyttiin mielipiteitä vihervallan nykyisen hoitoluokituksen toimivuudesta ja kunnossapitomenetelmistä, haasteista mm. toteutusajankohtaan, yhteistyöhön ja niity-

jen hoitoon liittyen sekä mahdollisuuksista ja kehittämistoimenpiteistä. Haastatteluissa käytettiin kysymysrunkoa, jota painotettiin vastaajan edustaman sidosryhmän/toimijan mukaan. Haastatellut tahot ja niiden edustamat henkilöt (haastattelujen tarkempi kuvaus löytyy liitteestä 2):

- Juhani Järveläinen, Ympäristöpalvelut, Vesien ja Luonnonhoito. Haastattelu 12.6.2019.
- Fingrid Oy. Tiina Seppänen, erikoisasiantuntija. Haastattelu 24.5.2019.
- Kaupunginmuseo. Hannu Takala. Haastattelu 9.5.2019
- Kunnossapidon edustajat. Anni Lindfors ja Sari Hyttinen (Kunnallistekniikka, vihervallan) ja Elina Ihamäki (Destia, urakoitsijan edustaja). Haastattelu 24.5.2019.
- Lahden seudun 4H-yhdistys. Petra Kerkkä. Haastattelu 28.5.2019.
- Lampuri Tuukka Romo ja Asko Riihelä, Ympäristöpalvelut. Haastattelu 3.5.2019.
- Peltojen vuokraustoiminta ja maisemapellot. Jouni Lehto. Haastattelu 8.5. ja 30.10.2019.
- Palstaviljelytoiminta. Aki Pelkonen. Haastattelu 16.10.2019 (Anna-Maria Särkkä ja Markus Niemelä).
- Minna Kolari, Hämeen ELY 16.10.2019.

Maastoinventoinnit

Maastoinventoinnit tehtiin kesällä ja syksyllä 2019. Kohteet valittiin paikkatietoanalyysien, lähtöaineistoanalyysien, ohjausryhmän työpajatyöskentelyn sekä ohjausryhmän myöhempien kommenttien perusteella. Maastossa inventoitiin yleiskatsaus kohteen nykytilasta ja kasvillisuudesta, alueen koko ja raja- ja alustava kunnostus/hoitomenetelmä. Niitty-lajisto arvioitiin silmämääräisesti. Varsinaisia kasvillisuus- tai eläimistöinventointeja ei tehty. Lisäksi kohteet valokuvattiin. Maastoinventoinneissa käytettiin ArcGIS Online-ohjelmaa.

Paikkatietoanalyysit

Paikkatietoanalyysillä tarkasteltiin aluksi alueen nykytilaa kulttuuriympäristöjen, luonnon ja niittymäisten ympäristöjen, virkistyskäytön sekä kasvupaikkojen osalta.

Kulttuuriympäristön teemakartalla esitetään mm. merkittävät rakennetut ympäristöt, muinaisjäännöskohteet, näkymät, kulttuuri- ja biotoopit sekä niittyjen syntyhistoriaan vaikuttavat viljelyalueiden ajalliset kerrostumat. Luontoympäristön teemakartta nostaa esille luonnonsuojelualueet, suojeluohjelma-alueet sekä erilaiset luonnon monimuotoisuuden kannalta merkittävät kohteet. Virkistyskäytön teemakartalla esitetään erilaiset liikunta- ja ulkoilua tukevat paikat ja reitit, Lahden virkistysalueverkosto sekä tähän liittyviä aiemmin tunnistettuja virkistysyhteyksiä sekä virkistysyhteystarpeita. Teemakartat löytyvät liitteestä 4.

Kasvupaikkatekijöiden koostekartta perustuu kasvupaikkojen luokitteluun alueen maaperän, topografian sekä vesisuhteiden perusteella. Lisäksi nykyiset matalakasvuiset viherpinnat (alle 2 m korkea kasvillisuus) tunnistettiin laskentamenetelmällä, jossa hyödynnetään väri-infrailmakuvaa ja laserkeilausaineistoa. Osana viljelyalueiden ajallisen kerrostumisen tarkastelua tunnistettiin paikkatietoanalyysillä entiset pellot 1960-luvun peruskartta-aineistosta. Aineistoa hyödynnettiin niittymäisten alueiden jatkoanalyysissä. Niittyverkostselvitys ja siinä tuotettu paikkatietoaineisto täydentää ja ajantasaistaa kaupungin niityistä saatavilla olevaa aineistoa.

1.4 Kestävä kehitys osana projektia

Selvitystyön yhtenä lähtökohtana oli tuoda esiin hankkeen hyödyt kestävän kehityksen eri näkökulmien kannalta. Seuraavia hyötyjä on tunnistettu:

Ekologiset hyödyt

- Niittyjen ekologisen kytkeytyneisyyden lisääminen.
- Luonnon monimuotoisuuden lisääminen.
- Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautuminen.
- Haitallisten vieraslajien torjunta.
- Uhanalaisten biotooppien lisääminen.
- Hulevesien hallintaan liittyvien alueiden lisääminen.

Sosiaaliset hyödyt

- Maiseman merkityksellisuuden ja kokemuksellisuuden monipuolistaminen.
- Niittyalueiden virkistyskäytön lisääntyminen.
- Mahdollisuus osallistua hankkeeseen.
- Viljelypalstat osana yhteisöllisyyttä ja niittyverkostoa.
- Niittyverkoston kehittäminen osana kulttuuri- ja ympäristöarvojen kehittämistä.
- Talkootoiminnan edistäminen.

Taloudelliset hyödyt

- Resurssitehokkuus.
- Kunnossapidon keventäminen.
- Haitallisten vieraslajien torjunta.
- Hiilijalanjäljen pienentäminen.
- Hulevesien hallintaan liittyvien alueiden lisääminen.

Lisäksi työssä on tunnistettu ja tarkennettu avoimien alueiden tuottamia ja ylläpitämiä ekosysteemipalveluja (luvut 2.4, 4.1. ja 4.2.).

1.5 Lähtötiedot

Työn aikana on koottu ja analysoitu työn tavoitteisiin ja ratkaisuihin vaikuttavat keskeiset lähtötiedot ja lähtökohdat:

- Tiedot kaupungin maanomistuksesta, kaavatilanteesta.
- Tiedot Lahden kaupungin kunnossapidossa olevista alueista.
- Viherkunnossapidon urakka-alueen tuotekortit.
- Viheralueiden hoitoluokitus.
- Tiedot avoimiin alueihin liittyvistä luonto- ja kulttuurimaisema-arvoista.
- Tiedot muinaisjäännöksistä (mm. muinaisjäännösrekisteri).
- Tiedot Lahden maisemarakenteesta.
- Tiedot virkistyskäytöstä.
- Vesistö- ja hulevesien hallinta-alueet.
- Viheralueiden uusi kunnossapitoluokitus RAMS 2020.
- Saatavilla olevat suunnittelutyötä tukevat selvitykset (mm. ekosysteemipalveluselvitys), aiemmat suunnitelmat, kartat yms.

Kuva 2. Ämmälän kyläkeskuksen niittyjä

2 LÄHTÖKOHDAT

2.1 Lahden kaupungin strategiat ja ohjelmat

Lahden kaupungin strategia

Lahden kaupungin visio 2030 on olla rohkea ja yritysystävällinen ympäristökaupunki.

Strategian tavoitteena on mm. edistää kestävästä kehityksen mukaista yhdyskuntarakennetta ja liikkumista sekä vaalia puhtaita vesistöjä ja luonnon monimuotoisuutta. Lahti on valittu vuoden 2021 Euroopan ympäristöpääkaupungiksi.

Lahden kaupungin viheralueohjelma 2013-2025

Viheralueohjelma on Lahden vihertoimen laatima pitkän tähtäimen toimintasuunnitelma, jossa esitetään tavoitteet ja toimenpiteet viheralueiden suunnittelulle, rakentamiselle ja kunnossapidolle. Viheralueohjelma koskee kaikkia kaupungin omistamia viheralueita.

Viheralueohjelman strategiset tavoitteet ovat

- Säilytetään Lahden identiteettiä tukevat ja maisemallisesti sekä kulttuurisesti arvokkaat ympäristökokonaisuudet.
- Kehitetään monimuotoista ekologista ja toiminnallista viherverkostoa.
- Luodaan edellytykset kestäväälle kehitykselle.
- Luodaan edellytykset turvalliselle ja viihtyisälle elinympäristölle.
- Edistetään luonnon tarjoamia elämyksiä ja terveyshyötyjä.

Viheralueohjelman peltoihin, niittyihin ja kaupunkiviljelyyn liittyvä visio vuodelle 2025 on:

Niitty- ja peltoalueet tuovat kulttuurimaiseman tuntua lähelle kaupunkilaisia. Lahdessa niittyjä ylläpidetään sekä maisemallisista syistä että niiden tuottamien ekosysteemipalvelujen vuoksi. Kaupunkilaiset nauttivat niittyjen ja muiden ruohomaiden tarjoamista luontoelämyksistä, etenkin monipuolisesta kasvi- ja lintulajistosta. Kaupunkiniittyjä käytetään myös harrastamiseen; frisbeegolf on kasvattanut edelleen suosiotaan. Osaa niityistä hoidetaan laiduntamalla. Varsinkin lapset ovat innostuneita lähistön eläinasukeista. Niityt myös ylläpitävät tärkeitä pölyttäjähöynteisten kantoja, minkä ansiosta Lahden puutarhoissa saadaan erityisen runsaita satoja. Kaupunkiviljely eri muodoissaan on suosittua ja aktiivisesti toimivat viljelyosuuskunnat tuottavat lähiruokaa sekä kaupungilta että yksityisiltä vuokratuilla pelloilla. Maisemallisesti merkittävät peltoaukeat ovat säilyneet viljelykäytössä.

Peltoihin, niittyihin ja kaupunkiviljelyyn liittyvät toimenpiteet:

- Kaupunkiniittyjen määrää lisätään. Avoimena ylläpidettäviä maisemakokonaisuuksia hoidetaan niittyinä. Pelloilla harjoitetaan myös vuokratuilla viljelyä.
- Niittyinä hoidettaville alueille laaditaan yksilölliset hoitosuunnitelmat sijainnin, käytön ja lajiston kehitystavoitteiden mukaisesti.

Muita viheralueohjelman niittyverkoston kehittämiseen tai hoitoon liittyviä keskeisiä tavoitteita ovat:

- Kunnallistekniikan vihertoimi huolehtii yleisten viheralueiden hallinnoinnista ja omaisuuden määrällisestä ja laadullisesta kehittämisestä.
- Viheralueiden tuotantopalvelut hankitaan ostopalveluina kilpailuttamalla tai neuvottelumenettelyllä.
- Viherympäristöjen merkitys kaupungin vetovoimatekijänä tiedostetaan. Viherympäristön arvonäkökohdat tuodaan esille eri hankkeissa yhtä lailla kuin muutkin seikat.
- Viheralueiden kehittämisessä hyödynnetään ekosysteemipalvelunäkökulmaa. Maankäytön vaikutuksia ympäristöön tarkastellaan kokonaisvaltaisesti.
- Viheralueiden hoitoon varataan riittävät henkilö- ja taloudelliset resurssit. Kaupunkirakenteellisesti tai toiminnallisesti tärkeiden viheralueiden sekä rakennettujen puistojen ylläpitoon panostetaan ja niiden kehittämistä tuetaan. Muille viheralueille kehitetään ja sovelletaan luonnonmukaisia hoitomenetelmiä.
- Viheralueiden hoito perustuu julkisilla alueilla käytössä olevaan viheralueiden hoitoluokitusjärjestelmään. Kustakin hoitoluokasta on tunnistettu viheralueiden tuottamat tärkeimmät ekosysteemipalvelut ja näitä ylläpidetään hoidon keinoin.
- Asukkaita kannustetaan osallistumaan viherympäristön hoitoon esimerkiksi puistokummitoiminnan kautta.
- Viheralueita kehitetään jatkuvasti vuorovaikutuksessa asukkaiden ja kaupungin oman organisaation eri osapuolien kanssa.
- Suunnittelussa korostetaan luonnon ja maisemarakenteen ominaispiirteitä suosimalla alueiden luontaista kasvilajistoa. Elinympäristöjen monimuotoisuuteen kiinnitetään nykyistä enemmän huomiota.
- Haitallisten vieraslajien leviämisen estämiseksi on laadittu toimintaohjelma. Kaupunkilaiden tietoisuutta vieraslajien haitallisuudesta lisätään edelleen.
- Arvokkaat maisema- ja ympäristökokonaisuudet suojellaan tai niiden arvot säilytetään muilla keinoin.
- Vesistöjen rantavyöhykkeiden, uimarantojen, pienvesien sekä kosteikkojen ekologia ja maisema-arvot turvataan.

Lahden kaupungin hulevesiohjelma 2012

Lahden kaupungin hulevesiohjelma on laadittu tarpeesta kehittää selkeä toimintamalli hulevesien hallintaan. Ohjelman avulla pyritään selvittämään ja vahvistamaan hulevesien kanssa tekemisissä olevien viranomaisten yhteistyötä sekä välittämään tietoa hulevesien merkityksestä kaikille kaupungin suunnitteluprosessin osapuolille, päättäjille ja asukkaille.

Ohjelman tavoitteena on parantaa hulevesien kokonaisvaltaista hallintaa, määrittellä yhteiset hulevesien hallintaa edistävät periaatteet, välittää tietoa hulevesien merkityksestä kaupungin suunnitteluprosessin kaikille osapuolille, päättäjille ja asukkaille sekä selvittää ja vahvistaa hulevesistä vastuussa olevien viranomaisten yhteistyötä.

Hulevesien käsittelyn ja johtamisen periaatteena on luonnonmukaiset, kokonaisvaltaiset, hajautetut ja avoimet järjestelmät. Lähtökohtana on hulevesien synnyn ehkäiseminen. Hulevedet tulee käsitellä ja hyödyntää ensisijaisesti syntypaikkalaan.

Lahden kestävän kehityksen ohjelma 2011

Lahden kaupunginvaltuusto allekirjoitti Aalborgin sitoumukset lokakuussa 2007. Allekirjoittaessaan sitoumukset Lahti sitoutui laatimaan peruskartoituksen kestävän kehityksen tilastaan, asettamaan tavoitteet kestävän kehityksen edistämiseksi omassa toiminnassaan sekä konkretisoimaan nuo tavoitteet toimenpiteiksi. Kestävän kehityksen ohjelmaan on koottu kestävän kehityksen painopistealueet, tavoitteet ja toimenpiteet.

Lahden ympäristöohjelma 2018

Lahden ympäristöohjelma ilmaisee kaupungin strategisen tahdon asukkaiden elinympäristöön, kaupungin luontoon, kaupungin ilmastovastuisiin sekä resurssiviisauteen liittyvissä asioissa. Lahden ympäristöohjelma konkretisoi kaupunkistrategian visiota ja tavoitetta rohkeasta ympäristökaupungista. Tavoitteet liittyvät terveelliseen, viihtyisään ja monimuotoiseen ympäristöön, energiatuotantoon ja-kulutukseen, liikkumiseen ja yhdyskuntarakenteeseen, kulutukseen ja materiaalikiertoon, ruoantuotantoon ja -kulutukseen sekä vedenkäyttöön ja luonnonvesiin.

Haitalliset vieraslajit – tavoiteohjelma 2018 – 2021

Haitalliset vieraslajit -tavoiteohjelma 2018 – 2021 kuuluu osana Lahden viheralueohjelman 2013 – 2025 toimenpideohjelmakohteisiin. Tavoitteena on, että torjuntahyödyt saavutetaan pääasiassa toimintojen kehittämällä ja ennaltaehkäisyllä. Tavoiteohjelman kaudella 2018 – 2021 keskitytään haitallisiin vieraslajeihin priorisoitujen seitsemän kasvilajien osalla. Nämä lajit ovat jättiputki, tatar, terttuselja, karhunköynnös, etelänruttojuuri, jättipalsami ja komealupiini. Tavoiteohjelmassa on määritetty toimenpiteitä mm. viestintään, suunnitteluun ja rakentamiseen, työmaasuunnitteluun, pihoihin, metsiin ja erityisalueisiin liittyen.

2.2 Lahden maisema

Lahden maisemarakenteen merkittävin elementti on jääkauden seurauksena syntynyt Salpausselän reunamuodostuma. Ensimmäinen Salpausselkä on korkeimmillaan Lahden seudulla. Reunamuodostuma vaikuttaa monin tavoin Lahden pienilmastoon, vesistöihin ja kasvillisuuteen. Salpausselkä jakaa Lahden maastoltaan mäkiseen pohjoiseen ja tasaiseen etelään. Pohjoispuolella Vesijärvi ranta-alueineen muodostaa lisäksi oman kokonaisuutensa. Näin Lahti jakautuu maisemakuvultaan neljään erilaiseen alueeseen, joilla kullakin on myös viheralueiden suhteen omat erityispiirteensä. Lahden keskusta sijoittuu näiden merkittävien maiseman elementtien solmukohtaan.

Lahden luonto on suotuisten olosuhteiden ja alueella kohtaavien erilaisten maiseman elementtien johdosta erityisen monimuotoista. Suotuisan maaperän ja pienilmaston sekä paikoin emäksisen kallioperän ansiosta kasvillisuus on Lahdessa monin paikoin tavanomaista rehevämpää. Lahti on osa Etelä-Hämeen lehtokeskusta ja kuuluu ns. vuokkovyöhykkeeseen. Metsänkasvu on seudulla erittäin hyvää.

Lahden kasvi- ja eläinlajistosta löytyy lukuisia harvinaisia lajeja. Harvinaistuneiden lajien elinympäristöt ovat usein pienialaisia ja niitä löytyy myös kaupunkirakenteen sisäältä. Monipuoliselle linnustolle tärkeitä ovat erityisesti rantaniityt ja pensastot sekä avoimet kulttuurimaisemat. Lahdessa on luonnonsuojelualueita myös aivan keskustan tuntumassa. Lisäksi kaupungissa on kartoitettu kaupunkiluonnon monimuotoisuuskohteita (LUMO) yli 200 kappaletta.

Lahden sijainti laajan vesistön, Porvoonjoen sekä Salpausselän yhtymäkohdassa on mahdollistanut varhaiset kulkureitit. Kaupungin rajojen sisäpuolelta löytyvät kivikautiset asuinpaikat ovat Suomen ensimmäisiä tiedossa olevia kiinteitä asuinpaikkoja jääkauden jälkeiseltä ajalta. Ensimmäiset ihmiset saapuivat Lahden seudulle yli 10 000 vuotta sitten ja asettuivat nykyisen Porvoonjokilaakson yläjuoksulle.

Vesireittien ja vanhojen tieyhteyksien myötä alueelle kehittyi pysyvää asutusta. Okeroisissa, Renkomäessä ja Ahtialassa on asuttu ja viljelty maata yhtäjaksoisesti rautakaudelta saakka. Samoin Nastolan Ruuhijärvi on ollut jo rautakaudella merkittävää asuinalueita. Vesijärven läheisyyteen syntyivät Lahden, Mukkulan ja Jalkarannan kylät, joiden ympäristössä sijaitsi niitty- ja peltoalueita. Entisen Nastolan alueella vanhin ja merkittävin kyläasutus sijoittui vyöhykkeille Lahden Koiskalasta Heinlammin kautta Pyhantaan suunnalle sekä Nastolan Udestakylästä Immilään ja Ruuhijärvelle.

Lahdessa on perinteisesti ollut runsaasti hyviä viljelysmaita. Lahden peltojen pinta-ala on 7 130 hehtaaria (Lahden pinta-ala 51 730 hehtaaria), josta kaupungin omistuksessa on 605 hehtaaria. Peltojen osuus Lahden pinta-alasta on noin 14 %. Laajat yhtenäiset peltoalueet sijoittuvat Salpausselän eteläpuolelle, esimerkiksi Porvoonjoen laaksoon tai Pennalaan ja Pensuon alueelle. Suurempia peltokokonaisuuksia sijoittuu myös Vanhan Nastolan alueelle esimerkiksi Arolaan, Metsäkylään ja Ruuhijärvelle.

Kuva 3. Sammalsillan vanhoja peltoja

2.3 Lahden yleiskaava, osayleiskaavat, asemakaavat ja maanomistus

Valtuustokaudella 2017 – 2020 laaditaan koko uuden Lahden alueen kattava yleiskaava. Yleiskaava on osa laajempaa Lahden suunta -työtä, jossa yhdistyy maankäytön, liikenteen ja palveluiden suunnittelu. Yleiskaavan luonnos oli nähtävillä osana Lahden suunta -työn 2017–2020 luonnosta 2.5.–3.6.2019 välisenä aikana. Yleiskaava on koko kaupungin kattava yleispiirteinen suunnitelma, jossa osoitetaan alueiden pääasiallinen käyttötarkoitus ja liikenteen pääverkot. Tällä Lahden suunta -työn 2017-2020 kierroksella yleiskaava laaditaan ensimmäistä kertaa koko uuden Lahden alueelle. Yleiskaava laaditaan oikeusvaikutteisena koko alueelle.

Koko kaupungin kattavalla yleiskaavalla on tarkasteltu uuden Lahden erilaisia vyöhykkeitä: luonto, maaseutu, kylät ja kaupunginosat sekä kaupunkimainen alue. Työssä on tarkasteltu eri alueiden ominaispiirteitä ja palveluita sekä liikkumista näillä alueilla. Radanvarren ja asemanseutujen suunnittelu on merkittävässä roolissa tällä yleiskaavakierroksella. Muita ajankohtaisia teemoja ovat kaupunkitalous, palvelut, elinkeinoelämä, luonnonympäristöt ja rakennetut ympäristöt.

Yleiskaava mahdollistaa Lahden kasvun vuoteen 2030 mennessä noin 150 000 asukkaan elinvoimaiseksi ympäristökaupungiksi, jossa on yli 60 000 työpaikkaa. Päijät-Hämeen keskuskaupunki tarjoaa maakuntakeskuksen palvelut sekä kaupunki- ja maaseutumaisista elinympäristöä asukkaille ja yrityksille. Lahti on tiiviisti radan varteen rakennettu viihtyisä kaupunki, jossa luonto on lähellä kaupunkilaisia.

Lahden kaupungissa on myös useita voimassa olevia osayleiskaavoja: Lahden läntisten osien osayleiskaava, Enonsaaren osayleiskaava, Iso-kukkasen, Salajärven ja Ruuhijärven osayleiskaava, Kallio-, Pitkä- ja Särkijärven alueen osayleiskaava, Luoteis-Nastolan osayleiskaava, Miekkiö-Renkomäki-Ämmälän osayleiskaava, Turpeensalmen osayleiskaava, Uudenkylän osayleiskaava ja Villähde-Koiskalan osayleiskaava. Asemakaavoitetut alueet sijaitsevat Lahden keskustaa ympäröivillä alueilla sekä Villähteen, Nastolan ja Uusikylän taajamissa.

Kaupungin maanomistus on niittyverkoston näkökulmasta varsin pirstaleista. Kaupunki omistaa kuitenkin niittyverkoston osaksi kuuluvia alueita mm. Mukkulassa, Kartanon alueella, Jalkarannassa, Asemantaustan alueella, Kerinkalliossa, Liipolassa, Karistossa, Myllypohjassa, Paakkolanmäen/ Sepänrinteen alueella, Ala-Nikkilässä ja Renkomäessä.

2.4 Lahden niittyjen ja peltojen ekosysteemipalvelut

Ekosysteemipalveluilla tarkoitetaan luonnon tuottamia aineellisia ja aineettomia hyötyjä ihmisille, yhteiskunnalle ja muulle luonnolle. Ekosysteemin toimintoihin ja ekosysteemipalveluiden tuotantoon vaikuttavat erilaiset ulkoiset tekijät: ekosysteemiin kohdistuva paine, muutosta aiheuttavat yhteiskunnalliset taustavoimat, ympäristön tai resurssien tila, valitut toimenpiteet ja muutosten aiheuttamat vaikutukset, jotka aiheutuvat ihmisen toiminnasta. Kestävän päätöksenteon ja toiminnan näkökulmasta ihminen voi toiminnallaan heikentää ekosysteemin toimintaa, mutta toisaalta myös hoitaa ja lisää ekosysteemipalveluita.

Ekosysteemipalvelunäkökulman avulla voidaan ohjata viheralueiden hoitoa niin, että turvataan monipuolisesti viheralueiden kaupunkilaisille tuottamat hyödyt. Viheralueiden hoitoa ohjaamalla voidaan ylläpitää sekä viheralueiden ekologista monimuotoisuutta että mahdollistaa monipuolinen virkistyskäyttö. Viheralueiden hoidolla voidaan vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen sekä lisäävästi että vähentävästi. Hoidon keinoin voidaan myös saada alue tuottamaan sellaisia ekosysteemipalveluja, joita alue ei nykyisellään vielä tuota.

Ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta luonnon monimuotoisuutta pidetään olennaisena tekijänä. Luonnon monimuotoisuutta pidetäänkin ekosysteemipalveluja ylläpitävänä voimavarana. Monimuotoisuus tukee ekosysteemien toimivuutta ja palautumiskykyä, esimerkiksi kykyä sietää äkillisiä muutoksia, kuten äärimmäisiä sääilmiöitä, luonnonvarojen liikkautumista, tuhoja ja haitallisten vieraslajien aiheuttamaa uhkaa. Monimuotoisten viheralueiden tarve korostuu erityisesti kaupunkiympäristössä.

Ekosysteemi ja sen sisältämän luonnon monimuotoisuuden tuottamat hyödyt kuten ravinto, raaka-aineet, puhdas vesi ja ilma luovat pohjan kaikelle ihmisen toiminnalle. Rakentamatot alueet ja rakennettujen alueiden kaupunkiluonto tuottavat kaupungin tarvitsemia ekosysteemipalveluita. Lahden tärkeimmät ekosysteemipalvelut ovat puhdas vesi (pohjavesi ja vesistöt), metsien tarjoamat raaka-aineet, maatalous sekä ulkoilu- ja virkistysmahdollisuudet.

Lahden viheralueiden hoito perustuu julkisilla alueilla käytössä olevaan viheralueiden hoitoluokitusjärjestelmään ja jatkossa kunnossapitoluokitukseen RAMS 2020. Viheralueohjelmassa kustakin hoitoluokasta on tunnistettu tärkeimmät kunkin viheraluetyypin tarjoamat ekosysteemipalvelut, jotka on esitetty taulukossa 1. Näitä ekosysteemipalveluja sitoudutaan tuottamaan tai ylläpitämään hoidon ja suunnittelun keinoin. Viheralueohjelmaan liittyvissä toimenpideohjelmissa määritellään tarkemmin keinot ekosysteemipalveluiden ylläpitämiseksi.

Taulukko 1. Avoimien alueiden tuottamat tai ylläpitämät ekosysteemipalvelut (vihreä= tuotantopalvelu, sininen= sääteley- ja ylläpitopalvelu, keltainen= kulttuurinen palvelu). Lähde: Lahden kaupungin viheralueohjelma.

Hoitoluokka/ kunnossapito- luokka	Maisemapelto B1/Maisema- pelto A5	Käyttöniitty B2/ Käyttöniitty A2	Maisemaniityt ja lai- dunalueet B3/ Mai- semaniityt A3	Avoimet alueet ja näkymät B4/ Avoin alue A4	Arvoniitty B5/ Ar- voniitty A1
Ominaispiirteet ja hoito	Muokattuja ja kylvettyjä maa-alueita, joilla viljellään maisemakasveja.	Avoimia tai puoli- avoimia yleensä koko pinta-alal- taan käytettävissä olevia niittyjä.	Maisemaniityt ovat avoimia tai puoliavo- imia niittyjä, joissa kulku on ohjattu esi- merkiksi poluille. Lai- dunalueet ovat niit- tyjä, jotka hoidetaan laiduntamalla.	Alueita, joita yllä- pidetään avoimina näkymien säilyt- tämiseksi tai esi- merkiksi alueella olevan teknisen verkoston ylläpitä- miseksi (sähkö- linjat).	Kulttuuriperinteen, maiseman tai luon- non monimuotoi- suuden kannalta merkittäviä niittyjä.
	Avoin kulttuu- rimaisema - esteettinen kulttuurimaisema	Ravinteiden ja veden kierto	Veden kierron sääteley	Marjat ja sienet, polttopuu	Perinnemaisema - kulttuurihistorialli- nen informaatio
	Ravinteiden ja veden kierto	Kasvien pölyttyminen	Kulttuurimaisema - esteettiset kokemuk- set	Ravinteiden ja ve- den kierto	Ravinteiden ja ve- den kierto
	Kasvien pölyttyminen	Avoin maisema - esteettiset kokemukset	Geenivarat / kasvien pölyttyminen	Kasvien pölyt- tyminen	Geenivarojen ylläpitäminen
Esimerkkikohde	Tienhaaranpuisto	Mukkulan frisbeegolf-puisto	Paakkolanniitty		Tarolanniitty

Kaupunkiympäristössä sijaitsevat avoimet alueet, pellot ja niityt, ovat merkittäviä ekosysteemipalveluiden tuottajia. Pelloilla tuotetaan ravintokasveja ja niityt suodattavat vettä. Monet eläin-, kasvi- ja hyönteislajit ovat kulttuurilajeja, jotka ovat sopeutuneet elämään avoimilla, viljellyillä tai laidunne-
tuilla alueilla ja niiden reunoilla. Maanviljelyn vähentymisen ja maiseman umpeutumisen seurauksena nämä lajit ovat alkaneet harvinaistua. Monimuotoisen lajiston geenivarojen säilyttäminen on tärkeää, koska lajisto muun muassa ylläpitää biologista torjuntaa, esimerkiksi haitallisten lajien luontaista vihollisia.

Pellot ja niityt pitävät yllä veden luontaista kiertoa kasvillisuuden kautta maaperään. Kasvatavat kasvit sitovat ilman hiiltä ja tuottavat happea. Maaperässä tapahtuu luontaista ravinteiden kiertoa ja eloperäisen, kasvullisen maaperän muodostusta. Rakennettujen alueiden hulevesien hallinnassa luontaisesti vettä imevät kasvipinnat ovat merkittäviä sekä normaaleissa olosuhteissa että sään ääri-ilmiöiden, esimerkiksi rankkasateiden, vaikutusten lieventämisessä.

Niityt ja peltojen vierustat tarjoavat monipuolisia, avoimia virkistyspaikkoja ulkoiluun, urheiluun ja elpymiseen. Talvela latuja voidaan tehdä niiden poikki. Niityt ja pellot pitävät yllä kulttuuriperintöämme säilyttämällä maatalouskulttuurin rakenteita maisemassa. Niityillä ja pelloilla on mahdollisuus

toteuttaa ympäristökasvatusta, tehdä luontohavaintoja ja käyttää niitä opetuskohteina. Kukkivat niityt ja heilimöivät viljapellot tarjoavat esteettisiä elämyksiä ja mahdollisuuden inspiroitua luonnonkauneudesta.

2.5 Nykyiset prosessit, toimintatavat ja kunnossapitomenetelmät

Lahden kaupungin kaupunkiympäristön palvelualue vastaa viheromaisuuden kehittämisestä ja ylläpidosta tilaajaorganisaationa. Suurin vastuu on kunnallistekniikan vihertoimella, johon on keskitetty puisto- ja metsäalueiden hallinta. Kaupunginpuutarhurin lisäksi vihertoimessa on kolme metsäammattilaista; metsäpäällikkö, metsäsuunnittelija ja metsäasiantuntija. Suunnitteluhortonomit ja suunnitteluavustaja huolehtivat puistojen suunnittelusta. Lisäksi vihertoimessa on ylläpitohortonomi, viherrakennuttaja, kasvillisuusasiantuntija ja kaksi vihervalvojaa.

Vihertoimi tekee yhteistyötä muun muassa sivistystoimen liikuntapalvelujen ja varhaiskasvatuksen, tilakeskuksen (kiinteistöjen pihat) sekä rakennusvalvonnan kanssa (maisematyöluvat ja rakennuslupiin liittyvien vihersuunnitelmien tarkistukset). Luonnonsuojelualueista, vesistöalueista ja rannoista vastaa Lahden ympäristöpalvelut (LYP).

Kaikki työtoiminnot ovat ulkoistettuja. Konsulttipalveluina ostetaan omaisuusrekisterin ylläpitoa, kehittämisohjelmia, työmaavalmontaa ja asiakaspalautteen vastaanottoa ja käsittelyä.

Lahdessa on varattu viheralueiden ylläpitoon ja kehittämiseen käytettäviä määrärahoja niukasti verrattuna Suomen suurimpien kaupunkien tasoon.

Kunnossapitourakointi, sopimukset ja valvonta

Kunnossapidon tehtäviin kuuluu kasvillisuuden, pinnoitteiden, rakenteiden ja laitteiden kunnostustyöt ja uusiminen. Tehtävät hoidetaan määriteltyjen tavoitteiden mukaisesti. Lahden viheralueiden kunnossapitourakointi on kilpailutettu ulkoisille toimijoille. Kaupunki on jaettu hoitourakka-alueisiin. Viheralueet on jaettu hoitoluokkiin, joiden mukaan hoidon tavoitteet ja tehtävät toimenpiteet määrittyvät. Hoitoluokitus määrittää myös kunnossapidon kustannukset. Hoitoluokitusta voidaan tarvittaessa tarkistaa kesken sopimuskauden, esimerkiksi uusien alueiden siirtyessä kaupungin kunnossapidettäväksi. Kunnossapidon urakointi kilpailutetaan viiden vuoden välein. Kaupungin vihervalvojat valvovat urakoitsijoiden toimintaa ja ottavat vastaan asukaspalautetta. Urakoitsijoiden toimintaa valvotaan säännöllisillä työmaakokouksilla ja pistokokeilla. Vihervalvonta dokumentoi töiden valvonnan tulokset.

Peltojen vuokraus toiminta

Lahden kaupungin peltojen vuokraus toiminta on maankäyttö ja aluehankkeet -yksikön vastuulla. Peltojen vuokrauksen ehdoista päättää tekninen- ja ympäristö lautakunta ja sopimukset hyväksyy kaupungingeodeetti. Peltojen vuokrauksen käytännön toteutuksen vastuuhenkilönä toimii maankäyttöinsinööri.

Peltojen vuokrauksen periaatteet on vahvistettu vuosille 2015 – 2020. Peltojen vuokrasopimus viljelijän ja kaupungin välillä on viisivuotinen. Nykyiset peltojen vuokrasopimukset viljelijöiden kanssa ovat voimassa vuoden 2020 loppuun. Peltoalueiden vuokrat hinnoitellaan peltojen koon, salaojituksen ja EU-tukikelpoisuuden mukaan. Vuonna 2021 alkaa uusi EU-tukikausi, jonka kriteerit voivat vaikuttaa peltojen vuokrauksen käytäntöihin. Vaikka kaupungin pellot vuokrataankin viideksi vuodeksi kerrallaan, Lahdessa on useita viljelijöitä, jota ovat vuokranneet kaupungin peltoja useita vuosikymmeniä, jotkut jopa 1970-luvulta lähtien.

Maankäyttöinsinööri pitää yllä listaa, jossa on mukana kaupungin omistamat, EU-tukikelpoiset pellot. Peltojen vuokraustilanne elää vuokrauksen ajanakin, sillä sekä kaupungin että viljelijöiden taholta tapahtuu muutoksia. Kaupunki lopettaa peltojen vuokrausta kesken kauden, kun vuokrattu ja peltoja siirtyy muuhun maankäyttöön, yleensä rakentamiseksi. Myös peltoja vuokraavia viljelijöitä lopettaa välillä kesken vuokrauskauden, esimerkiksi elinkeinon lopettamisen vuoksi. Peltoja voi vuokrata viljelijä, joka on EU-tukikel-

poinen. Peltojen vuokrauksessa lähtökohtana on sovittaa vuokrattavat pellot viljelijän muihin viljelymaihin sopiviin lohkoihin. Tavoitteena on myös sovittaa viljelyä kaupungin muihin rakenteisiin, yhtenäisillä peltolohkoilla voidaan vähentää läpiajoa esimerkiksi asuinalueiden halki.

Palstaviljelyn toimintamalli

Lahden kaupungilla on kahdeksan palstaviljelyaluetta, joissa toimi vuonna 2019 viljelijöinä 155 henkilöä. Viljelypinta-ala on yhteensä n. 1,5 hehtaaria. Toiminta-aktiivisuus eri alueiden välillä vaihtelee.

Lahden kaupungin yhteistyökumppani palstaviljelyalueilla on ollut vuodesta 2016 Ainankallion mansikkatila Lammilta. Kaupunki on tehnyt Ainankallion mansikkatilan kanssa sopimuksen vuosille 2016–2020. Tätä ennen kaupungin pitkäaikaisena yhteistyökumppanina palstaviljelyalueilla toimi 4H-yhdistys.

Toimintamallin mukaan kaupunki on vuokrannut palstaviljelyalueet viiden vuoden sopimuksella yhteistyökumppanille, jonka tehtävänä on hoitaa viljelypeltojen jakoa, maksujen keräämistä ja oheispalveluita omatoimisesti. Ainankallion mansikkatila on vuokrannut seuraavat alueet palstaviljelytoimintaa varten: Kyläkunnanraitin-, Makarantien-, Ahtialan selkätien-, Jousiampumaradan-, Mukkulan kirkon-, Kerinkallion- ja Riihitarhankadun pellot. Nastolan palstaviljelyalue ei ole mukana tässä sopimuksessa. Tarjantien pelloista vastaa Jalkaranta-seura ry.

Ainankallion mansikkatila vuokraa palstoja palstaviljelijöille vuodeksi kerrallaan. Viljelypelstat ovat kooltaan 10x10 m tai 5x10 m. Paltojen jako suoritetaan keväällä ja palsta on vuokralaisen viljelykäytössä syyskuun loppuun asti. Palstoja on myös mahdollista vuokrata kesken kasvukauden. Viljelypelstat käännetään syksyllä ja äestetään keväällä ennen peltojen vuokrausta. Peltojen jakaminen pyritään suorittamaan toukokuun alussa. Jakotilaisuuksista ilmoitetaan huhtitoukokuun vaihteessa palstapeltojen ilmoitustauluilla sekä <http://www.palstaviljely.fi/> - sivustolla. Sivustolta löytyy myös palstaviljelyn säännöt, vuokrasopimus ja sähköinen vuokrauslomake.

2.6 Tunnistetut kehittämiskohteet

Kehittämiskohteita selvitetiin erityisesti haastattelujen, mutta myös työpajojen ja asukaskyselyn avulla. Haastatteluissa käytettiin kysymysrunkoa, jota painotettiin vastaajan edustaman sidosryhmän/toimijan mukaan. Haastatteluissa nousi esiin yhteisiä teemoja vastaajien eri taustoista huolimatta. .

Asukas yhteistyön, vuorovaikutuksen ja tiedottamisen kehittäminen nousi esiin tärkeänä kehityskohteena. Niityistä ja niiden käyttötavoista ja sijainnista pitäisi olla helposti saatavilla ajantasaisia tietoja. Niityalueista ja niiden merkityksestä, lajistosta ja historiasta (esimerkiksi muinaismuistoalueet) pitäisi kertoa asukkaille sekä verkkosivuilla että maastossa.

Kuva 4. Tarjantien viljelypalstoja

Niittyjen suunnitteluun, hoitoon ja monipuoliseen käyttöön tarvitaan lisää resursseja, jos niiden asemaa viheralueina halutaan parantaa ja käyttöä lisätä. Vastuunjako ja pitkän aikavälin riittävä resurssointi ovat edellytyksiä niittyjen hoidon kehittämiseksi. Lahden viheralueohjelmassa käytetty ekosysteemipalvelunäkökulma näyttää pätevän haastattelujen tuloksissa: kokonaisvaltainen lähestymistapa, eri arvot ja käyttömuodot huomioiva suunnittelu ja kunnossapito oli haastateltavien mielestä tärkeää.

Vieraslajien torjunta nousi esiin sekä suunnittelun lähtökohdaksi että talkootoiminnan kehittämiskohteena. Haitallisten vieraslajien torjunnan merkitys on tunnistettu eri toimijoiden piirissä ja torjunnan tärkeys on ymmärretty. Vieraslajien torjunta on olennaisen tärkeää ja siihen olisi hyvä kehittää yhteistyötä yhdistysten sekä asukkaiden kanssa. Talkootoimintaa pitäisi suunnata enemmän vieraslajeihin. Niittyjen hoidon tarkentaminen ja kohteiden hoidon yksilöinti nähtiin myös tärkeänä asiana. Tällä hetkellä ei ole riittävästi resursseja eikä urakoitsijalla oikeanlaista kalustoa monipuoliseen hoitoon.

Usea vastaajista piti tärkeänä sekä lasten luontosuhteen kehittämistä erilaisen niityihin liittyvän toiminnan että niillä laiduntavien eläinten kautta. Niityt ja niillä liikkuminen monipuolistavat kokemusta lähiluonnosta. Niityistä tiedottaminen sekä kaupungin verkkosivuilla että maastokylteillä nousi esiin eri näkökulmista. Hoidon taso, niittyjen merkitys monimuotoisuudelle, muinaismuistoalueena ja virkistyskohteena

nähtiin tärkeinä seikkoina, joista pitäisi tiedottaa asukkaille. Vuorovaikutteisuuden lisääminen ja karttapalvelun kehittämisen nousi esiin usean vastaajan haastattelussa.

Niittyjen hoidon periaatteet sisältyvät urakka-asiakirjoihin. Urakoiden nykyisissä laatuvaatimuksissa ei ole otettu huomioon esimerkiksi niittyjen lajiston kehittämistä tai sitä, miten kunnossapitotoimet ajoittuvat suhteessa kasvien kukintaan. Kunnossapitotoimenpiteiden ajoittaminen on keskeistä, mikäli halutaan lisätä kukkivien kasvien määrää ja sitä kautta pölyttäjien määrää. Jos monivuotiset kasvit niitetään liian aikaisin, ne eivät ole ehtineet kerätä riittävästi ravintoa seuraavan vuoden kasvua varten. Myös yksivuotiset niitykasvit vähentyvät nopeasti, elleivät ehdi siementää.

Puutteellinen tai liian yksipuolinen hoito aiheuttaa alueiden pusikoitumista ja metsittymistä. Reuna-alueiden ja ojien umpeenkasvu heikentää entisten peltojen vesitaloutta ja vähentää niiden mahdollisuuksia virkistyskäytössä. Toisaalta luontaisesti kehittyvät, umpeenkasvat pellot ovat hulevesien kannalta ihanteellisia kohteita. Karttakyselyn vastauksissa kävi ilmi, että joillekin hoidon ulkopuolelle jääneille niityalueille oli kerääntynyt roskaa. Luvatonta käyttöä on hoitamattomien alueiden ongelma. Virkistyskäytön ohjaaminen tämäntyyppisille alueille voisi vähentää luvatonta käyttöä. Kaupungin alueilla on myös käyttöön nähden liian intensiivisesti hoidettuja alueita. Yksipuolisten nurmialueiden kehittäminen niityiksi lisää luonnon monimuotoisuutta ja vähentää samalla kunnossapitoon tarvittavia resursseja.

3 LAHDEN NIITTYVERKOSTO / AVOIMIEN ALUEIDEN VERKOSTO

3.1 Avoimien alueiden kokonaisuus

Niittyverkosto

Niittyverkosto koostuu varsinaisista niityistä ja niiden tukialueista, kuten metsien reunavyöhykkeistä, viljelypalstoista, puistoista ja puutarhoista. Niittyalueiden kytkeytyneisyys toisiinsa näiden tukialueiden kautta vahvistaa luonnonmonimuotoisuutta. Niittyverkoston kehittämisenä on useita positiivisia vaikutuksia:

- luonnonmonimuotoisuuden lisääntyminen
- monipuolisempi lajisto
- kasvava pölyttäjien elinympäristö
- monipuolinen maisema
- koko kaupungin laajuinen vetovoimatekijä.

3.2 Paikkatietoanalyysi

Nykytila-analyyseihin perusteella niittymäiset avoimet viherpinnat luokiteltiin jatkoanalyyseissä edelleen niittyjen arvokohteiksi, niittymäisiksi ympäristöiksi rakennetuilla alueilla sekä erilaisiksi niittyjen tukialueiksi. Tätä aineistoa hyödynnettiin edelleen niittykohteiden keskittyneisyyden ja kytkeytyneisyyden paikkatietotarkasteluissa. Niittykohteita olivat tässä tarkastelussa mm. arvokkaat perinneympäristöt sekä nykyisin niittynä hoidettavat alueet. Näiden alueiden liittymistä toisiinsa sekä kytkeytymistä muihin niittymäisiin alueisiin tarkasteltiin kohteiden etäisyyden perustella kytkeytyneisyysanalyysillä. Muita niittymäisiä ja matalan viherpeitteen alueita olivat tässä tarkastelussa mm. nurmimaisena hoidettavat alueet, johtoverkoston alla olevat viherpeitteiset alueet sekä entiset avoimet/puoliavoimet pellot. Kytkeytyneiksi analyyseissä katsottiin kohteet, jotka olivat alle 200 m etäisyydellä toisistaan.

Kasvupaikkatyyppien, siniverkoston ja maaperän yhteentävä analyysi

Lahden alueen maaperää, topografiaa ja siniverkostoa voidaan karkeasti tyypitellä alueen päävedenjakajan, Salpausselän, suhteen (Kuva 5):

- Salpausselän eteläpuolinen alue, joka on maisemallisesti Rannikko-Suomea
- Salpausselän alue
- Salpausselän pohjoispuolinen alue, joka on maisemallisesti Järvi-Suomea.

Salpausselän eteläpuolinen alue on maaperältään laajojen ja alavien savialueiden Etelä-Lahtea. Vaihtelua tasaiseen topografiaan tuovat mm. Renkomäen harju sekä alueen kallio- ja moreeniselänteet. Alue on vähäjärvinen, mutta siellä on savimaiden jokiuomia, kuten Porvoonjoki, Renkojoki, Paimisoja, Heinjoki, Palojoki ja Kurrinoja. Renkomäessä on vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue. Salpausselän eteläpuolisen alueen suurimpia suoalueita ovat Linnaistensuo ja Purusuo. Lisäksi alueella on runsaasti kapeita soistumajuohteja.

Salpausselän alue on hiekka- ja soravaltainen ja paikoin jyrkkärinteinen reunamuodostuma. Alueella on lukuisia pohjavesialueita (Lahden, Villähden, Nastoharju-Uusikylä, Mankala pohjavesialueet).

Salpausselän pohjoispuolinen alue jakautuu edelleen itä- ja länsiosaan. Itäosassa erottuvat pääosin pohjois-eteläsuuntaisten Salajärven, Iso-Kukkasen ja Ruuhijärven suurten järviäitaiden itäpuolella savimaat ja pienipiirteiset kalliomaat ja hiekkamoreenikumpareet. Salajärven ja Iso-Kukkasen länsipuolella on kalliioselännealue, jossa maaperä on vallitsevasti ohuen maaperän kalliomaata. Länsiosassa topografia on vaihtelevaa, ja kalliomaiden lomassa on pienipiirteisesti mm. hiekkamoreenia, karkeaa hietaa, savea, hiekkaa ja saraturvetta.

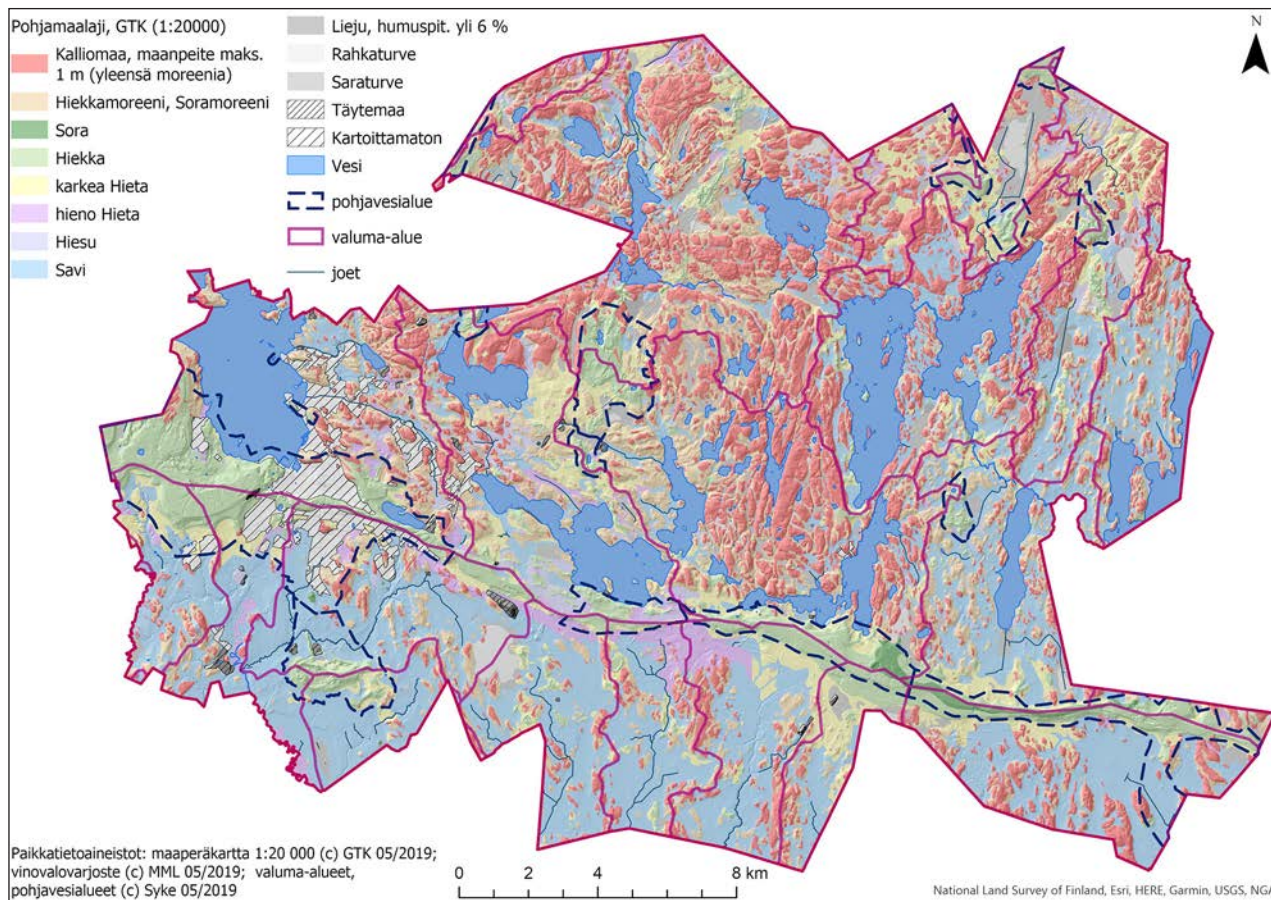
Salpausselän pohjoispuoli on Lahden eteläosaan verrattuna runsasjärvinen. Suuria järviä ovat esim. Vesijärvi, Salajärvi, Ruuhijärvi, Arrajärvi, Kymijärvi, Alasenjärvi. Tämän lisäksi alueella on lukuisia keskikokoisia ja pieniä järviä. Alueella on myös lukuisia pohjavesialueita (mm. Salpakangas, Harvasaari, Ruoriniemi, Kunnas, Urheilupuisto ja Vuolenkoski). Painanesuot ja soistumat ovat yleisiä. Suurempia soita alueella ovat Isosuo, Suninsuo ja Ukonsuo.

Niittytyyppien näkökulmasta:

- tuoreet niityt ovat savialueille tyypillisiä niittyjä
- kuivia niittyjä esiintyy hiekka-, sora- ja kalliomailla; paahdeympäristöjä on erityisesti kuivilla paahteisilla rinteillä
- kallioketoja on kalliomailla ja mosaiikkimaisilla avokallioalueilla
- kosteita niittyjä esiintyy kostean tai märän maaperän alueilla, kuten savimaiden painanteissa ja pinta- tai pohjavesivaikutteisilla alueilla
- tulvaniittyjä esiintyy ajoittain veden alla jäävillä alueilla, kuten alavilla jokien ja järvien rantamailla

Luontoarvojen, kulttuuriympäristön ja virkistyskäytön yhteenvetävä analyysi

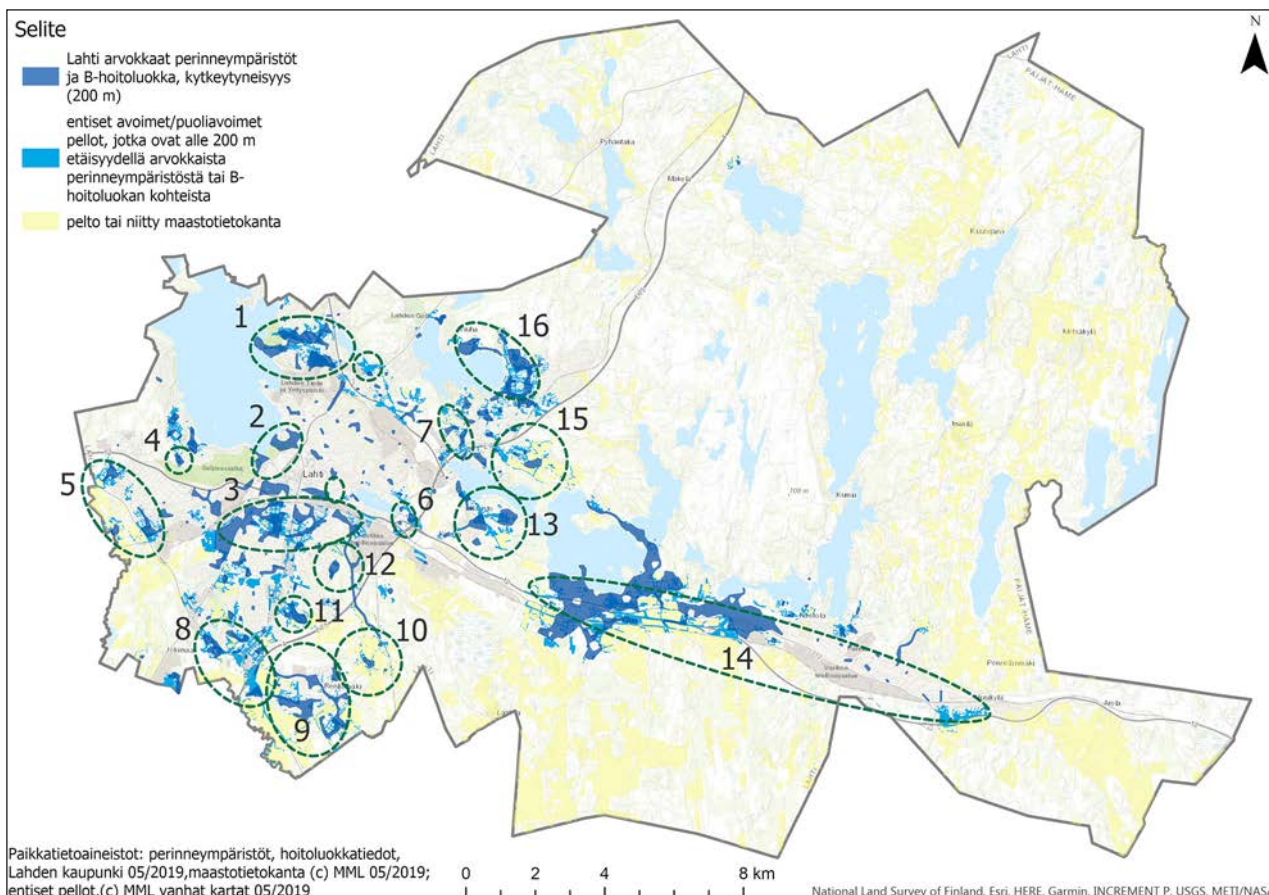
Lahden seudun maastonmuodot, maaperä ja vesiolosuhteet ovat vaihtelevia ja tämän myötä myös luonto on monipuolista ja vaihtelevaa.

Kuva 5. Lahden alueen maaperä, topografia, valuma-alueet ja pohjavesialueet

Niittyverkostoa tarkasteltiin nykytilan paikkatietoanalyysissä luonto-, kulttuuriympäristö- ja maisemakokonaisuuksina. Nykytila-analyysillä tunnistettuja kokonaisuuksia ovat (kuva 6):

1. Mukkulan alue	9. Renkomäki
2. Kariniemen – Kartanon alue	10. Ämmälän kyläkeskus
3. Hennalan – Asemantaustan alue	11. Ala-Nikkilän alue
4. Jalkaranta	12. Liipolan alue
5. Riihelän – Okeroisten alue	13. Kariston alue
6. Mäkelän – Joutjärven niityt	14. Nauhataajaman alue: Lahti – Villähde – Nastola – Uusikylä
7. Myllypohja ja Vuorenrinne	15. Koiskalan alue
8. Jokimaa – Renkomäen liikekeskuksen alue	16. Sepänrinne – Paakkolanmäki

Kuva 6. Nykytila-analyysillä tunnistettuja avoimia ja puoliavoimia luonto-, kulttuuriympäristö- ja maisemakokonaisuuksia

1. Mukkulan alue on monipuolinen ja sisältää erilaisia ajallisia kulttuurikerroksia mm. Mukkulan kartano ja kartanopuisto, Mukkulan asuinalue (1960-luvun metsälähiö), rehevät lehtometsät, pähkinäpensaslehdot ja jalopuut, Merrasjoen varrella Merrasjoen laidunniitty sekä niittyjen sarja, Mukkulantien itäpuolella laaja niittyalue (frisbeegolfalue) sekä kartanon rantamailla uimaranta ja tapahtumapuisto. Mukkulan alueella on niittykytkeytyneisyyttä itä-länsisuunnassa. Pohjoispuolella sijaitsee Kilpiäisen asuinalue ja lounaispuolella mm. Holman kallioketo.

2. Kariniemen – Kartanon alueella sijaitsevassa Massinpuistossa on Lumo-kuvauksen perustella luonnonniittyä jäljitteleviä niittyalueita yht. yli 2 ha. Alueiden hoitoluokka on A3. Kariniemen alueella on vaihtelevaa – paikoin luonnontilaisempaa, paikoin puistomaisempaa – rehevää metsää ja siihen liittyviä luontoarvoja (Kariniemen lehtoalue, Kariniemen jalopuumetsikkö ja Kariniemen metsäalue). Aluetta luonnehtii arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ketju. Metsäalueen pohjoispuolella Vesijärven sataman alue (teollisuus- ja liikenne) ja eteläpuolella Kariniemen asuinalue (1930 – 1940-luvulta). Näistä lounaaseen liikenteellisenä solmukohtana Paasikiven aukio ja Fellmanninpellon kulttuuriympäristö (ammattikoulu-

keskus ja puistoalue). Rautatieaseman länsipuolelta Vesijärven satamaan kulkevan entisen pistoraitteen penkan kasvillisuus luo paikoin ruderaattimaista niitty-yhteyttä.

- 3. Hennalan – Asemantaustan alue** muodostaa nykyisellään monipuolisen niitty-ympäristöjen kokonaisuuden, johon liittyvät myös pientaloalueet (esim. Laune) sekä radanvarsien paahdeympäristöt. Alueella rautatien varikkoalue, Mytjäisten pientaloalue, Sopenkorven teollisuus- ja pientaloalue sekä Tornator Oy:n rullatehdas muodostavat alueen luoteisosaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaan kokonaisuuden. Hennalan kasarmialue on arvokas kulttuuriympäristö ja kulttuuribiotooppi. Radan varrella sijaitsee lisäksi Yli-Marolan kotieläinpiha ja tästä etelään Keskuspuiston arboretum ja Sorsapuisto sekä Kullankukkulan harjubiootppi. Itäosassa sijaitsevat Anttilanmäen kasvipankki, Liipolan ratapenger ja Kerinkallion pientaloalue, metsät, peltoalueet ja viljelypalsta-alue. Pohjoisosassa puolestaan Lotilanharjun paisterinne.
- 4. Jalkarannan niitty** on arvokas perinnemaisema ja kulttuuribiotooppi. Niittyalueen ympärillä on Tapanilan tilan pelloille 1940-luvun alussa rakennettu kulttuurihistoriallisesti arvokas Tapanilan pientaloalue. Niittyalueen pohjoispuolelle on kaavoitettu VL/hu -alue ja Tapanila-kodin paikalle AO-alue.
- 5. Riihelän – Okeroisten alueelle** sijoittuu kulttuurihistoriallisesti arvokas Riihelän pientaloalue ja Okeroisten kulttuurimaisema. Riihelässä järjestettiin asuntomessut v. 1978. Okeroisten kulttuurimaisemalle ovat tyypillisiä laajat vaihtelevasti polveilevat viljelyalueet. Alueella on useita linnustolle tärkeitä ympäristöjä mm. kosteikkomainen Sikoniitun lehtoalue. Alueen kaakkoisosassa on ruderaattikasvustoa meluvallissa.
- 6. Mäkelän – Joutjärven niityt** sijaitsevat rautatien ja ohitustien tuntumassa. Liikenneyhteyksien varret ja johtoverkoston alueet luovat lounais – koillisuuntaisia avoimia yhteyksiä
- 7. Myllypohjan ja Vuorenrinteen alueen** Myllypohjan niitty on Lumo-tietojen mukaan arvokas perinnemaisema, jossa on todettu ainakin v. 2003 tehdyssä inventoinnissa hoitotarvetta. Alueen pohjoisosassa sijaitsee Vuorenrinteen metsiä (mm. aarnialue), Potilanjoki sekä palstaviljelyalue.
- 8. Jokimaa – Renkomäen liikekeskuksen alueen** itäosan Ali- ja Yli-Mäkelän tilakokonaisuudet ja niihin liittyvät peltoalueet ovat osa Renkomäen vanhaa viljelysseutua. Renkomäen itäpuolella oleva Ämmälä on arvioitu kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi kyläkokonaisuudeksi. Asutushistorialtaan nämä alueet ovat Suomen vanhinta aluetta. Tähän liittyvänä myös länsiosassa Jokimaan raviradan vieressä sijaitseva Ristolain laidun on arvokasta muinaismuistoaluetta (kivikautinen asuinpaik-

ka) ja perinnebiotooppi. Ohitustien, Uudenmaankadun, Uusi-Orimattilantien ja Orimattilankadun tuntumaan on rakentunut/ rakentumassa tiivis kaupallisten toimintojen keskittymä.

- 9. Renkomäen eteläosan peltoalueille** (Siltala ja Mattila) on rakentumassa ja kaavoitettu pientaloasutusta. Alueella on Näkkimistön maisemapelto (tuleva palstaviljelyalue) ja hoitoluokaltaan käyttöniityiksi merkittyjä alueita. Myös Siltalanpuiston ja Uusitalonpuiston lähivirkistysalueiden osalta kaavamääräysten mukaan alueita on hoidettava niittyinä tai peltoina. Renkomäen pientaloasutus ja Orimattilankadun ja Rengonmäenväylän varren käyttöniityt luovat ja tukevat alueen niittymäisiä yhteyksiä. Tarolanniitty ja kosteikko muodostavat pohjoisosaan monipuolisen ja monimuotoisuuden näkökulmasta arvokkaan kohteen. Renkomäen pohjoisosaan sijoittuu Renkomäen soranottoalue. Osa alueesta on maisemoitu ja alueen paahdeympäristöt ovat lajistollisesti rikkaita.
- 10. Ämmälän kyläkeskus** on maakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö, kulttuuribiotooppi ja perinnemaisema. Tiivis kyläkeskus on peltojen ympäröimä. Reunametsät rajaavat tilaa selkeästi. Alueella on lumotietojen mukaan myös Ämmälän ja Jussilan niityt/kedot ja koillisosassa Hakolantien varrella vanha maatalon pihapiiri. Vanha Loviisanradan ratapenger (Liipolan ratapenger) ulottuu alueen pohjoisreunaan ja luo osaltaan niittymäisiä yhteyksiä pohjoiseen. Ämmälän alue on asutushistorialtaan Suomen vanhinta aluetta.
- 11. Ala-Nikkilän alueelle** on rakentunut Ala-Nikkilän asuinalue entiselle peltomaalle. Alueen maisemapelto ja tähän liittyvät puistoalueiden maisemaniityt ovat kytkeytyneet kokonaisuudeksi. Johtoverkosto tukee alueen kytkeytyneisyyttä ulkopuolelle.
- 12. Liipolan alueella** on paljon erilaisia lumokohteita (kalliot, lehmusmetsä, lähteet, purot, purovarsilehto, vuorijalava, ratapenger). Liipolan vanhat pellot täydentävät tätä kokonaisuutta. Pellot ovat kuitenkin kasvamassa umpeen. Niillä olisi alueella merkitystä myös virkistyskäytön näkökulmasta.
- 13. Kariston alueen** itäosassa on Karistonmäen pihapiirien ja niittymäisten pienten peltoalojen puoliavointa kulttuuriympäristöä. Lajisto on luonnon monimuotoisuustietojen perusteella paikoin arvokasta. Länsipuolella on Kariston uusi asuinalue, jonka eteläosan käyttöniityt/tulvaniityt ja hulevesikosteikko ovat lähellä Karistonmäen niittymäisiä alueita. Kariston alueen pohjoisosassa on maisemaniityttä uimarannan tuntumassa.
- 14. Nauhataajaman alueella** (Lahti – Villähde – Nastola – Uusikylä) Salpausselkä toimii nauhamaisen taajaman ja liikenneverkon perusrunkona. Alueen länsiosassa pientaloasutus lomittuu valtatie 12:n, rautatien ja peltoalo-

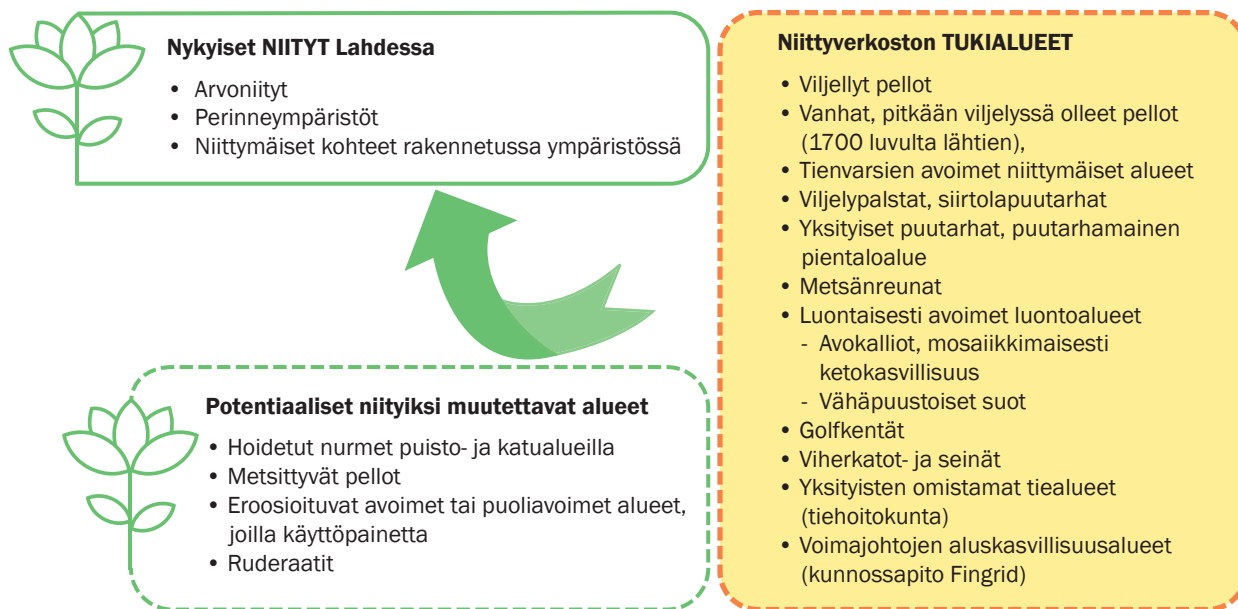
jen lomaan. Erstan kartano ja sitä ympäröivä puistoalue ovat maakunnallisesti arvokkaita kulttuuriympäristöjä. Kartanon vanhaa peltomaisemaa on säilynyt pirstaleisesti. Villähteen alueen katu- ja tieverkoston varret hoidetaan käyttöniittyinä. Samoin alueelta pohjoiseen johtavan Koiskalantien varret. Alueella on myös laajempia käyttöniittyjä, joissa niitto tehdään kasvukaudella kerran kuussa. Villähteen Orrilanmäen alueella sekä Uudenkylän alueella pellot ulottuvat taajaman tuntumaan Salpausselän eteläpuolella. Uudenkylän alueella peltoaloja on myös kapeimmillaan olevan Salpausselän pohjoispuolella. Nastolanharjun kohdalla Orimattilan suunnalta kaartuva kallioselän sarja sekä hiekka- ja sora muodostumat näkyvät maisemassa muuta aluetta vähäisempänä peltoalana.

15. Koiskalan alueella sijaitseva Koiskalan kartanon alue on valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä. Kartanon rakennuskanta ja puisto muodostavat hierarkkisesti järjestyneen miljöö, johon liittyy laaja viljelymaisema. Alueella on viljelymaiden ohella mm. Myllymäen laidunalueen perinnemaisema. Myllymäen aluetta on laidunnettu lumoinventoinnin mukaan ainakin 1990-luvulla. Peltoalueilla on metsäisiä saarekkeitä, jotka monipuolistavat ympäristöä. Luoteispuolella Koivukummun pientaloalue ja Koivukummun avointa ja puoliavointa niittyalaa sekä ohitustien pohjoispuolella Ahtialan pientaloalue.

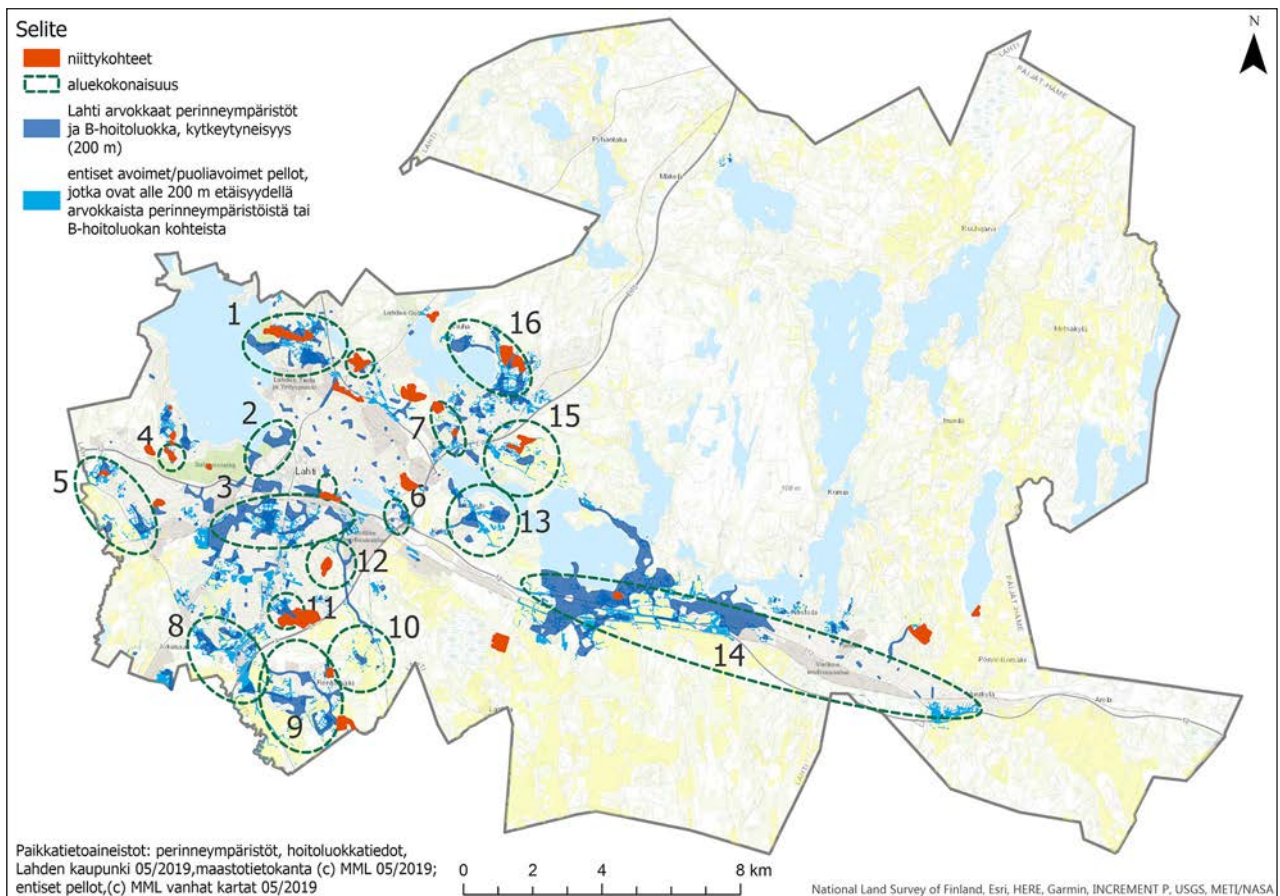
16. Sepänrinteen – Paakkolanmäen alue on monipuolista ja arvokasta kulttuuriympäristöä ja muinaismuistoaluetta. Alueen asutus- ja viljelyhistoria on arvioiden mukaan (Hovi ym. 2005) lähes kahden tuhannen vuoden mittainen. Lahden Paakkolanmäki onkin eräs Päijät-Hämeen merkittävimmistä muinaisjäännösalueista, josta on löydetty mm. rautakautisia asumuksen pohjia (KYPPi, 2019). Alue on myös Paakkolanmäen maakunnallisesti arvokas perinnebiotooppi, jolla sijaitsee mm. Ylä-Kokkolan arvokkaita perinnemaisemia ja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Sepänojan kaskiraunioalueella on kaskikivikkoja ja eteläosassa on myös keskiaikainen hautaröykkiö. Paakkolanmäen alueen luoteispuolella sijaitsevat mm. Jungbergin pelto ja Takkulan niityt.

3.3 Kohdevalinnat

Niittyverkoston rakennetta on tässä selvityksessä hahmotettu nykyisten niittyjen ja niittyverkoston tukialueiden (ks. kuva 7) avulla. Tukialueissa osa kohteista on potentiaalisia niityiksi muutettavia alueita. Tällaisia ovat erityisesti metsittyvät pellot, hoidetut nurmet puisto- ja katualueilla sekä eroosioherkät avoimet tai puoliavoimet alueet, joihin kohdistuu kuluttavaa virkistyskäyttöpainetta. Ruderaateilla eli joutomaa-alueilla voi olla lajistollista arvoa, joten näillä kohteilla on syytä tehdä huolellinen lajistoseelvitys ennen mahdollista hoidon tehostamista ja alueen kehittämistä niitymäiseksi.

Kuva 7. Lahden nykyisen niittyverkoston osat ja niityiksi muutettavat alueet.

Kuva 8. Niittykohteiden sijoittuminen osaksi nykytila-analysillä tunnistettujen avointen ja puoliavointen luonto-, kulttuuriympäristö- ja maisemakokonaisuuksien verkostoa

Lahden niittykohteet niittyverkoston osana

Selvityksessä määriteltyjen niittykohteiden aluekokonaisuuksien sijoittumista osaksi nykytila-analysissä tunnistettuja luonto-, kulttuuriympäristö- ja maisemakokonaisuuksia on havainnollistettu kuvassa 8.

Merrasojanpuisto, Mukkulan palstaviljelyalue ja Evakkolasten muistopuiston alueet ovat keskeinen osa Mukkulan alueella (nykytila-analysin aluekokonaisuus 1) tunnistettua kytkeytynyttä niittyverkostoa. **Merrasjärven eteläpään niitty, Manssilanpuisto, Kiiäisvuorenpuisto** sekä **Vuorenrinteen puisto ja Uustorpan niitty** luovat Mukkulasta niittymäistä verkostoa kaakon suuntaan kohti Myllypohjan ja Vuorenrinteen aluetta (aluekokonaisuus 7). Alueella kulkee myös suurjännitelinja, joka täydentää luode-kaakkosuunnassa osaltaan puoliavoimia/ avoimia niittymäisiä ympäristöjä.

Sepänrinne – Paakkolanmäki (aluekokonaisuus 16) kaartuu niittymäisen verkoston jatkumona Myllypohjasta koilliseen. **Hainikkalanpuisto** sekä **Sepänojanpuiston** niityt ovat osa tätä kulttuurihistoriallisesti arvokasta kokonaisuutta. Paakkolanmäeltä luoteeseen sijaitsevat **Takkulan niitty** Alasenjärven pohjoispäädyssä ovat arvokasta perinneympäristöä ja monipuolista virkistysympäristöä. Takkulan lähistöllä on myös

Lahden Golfin golfkenttä. Avoimista/ puoliavoimista ympäristöistä järvenrannan pientalot pihamaineen, tienvarret sekä sähkölinjat luovat yhteyksiä Takkulan ja Sepänrinteen – Paakkolanmäen (aluekokonaisuus 16) välillä.

Myllypohjan – Vuorenrinteen (aluekokonaisuus 7) alueella **Riipistönpuisto** on arvokas perinneympäristö ja alueen avoimuutta kehittämällä voidaan lisätä sekä alueen monimuotoisuutta että virkistysarvoa. Myllypohjan ja Koivukummun pientalovaltaiset asuinalueet liittävät Myllypohjan-Vuorenrinteen aluetta osaksi Koiskalan alueen (aluekokonaisuus 15) **Palvaanpuiston ja Koivukummun niittyjä** ja viljelyympäristöä sekä Koiskalan kartanon valtakunnallisesti merkittävää kulttuuriympäristöä. Vastaavasti puoliavoimia/ avoimia niittymäisiä ympäristöjä kohti Lotilaa ja edelleen Liipolaa (12) on syntynyt ohitustien varrelle, suurjännitelinjan alueelle sekä junaradan ratapenkereelle. **Riihitarhanpuisto** toimii tällä jatkumolla eräänlaisena niittymäisenä askelkivenä.

Lotilanharjun paahderinne on merkittävä paisteympäristö Salpausselän reunamuodostuman alueella. Osaltaan tähän kokonaisuuteen liittyy myös vieressä oleva ratapihan alue sekä Hennalan-Asemantaustan alueen (aluekokonaisuus 3) erilaiset puoliavoimet/ avoimet puistomaiset ympäristöt.

Liipolan vanha ratapenger tarjoaa hiekka- ja sorarakenteen ketomaisia yhteyksiä kohti Liipolan (aluekokonaisuus 12) monipuolisia luontokohteita ja **Liipolan niittyjen alueita**.

Ala-Nikkilän alueella (aluekokonaisuus 11) Vartio-ojan puronvarteen rajautuvat **Nikkilän pellot** ovat yksi kaupungin omistamista niittymäisten/viljelyalueiden keskittymistä Lahden keskustan eteläpuolella. Näistä etelään sijaitsevat **Tarolan niitty** ja **Kaukasen niitty** Renkomäen alueella (aluekokonaisuus 9) liittyvät niittyverkostoon Tarolan ja Arometsän pientalovaltaisten alueiden, viljelyalueiden, tienvarsien niittymäisten/nurmiympäristöjen, Renkomäen soranottoalueen maisemoidun osan sekä pohjois - eteläsuuntaisen suurjärjennelinjan avulla.

Riihelän-Okeroisten alueella (aluekokonaisuus 5) **Männistönrinne** on kuiva Salpausselän rinneympäristö, jota kehittämällä voidaan tukea sekä monimuotoisuutta että virkistyskäyttöä.

Jalkarannan alueella (aluekokonaisuus 4) on tunnistettu useita niittyympäristöjä, jotka tukevat alueen niittyverkostoa. Vaihtelevaa ja kehittyvää lähivirkistysympäristöä ja toimintamahdollisuuksia tarjoavat alueella Jalkarannan ja Tapanilan palstaviljelyalueet, **Tapanilan puisto**, **Sammalsuonkadun niitty** sekä **Ilvessuonpuiston alueet**.

Lahden itäosassa **Ilolan peltojen aluetta** on mahdollista kehittää niittymäisenä virkistysympäristönä. Samoin Erstan kartanon entisillä laidun- ja niittymailla sijaitseva **Vanhakartanonmäki** on sekä perinne- että virkistysympäristönä tärkeä. **Turranmetsän alue** on vanhaa kaupungin omistamaa pelto- maata, jota on mahdollista kehittää niittymäisenä lähivirkistysalueena. **Sylvöjärven eteläpään luhta ja niitty** on arvokas perinnemaisema ja suojelualue.

4 NIITTYJEN KUNNOSSAPIDON KEHITTÄMINEN

4.1 Tavoitetila

Lahden kaupungin viheralueohjelman mukaisesti tavoitteena on lisätä avoimena ylläpidettävien maisema-alueiden ja -konaisuuksien hoitoa niittyinä. Pää tavoitteena on, että Lahden kaupungin niittyverkosto säilyy avoimena suunnitelmallisen hoidon avulla. Niittyjen hoidon avulla edistetään luonnon monimuotoisuutta, kulttuurimaiseman arvojen säilymistä ja virkistyskäyttömahdollisuuksia. Lisäksi niityillä ja niiden ojaverkostoilla on merkitystä hulevesien pidättämisessä ja johtamisessa.

Viheralueiden hoito perustuu julkisilla alueilla käytössä olevaan viheralueiden hoitoluokitusjärjestelmään. Viheralueiden kunnossapitoluokitus – RAMS 2020 korvaa jatkossa vuonna 2007 julkaistun Viheralueiden hoitoluokitus-julkaisun. Päivityksen yhteydessä hoitoluokituksen sijasta siirrytään kunnossapitoluokitukseen, joka on sisällöllisesti laajempi kokonaisuus. Avoimet viheralueet tulevat jatkossa kuulumaan luokkaan A. Tässä selvityksessä on esitetty rinnakkain kumpikin luokitus taulukon 2 mukaisesti.

Taulukko 2. Lähde Viheralueiden kunnossapitoluokitus – RAMS 2020. Luonnos 4.11.2019.

VIHERALUEIDEN HOITOLUOKITUS (ABC-LUOKITUS)	VIHERALUEIDEN KUNNOSSAPITOLUOKITUS (RAMS-LUOKITUS)
PÄÄLUOKAT JA NIIDEN ALALUOKAT	
A Rakennetut viheralueet	R Rakennetut viheralueet
A1 Edustusviheralue	R1 Rakennettu arvoviheralue
A2 Käyttöviheralue	R2 Toimintaviheralue
	R3 Käyttöviheralue
A3 Käyttö- ja suojaviheralue	R4 Suoja- ja vaihtumisviheralue
B Avoimet viheralueet	A Avoimet viheralueet
B5 Arvoniitty	A1 Arvoniitty
B2 Käyttöniitty	A2 Käyttöniitty
B3 Maisemaniitty ja laidunalue	A3 Maisemaniitty
B4 Avoimet alueet ja näkymät	A4 Avoin alue
B1 Maisemapelto	A5 Maisemapelto
C Taajamametsät	M Metsät
C5 Arvometsä	M1 Arvometsä
C1 Lähimetsä	M2 Lähimetsä
C2 Ulkoilu- ja virkistysmetsä	M3 Ulkoilu- ja virkistysmetsä
C3 Suojametsä	M4 Suojametsä
C4 Talousmetsä	M5 Talousmetsä
PÄÄLUOKKIA TÄYDENTÄVÄT LUOKAT	
E Erityisalueet	-
S Suojelualueet	S Suojelualueet
R Maankäytön muutosalueet	x Maankäytön muutosalueet Rx Muutosalue, jota kunnossapidetään rakennetun viheralueen mukaisessa ulkoasussa Ax Muutosalue, jota kunnossapidetään avoimen viheralueen mukaisessa ulkoasussa Mx Muutosalue, jota kunnossapidetään metsän mukaisessa ulkoasussa
O Luokittelemattomat alueet	-

VIHERALUEIDEN HOITOLUOKITUS (ABC-LUOKITUS)	VIHERALUEIDEN KUNNOSSAPITOLUOKITUS (RAMS-LUOKITUS)
P Puhtaanapitoluokitus	P Viheralueiden puhtaanapitoluokitus
P1 Päivittäin (ma-la)	P1 Päivittäin (ma-la)
P2 Työpäivinä (ma-pe)	P2 Työpäivinä (ma-pe)
P3 Viikoittain	P3 Viikottain (2 krt/vk)
P4 Kuukausittain	P4 Viikottain (1 krt/vk)
P5 Vuosittain	P5 Kuukausittain
P6 Määrä vuosin	P6 Vuosittain

Viheralueiden kehittämisessä hyödynnetään ekosysteemi-palvelunäkökulmaa. Kustakin hoitoluokasta on tunnistettu viheralueiden tuottamat tärkeimmät ekosysteemi-palvelut ja näitä ylläpidetään hoidon keinoin. Niittyjen tuottamista ekosysteemi-palveluista on annettu suosituksia kuhunkin hoitoluokkaan liittyen.

Niittyverkostoseelvityksen myötä kaupungin tavoitteena on lisätä maisemakukkapeltoja. Kukkapellot voivat olla ainoastaan maiseman värittäjiä tai ne voivat olla poimintapeltoja, joista asukkaat voivat käydä poimimassa itselleen kukkia. Maisemakukkapeltojen lisääminen monipuolistaa kaupunkimaisemaa, antaa kustannustehokkaasti positiivista julkisuuskuvaa kaupungille ja tuo niittyteeman lähelle asukkaita.

Niityt ovat tärkeä osa virkistysalueiden verkostoa. Tavoitteena on lisätä niittyalueiden virkistyskäyttöä sekä asukkaiden ja kaupungin eri asiantuntijoiden tietoa niittyalueista. Niittyalueille voidaan rakentaa ulkoilureittejä tai toteuttaa hoidon keinoin niitypolkuja. Niittyalueille voidaan tehdä talvisin laturia. Tietoisuutta niittyalueista ja niiden merkityksestä voidaan lisätä ilmoitustaulujen, mobiilireitistöjen ja kaupungin nettisivujen avulla sekä tarjoamalla asukkaille mahdollisuuksia osallistua niittyjen hoitoon. Niittyalueita voidaan käyttää myös opetus-, tutkimus- ja ympäristökasvatukseen. Lahdessa on useita muinaismuistoalueita, jotka ovat nykyisellään hoidettuja tai laidunnettuja niittyjä. Niiden virkistyskäytön kehittämisessä on mahdollista samalla lisätä tietoa oman kaupungin menneisyydestä.

Niittyjen hoidossa lähtökohtana toimivat kunkin alueen erityispiirteet. Lahden maisemarakenteessa tyypillisiä ovat Salpausselän rinteiden paahteiset, kuivat kedot ja toisaalta kaupungin eteläosan alavien savimaiden tuoret ja kosteat niityt. Näiden hoito ja tavoitteleminen on erilainen.

Niittyverkoston nykytilan selvittämisellä parannetaan kaupungin maaomaisuuden hallintaa. Niittyverkostoseelvityksessä inventoitujen kohteiden osalta kaupungin hoidossa olevien niittyalueiden pinta-ala ja hoitoluokat päivitettiin. Niittyverkoston nykytilan ja kehittämistarpeiden kartoittamisella voidaan arvioida niittyjen hoitoon tarvittavia resursseja. Selvityksessä on tunnistettu esimerkiksi peruskunnostusta tarvitsevia niittykohteita, jotka ovat kasvamassa umpeen. Selvityksessä on inventoitu ja tunnistettu arvonniittykohteita, joiden hoitoon on perusteltua laatia erillinen hoito- ja käyttösuunnitelma. Niittyverkostoseelvityksessä inventoitiin maas-

tossa 30 kohdetta, joista jokaisesta on tehty oma kohdekortti. Kohdekorttien niittyalueiden yhteispinta-ala 186 ha.

Ekosysteemi-palvelujen näkökulma on keskeinen Lahden kaupungin viheralueohjelmassa. Ohjelmassa on sitouduttu sellaiseen hoitoon ja suunnitteluun, että eri tyyppisten viheralueiden ekosysteemi-palveluita pystytään tuottamaan ja ylläpitämään pitkällä aikavälillä. Viheralueohjelmassa on linjattu, että ohjelmaan liittyvissä toimenpideohjelmissa määritellään tarkemmin keinot ekosysteemi-palveluiden ylläpitämiseksi.

Niittyjen tuottamat ekosysteemi-palvelut on esitelty tarkemmin taulukossa 1. Niittyverkostoseelvityksessä on esitetty suosituksia avoimien alueiden hoitomenetelmien kehittämistä varten. Ekosysteemi-palvelunäkökulman mukainen hoitomenetelmien selvittäminen ja kehittäminen tarkoittaa käytännössä kokonaisvaltaista, alueiden erilaiset kulttuuri- ja maisema-arvot, luonnon prosessit (esimerkiksi luontainen vedenkierto) ja virkistyskäyttö huomioon ottavaa hoitoa. Niittyverkostoseelvityksessä kartoitettiin mahdollisia uusia laidun- ja maisemapelto-kohteita ja toimijoiden kiinnostusta tällaiseen toimintaan. Selvityksessä inventoitiin useita metsittyneitä, aiemmin avoimia peltoalueita, joiden kunnostamisesta kirjattiin ehdotus kohteen kohdekorttiin. Niittyverkostoseelvitys julkaistaan kaikkien saataville, jolloin se parantaa asukkaiden ja kaupungin eri asiantuntijoiden tiedonsaantia avoimista alueista ja niiden käyttömahdollisuuksista. Avointen niittyalueiden kunnostus ja hoito tarjoavat mainion tavan lisätä asukkaiden osallistumista ja yhteisöllistä talkotoimintaa matalalla kynnyksellä.

4.2 Hoitoluokitus/kunnossapitoluokitus

4.2.1 Maisemapelto B1/Maisemapelto A5

Maisemapellot sijaitsevat yleensä asutuksen reuna-alueilla tai haja-asutusalueella. Maisemapelloilla viljellään viljelykasveja tai kukkivia maisemapelto- kasveja. Niitä hoidetaan maataloudessa käytetyin menetelmin. Tavoitteena on avoimen kulttuurimaiseman ylläpitäminen, taajamakuivan rikastuttaminen ja pellon reunavyöhykkeiden luonnon monimuotoisuuden ylläpitäminen. Luonnon monimuotoisuutta edistetään myös maisemakasveilla, mesikasveilla ja riistapelloilla. Virkistyskäyttö turvataan ylläpitämällä käytävä- ja polkuverkoston kuntoa ja siisteyttä.

Kuva 9. Monimuotoinen maisemakukkapelto Porvoossa kesällä 2019.

Kehittämistoimenpiteet:

Maisemapeltojen ja maisemakukkapeltojen lisääminen on tunnistettu Lahdessa kehittämiskohteeksi. Poimintapeltojen paikkojen suunnittelussa on tärkeää ottaa huomioon liikenne- ja pysäköintijärjestelyt. Kerättäväksi merkitty alue tulee olla selvästi merkitty. Poimintaan liittyvässä tiedotuksessa kannattaa myös ohjeistaa jättämään kukkia muillekin.

Pelloilla suositetaan monilajisia kukkaseoksia. Maisemapeltojen viljelyn onnistumisen kannalta on tärkeää suunnitella monipuolinen, toimiva viljelykierto viideksi vuodeksi kerrallaan.

Ekosysteemipalvelut:

Säätely- ja ylläpitopalvelut:

Viljelyssä maassa tapahtuu ravinteiden ja veden kiertoa. Esimerkiksi veden luontaiset prosessit pääsevät toimimaan. Samalla maaperässä ylläpidetään maatumisen kautta ravinteiden kiertoa. Kukkivat kasvit tarjoavat pölyttäjiille ravintoa ja lisäävät pölyttäjien määrää. Pölyttäjien runsas määrä parantaa satoja laajemmalla alueella.

Kasvat kasvit yhteyttävät ja sitovat samalla ilmasta hiilidioksidia. Maaperään sitoutuu kasvuprosessissa hiiltä.

Kulttuuripalvelut:

Maisemapellot tuottavat ekosysteemipalveluita kaikkiin kolmeen ryhmään. Maisemapellot tarjoavat esteettisiä elämyksiä, kertovat alueiden entisestä käytöstä, pitävät yllä avoimeen maisemaan sopeutunutta lajistoa ja monipuolistavat kulttuurimaisemaa.

Tuotantopalvelut:

Maisemapelloilla tuotetaan ravintokasveja tai hyödyntämiskelpoisia kukkivia kasveja.

Palvelun ylläpitokeinot:

Maisemapeltojen ekosysteemipalveluiden ylläpitokeinoja ovat viljelyn mahdollistaminen, oikean viljelykierron ylläpitäminen ja uusien maisemapeltoalueiden tunnistaminen ja kehittäminen.

4.2.2 Käyttöniitty B2/ Käyttöniitty A2

Käyttöniityt sijaitsevat asuinalueilla tai niiden läheisyydessä ja ovat usein osana laajempaa viheraluetta. Käyttöniityt ovat avoimia tai puoliavoimia, kasvillisuus koostuu pääosin niittyheinistä ja ruohovartisista kasveista. Hoidon tavoitteena on säilyttää alue avoimena ja hoidettuna sekä mahdollistaa ulkoilu- ja virkistyskäyttö. Hoidon tarkoituksena on ylläpitää kulkureitit ja niiden varrella olevat varusteet käyttökelpoisina, turvallisina ja siisteinä. Alue ylläpidetään esimerkiksi niittämällä tai murskaamalla 2-4 kertaa kasvukauden aikana. Niittojäte korjataan pois alueen käyttötarpeen mukaan.

Kehittämistoimenpiteet

Käyttöniittyjen määrää on mahdollista lisätä muuttamalla nurmikoita monilajisemmiksi niityiksi. Nurmikoiden niityttämiseen liittyy tiedottamisen lisääminen. Asukkaille on tärkeää kertoa, miksi aiemmin nurmikkona hoidettu alue kehitetään niityksi. Niityksi kehittämisen on oltava hallittua ja lajiston kehittämisen suunnitelmallista. Käyttöniitylle voidaan avata esimerkiksi kulkureittejä, jotta sitä on mahdollista käyttää ulkoiluun ja virkistykseen.

Kuva 10. Tapanilanpuiston niitty kuuluu hoitoluokkaan B2.

Kuva 11. Kaukasen niitty on hoitoluokassa B3.

Ekosysteemipalvelut

Säätely- ja ylläpitopalvelut:

Käyttöniityt ylläpitävät luontaista ravinteiden ja veden kiertoa. Kasvatavat kasvit yhteyttävät ja sitovat samalla ilmasta hiilidioksidia. Maaperään sitoutuu kasvuprosessissa hiiltä. Kukkivat kasvit tarjoavat pölyttäjiä ravintoa ja lisäävät pölyttäjien määrää. Pölyttäjien runsas määrä parantaa satoja laajemmalla alueella.

Kulttuuripalvelut:

Avoin niitymaisema tarjoaa esteettisiä elämyksiä ja mahdollisuuksia nauttia maisemasta ja liikkua niityllä. Käyttöniittyjä on mahdollista hyödyntää opetuksessa ja luontokasvatuksessa.

Palvelun ylläpitokeinot:

Käyttöniittyjen tuottamien ekosysteemipalveluiden ylläpitokeinoja ovat oikein ajoitettu niitto, niittojätteen asianmukainen käsittely, laidunnus, virkistyskäytön mahdollistavat reitit ja viestintä alueen käsittelyperiaatteista (esim. infotulut).

4.2.3 Maisemaniityt ja laidunalueet B3 / Maisemaniityt A3

Maisemaniityt sijaitsevat joko taajamissa tai haja-asutusalueilla, usein ulkoilureittien varsilla tai teiden pientareilla. Ne voivat olla osa myös osa kulttuuri- ja perinnemaisemaa. Maisemaniityt ovat avoimia tai puoliavoimia, kasvillisuus koostuu pääasiassa ruohovartisista luonnonkasveista. Hoidon tavoitteena on ylläpitää avointa niitymaisemaa siten, että alue säilyttää ominaispiirteensä ja monimuotoisuutensa. Hoito tehdään murskaamalla tai niittämällä kasvillisuus 1-2 kertaa kasvukaudessa. Niittojätteen kerääminen pois edistää kukkivien lajien ja muun niitylajiston menestyminen.

Laidunalueet ovat niittyjä tai muita puoliavoimia alueita, jotka hoidetaan laiduntamalla. Ne voivat sijoittua asutuksen läheisyyteen, reittien varsille ja myös osaksi toiminnallista viheraluetta. Laidunalueen käyttö ja sen hoito perustuu laidunnusta varten laadittuun hoitosuunnitelmaan.

Kehittämistoimenpiteet

Alueilla, joissa on runsaasti luonnonkasvillisuutta, niittomurskaus tehdään vain kerran, jotta kasvit ehtivät kukkia ja siementää sekä tarjota ravintoa hyönteisille. Kosteilla niityillä niitto ajoitetaan keskikesän kuivaan aikaan.

Ongelmallisissa vieraslajikohteissa niittomurskaus tehdään kaksi kertaa vieraslajien osalta, kesäkuussa ja elokuussa, jotta kasvien siementäminen ainakin osittain estyisi.

Ekosysteempipalvelut

Säätely- ja ylläpitopalvelut:

Maisemaniityt ylläpitävät luontaista ravinteiden ja veden kiertoa. Kasvat kasvit yhteyttävät ja sitovat samalla ilmasta hiilidioksidia. Maaperään sitoutuu kasvuprosessissa hiiltä.

Kulttuuripalvelut:

Avoimien niitymaiden tarjoaa esteettisiä elämyksiä. Maisemaniityt säilyttävät yhteistä kulttuuriperintöä pitämällä yllä arvokkaita maisemaelementtejä ja niihin liittyvää lajistoa. Kulttuurimaisemaan sitoutuneiden lajien geeniperimän ylläpito on tärkeä osa maisemaniityjen tuottamia ekosysteempipalveluita.

Palvelun ylläpitokeinot:

Maisemaniityjen tuottamien ekosysteempipalveluiden ylläpitokeinoja ovat oikein ajoitettu niitto, niittojätteen asianmukainen käsittely, laidunnus, virkistyskäytön mahdollistavat reitit ja viestintä alueen käsittelyperiaatteista (esim. infotaulut).

4.2.4 Avoimet alueet ja näkymät B4/ Avoimien alue A4

Luokkaan kuuluvat avoimet tai puoliavoimet alueet voivat sijaita taajamien reuna-alueilla. Luokkaan kuuluvat usein myös näkymät järvimaisemaan, rantaniityt ja ruovikot, perinnemaisemat ja näkymät näköalapaikoilla. Hoidon tavoitteena on estää alueiden ja näkymien umpeenkasvu sekä alueille tyypillisen kasvillisuuden ja eläimistön säilyminen. Luokkaan kuuluvat lisäksi sähkölinjojen sekä teiden varsilla sijaitsevat avoimina ylläpidettävät näkemä- ja suoja-alueet. Hoidon tavoitteena on alueiden ja näkymien avoimena pitäminen. Umpeenkasvu estetään vesomalla tai murskaamalla kasvillisuus esimerkiksi 2-5 vuoden välein.

Kehittämiskohteet

Maisemanhoidollisten tienvarsialueiden ja kosteiden niityalueiden niittäminen on erittäin hankalaa, joten ne säilytetään avoimina raivaamalla. Raivauskierroksi otetaan kolme vuotta, jolloin raivausjätettä kertyy sen verran vähän, että se voidaan useimmissa kohteissa jättää maastoon maatumään. Maisemallisesti keskeisillä alueilla tai virkistyskäyttöä omaavissa kohteissa raivausjätteen keruu voi olla tarpeen.

Ekosysteempipalvelut:

Säätely- ja ylläpitopalvelut:

Avoimet, kasvualustaltaan luontaisten avoimien alueiden ylläpitävät luontaista ravinteiden ja veden kiertoa. Kasvat kasvit yhteyttävät ja sitovat samalla ilmasta hiilidioksidia. Maaperään sitoutuu kasvuprosessissa hiiltä.

Kukkivat kasvit tarjoavat pölyttäjäille ravintoa ja lisäävät pölyttäjien määrää. Pölyttäjien runsas määrä parantaa satoja laajemmalla alueella.

Tuotantopalvelut:

Avoimien pidettävillä alueilla voidaan tuottaa esimerkiksi marjoja tai kasvattaa joulukuusia. Raivattavaa puustoa voidaan käyttää energianlähteenä.

Kulttuuripalvelut:

Avoimet alueet tarjoavat mahdollisuuden maisemasta nauttimiseen. Avoimena pidettävät alueet monipuolistavat ja elävöittävät maisemaa.

Palvelun ylläpitokeinot:

Avoimien alueiden ja näkymien jatkuva hoito on keino pitää yllä niiden ekosysteempipalveluita. Suunnittelussa ja alueiden käytössä avoimien alueiden ja näkymien hoitoon on osoitettava riittävästi resursseja ja hoidon on oltava suunnitelmallista.

4.2.5 Arvoniityt B5/ Arvoniityt A1

Arvoniityt ovat niittyjä, jotka määritellään tärkeiksi kulttuuriperinteen, maiseman tai luonnon monimuotoisuuden kannalta tai ne ovat asukkaille muuten merkittäviä niittyjä. Arvoniityjen hoito perustuu aina kohdekohtaiseen hoitosuunnitelmaan. Hoidon tavoite on maiseman tai lajiston ylläpitäminen. Hoitomenetelmä tehdään joko niittämällä tai murskaamalla. Niittojäte vietään pois.

Kehittämistoimenpiteet

Arvoniityjen hoidon tavoitteena on, että kaikki arvoniityt tulevat suunnitelmallisen hoidon piiriin eli jokaiselle kohteelle laaditaan oma hoitosuunnitelma. Yleisin hoitotapa arvoniityillä on niitto ja niittojätteen keruu. Myös laidunnusta voidaan käyttää. Maisemaniityistä, joita laidunnetaan tai joilta niittojäte kerätään pois, voi muodostua uusia arvoniittyjä.

Muinaismuistokohteet kuuluvat arvoniityihin. Lahdessa on useita niitymäisiä muinaismuistoalueita, joita hoidetaan laiduntamalla. Näille on tehty Museoviraston kanssa sopimus muinaismuistoalueen hoidosta. Sopimukseen sisältyy hoitosuunnitelma.

Ekosysteemipalvelut

Säätely- ja ylläpitopalvelut:

Suunnitelman mukaan hoidetut arvoniityt ylläpitävät luontaista ravinteiden ja veden kiertoa. Kasvatavat kasvit yhteyttävät ja sitovat samalla ilmasta hiilidioksidia. Maaperään sitoutuu kasvuprosessissa hiiltä.

Kulttuuripalvelut:

Arvoniityt säilyttävät perinteistä maisemarakennetta ja kulttuurihistoriallista informaatiota. Samalla ne ylläpitävät geenivarantoa. Osalla arvoniityistä on mahdollista liikkua, jolloin ne tarjoavat tunnelmaltaan omanlaisen virkistyskohteen.

Palvelun ylläpitokeinot:

Arvoniityjen tuottamien ekosysteemipalveluiden lähtökohdana on niiden ominaispiirteet tunnistava hoito. Arvokkaasta lajistoa ja rakennepiirteitä on hoidettava pitkäjänterisesti. Jotta hoidon onnistumista voidaan seurata, toistuvat lajistoselvitykset ovat perusteltuja arvoniityillä.

Kuva 13. Mukkulan palstaviljelyalue on hoitoluokassa E.

4.2.6 Erityisalueet E (Palstaviljelyalueet)/ Toimintaviheralue R2

Erityisalueita ovat rakennetut ympäristöt, jotka poikkeavat ominaisuuksiltaan hoitoluokkien A, B ja C luonteesta. Erityisalueet vaativat ympäröivästä hoitoluokasta poikkeavaa hoitotapaa. Hoidon tavoitteet määrittellään erikseen kohteittain.

E4 Viljelypalstat ja ryhmäpuutarha-alueet

Tämä luokka sisältää asukkaiden omatoimista viljelyä varten tarjolla olevia alueita, kuten viljelypalstoja tai siirtolapuutarha-alueita.

Ekosysteemipalvelut:

Säätely- ja ylläpitopalvelut:

Avoimet, kasvualustaltaan luonnonmukaiset palstaviljelyalueet ylläpitävät luontaista ravinteiden ja veden kiertoa. Kasvatavat kasvit yhteyttävät ja sitovat samalla ilmasta hiilidioksidia. Maaperään sitoutuu kasvuprosessissa hiiltä. Kukkivat kasvit tarjoavat pölyttäjiä ravintoa ja lisäävät pölyttäjien määrää. Pölyttäjien runsas määrä parantaa satoja laajemmalla alueella.

Tuotantopalvelut:

Viljelypalstoilla tuotetut kasvit hyödynnetään ravintona, mausteina ja kukkina.

Kulttuuripalvelut:

Palstaviljelytoiminta tarjoaa viljelijöille itse tuotettua ravintoa. Samalla se tarjoaa mahdollisuuden monipuoliseen, yhteisöl-

liseen virkistytymiseen ja sosiaalisten suhteiden kehittämiseen.

Palvelun ylläpitokeinot:

Viljelypalsta-alueiden laadukas ylläpito vaatii riittävästi resursseja. Toiminnan järjestäminen ja kehittäminen yhteistyössä viljelijöiden kanssa luo edellytykset toiminnan jatkumiselle. Maanparannus ja -kunnostus säilyttävät viljelytoiminnan edellytyksiä.

4.3 Niittyjen merkitys hulevesien hallinnassa

Hulevedet ovat rakennetuilta pinnoilta muodostuvia pois johdettavia vesiä. Rakentaminen ja läpäisemättömän pinnan kasvu aiheuttavat ongelmia luontaiseen vedenkiertoon, sillä hulevesivalunta on merkittävästi suurempaa kuin luonnonalueiden tai läpäisevien viherpintojen valunta. Rakennetuilla alueilla vesien imeytyminen maaperään sekä haihdunta on vähäistä. Hulevesien aiheuttamat virtaamapiikit aiheuttavat tulvahaittoja, lisäävät eroosiota sekä vaikuttavat mm. purojen uomaekologiaan haitallisesti. Hulevedet kuljettavat mukanaan myös ravinteita ja haitta-aineita vastaanottaviin vesistöihin. Lähellä syntypaikkaa toteutettavalla hulevesien luonnonmukaisella hallinnalla (imeytys/ suodatus/ viivytykset) parannetaan hulevesien laatua ja vähennetään niiden aiheuttamaa vesistökuormitusta.

Hulevesien kannalta merkityksellisiä ovat siis kaikki vesiä imeyttävät ja viivyttävät luontaiset metsä- ja niittyalueet, sillä

ne vähentävät kaupunkien hulevesien määrää. Lisäksi on tärkeää säilyttää kaikki avouomat putkittamattomia ja luonontilaiset uomat monimuotoisina.

Tässä työssä on pyritty huomioimaan sellaiset kohteet, joihin tulee rakennetuilta pinnoilta hulevesiä tai niihin ollaan tulevaisuudessa rakentamassa. Osa niityistä sijaitsee painanteissa tai painanteiden valuma-alueilla, mutta ovat valuma-alueeltaan metsäisiä.

Lahdessa on myös vedenhankinnan kannalta merkittäviä pohjavesialueita ja maaperältään vettä läpäiseviä hiekkamaita. Pohjavesialueilla on tärkeää huomioida, että maahan imeytetään vain puhtaita hulevesiä ja että imeytyminen pohjavedeksi turvataan jatkossakin imeyttämällä hulevesiä ja minimoimalla läpäisemättömän pinnan määrää.

Lisäksi merkittäviä huomioitavia kohteita ovat alueen luonnotaiset pienvesistöt (purot, norot, pienet savimaiden joet). Näiden tilaa ei tulisi heikentää rakentamisella, ja niitä voidaan toisaalta hyödyntää hulevesien hallinnassa esim. kunnostustoimenpiteillä tai rakentamalla tulvatasanteita. Myös peltoalueiden vanhoja sarkaojia ja muuta ojaverkostoa voidaan kehittää paremmin hulevesien hallintaan soveltuviksi, esim. kehittämällä niitä kosteikkoalueiksi, jotka tukevat niittyverkon monimuotoisuutta.

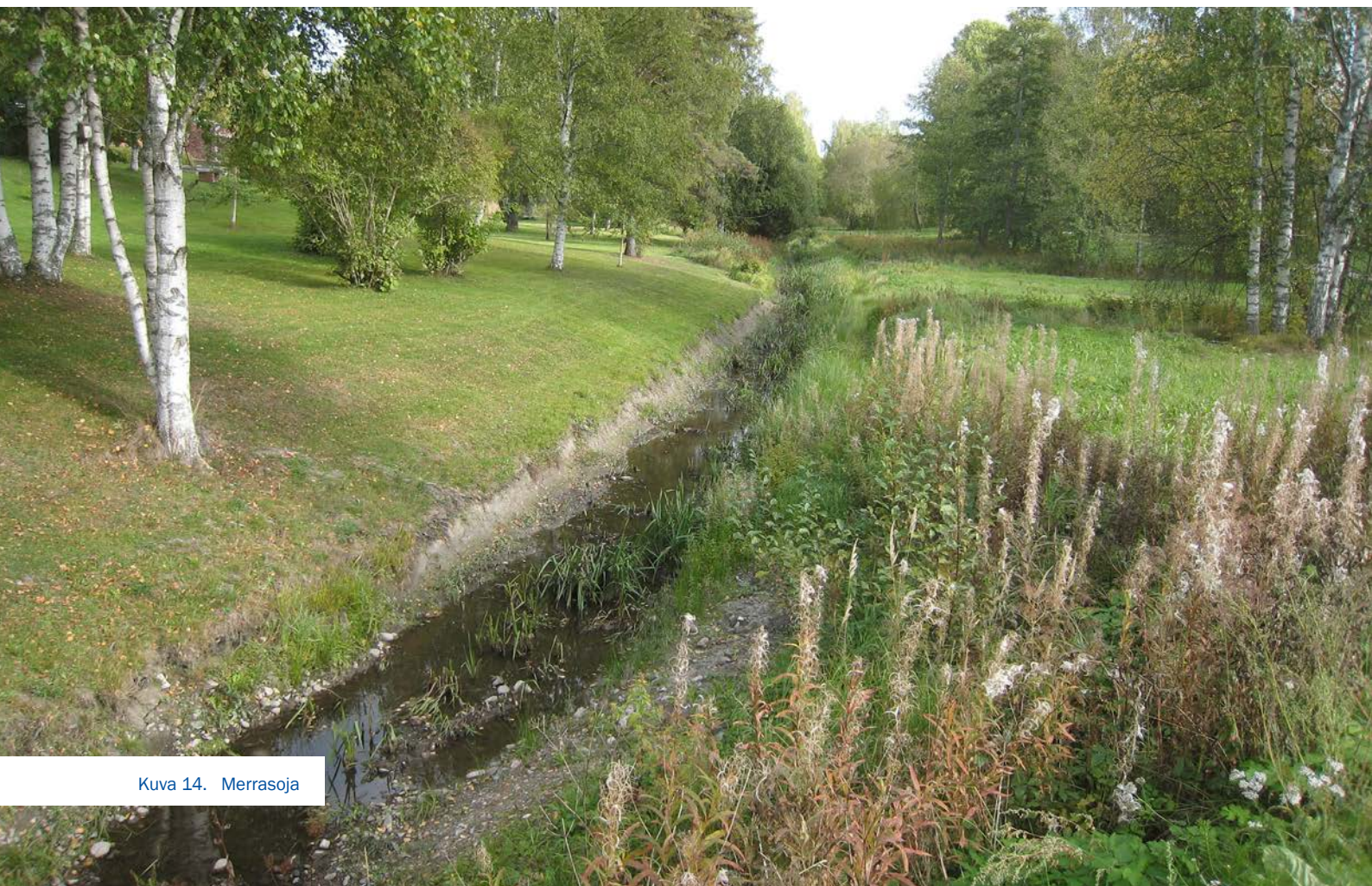
Lahteen on tehty tulvariskien alustava arviointi (*Lahten kaupunki ja Lahti Aqua Oy 19.12.2018*), jossa on määritetty verkoston tulvariskikohteet ja verkoston ulkopuolisilla alueilla tulva-herkät alueet painanneanalyysillä. Lahden alueella ei ole merkittäviä hulevesitulvariskikohteita. Arvioinnissa tun-

nistettiin kuitenkin useita kohteita, joissa on tapahtunut hulevesitulvia, joilla voi olla paikallista merkitystä. Tarkasteltaville niittyalueille sijoittuvat painanteet ja niiden valuma-alueet on esitetty kohdekorteissa. Lisäksi Lahden kaupungilla on hulevesiohjelma (2012).

Hoidon ja kasvillisuuden merkitys hulevesien hallinnassa

Kasvillisuudella on suuri merkitys hulevesien hallintaan. Imeyttävällä / suodattavalla alueella monimuotoinen ja monikerroksellinen (puut, pensaat, aluskasvillisuus) juuristo ylläpitää ja tehostaa veden imeytymistä. Luiskien ja tulvatasanteiden kasvillisuus estää uomaeroosiota ja tulvatasanteilla kasvillisuus lisää kiintoaineen pidättymistä.

Vaikka muuta kasvillisuutta päätettäisiin niittää niittyverkon hoidon yhteydessä, voi hulevesien hallinnan kannalta olla parempi jättää purojen ja ojien tai jokien varsien kasvillisuus niittämättä ja hoitamatta. Myös vanhat sarkaojat voidaan jättää hoitamatta ja antaa niiden kehittyä itsestään monimuotoisiksi kosteiksi alueiksi, kun merkitys veden poistamiselle on jäänyt pois maankäytön muuttuessa pellostaniityksi. Mikäli näiden valuma-alueelle on suunnitteilla rakentamista, voidaan sarkaojia hyödyntää ja kehittää hulevesien hallintaan ja viivyttämään hulevesiä. Hulevesien viivyttämisen ja virkistyskäytön kehittämisen (esimerkiksi uudet reitit) ja samalla monimuotoisten vesiympäristöjen säilyttämisen yhteensovittaminen on tärkeää huomioida kohteiden jatko-suunnittelussa.

Kuva 14. Merrasoja

Alle on poimittu kohdekorteissa olevia kohteita hulevesien ja vesistöjen näkökulmasta.

15. Kiilläisvuorenpuisto

Alueen keskiosaa halkoo maastotietokannan mukaan kooltaan alle 2 m oja (Potilanjoen sivuhaara), joka saa vetensä viereiseltä metsärinteeltä ja peltoalueelta. Oja laskee Alasjärveen. Alueen rakentamisen yhteydessä ojan ympäristön ja alueen pohjoisosan soveltuminen hulevesien luonnonmukaiseen hallintaan on suositeltavaa tutkia. Lisäksi vanhoja sarkaojia voi hyödyntää hulevesien hallintaan.

18. Hainikkalanpuisto

Alueelle purkaa verkostokartan perusteella vesiä koillisesta rakennetulta alueelta. Alueelta purkaa kaksi hulevesiviemäriä Sepänojaan, joka laskee Alasjärveen. Pohjamaalaji on kohtalaisesti vettä läpäisevää (saraturve, kalliomaata, hiekkamoreeni ja hieta).

20. Palvaanpuisto ja Koivukummun niitty

Niittyjen reunalla kulkee luonnontilaisen ojan näköinen (perkaamaton) luiskiltaan kasvipeitteinen ja puustoinen oja. Ojaan tulee vesiä asuinalueelta. Oja laskee Kymijärveen. Ojan varren kasvillisuus suositellaan jätettäväksi nykyiselleen ja puusto säilytettäväksi. Vettä viivyttävä oja ylläpitää osaltaan niityn kosteutta.

16. Vuorenrinteen puisto ja Uustorpan niitty

Aluetta halkoo Alasjärveen laskeva Potilanjoki, jonka metsälain erityisen tärkeä elinympäristö sijaitsee alueesta yläjuoksulle. Alueen koillisreunaan purkaa hulevesiputki asuinalueelta. Potilanjoen varsi suositellaan jätettäväksi ilman hoitoa, puusto varjostaa ja estää umpeenkasvua, putoavat oksat monimuotoistavat vesiympäristöä.

21. Riihitarhanpuisto

Viljelypalsta-alueen pohjoisreunassa on koko alueen halki ulottuva leveä, vetinen uoma (Joutjoki), joka laskee Vesijärveen. Uomaan tulee hulevesiverkostosta vesiä, alue on sen yläjuoksulla. Jättipalsamin hävittämiseksi voidaan uomaympäristöäkin niittää jatkossa. Puut uoman ympärillä tulisi säilyttää.

13. Manssilanpuisto

Joien rannat ovat pääosin puustoisia ja osin pensoittuneita luiskia. Paikoin uoma on suoristettu ja kaivettu, rantaluiskia on kivetty. Virkistyskäytön ja monimuotoisuuden edistämiseksi, penkköiden kasvillisuuden voidaan antaa monimuotoistua. Joien rannat, jotka vielä ovat puustoisia tulisi säilyttää sellaisina, jotta uoman varjostus säilyy. Veteen putoavat oksat myös monimuotoistavat virtausympäristöä.

Jokeen tulee verkostokartan perusteella kohdealueen kautta vesiä ympäröiviltä pientaloalueilta hulevesiverkostosta. Vedet eivät pura suoraan jokeen. Joutjoki laskee Vesijärveen, alue on joen alajuoksulla.

23. Liipolan niitty

Peltoalueella kulkee mutkitteleva puro, joka on määritelty metsälain erityisen tärkeäksi elinympäristöksi. Puron varren säilyttäminen luonnonmukaisena ja puuston ja pensaikon säilyttäminen on tärkeää uomaekologian ylläpitämiseksi.

24. Nikkilän pellot

Alueelle on vireillä asemakaavan laatiminen, jossa eteläosaan on kaavailtu virkistysalueita ja pohjoisosaan asuinrakentamista. Alueen eteläosassa mutkittelee Vartio-oja. Vartio-oja on metsälakikohde. Vartio-ojan ympäristö on kohdealueella Porvoonjoen tulva-alueella (toistuvuudeltaan kerran 20 vuodessa esiintyvä tulva ja sitä harvinaisemmat tulvat). Laajin tulva-alue on alueen keskiosassa etelässä. Luonnontilaisen oloista Vartio-ojaa ei tulisi häiritä eikä rakentamista tai virkistysreititettä rakentaa aivan puron viereen, lukuun ottamatta ns. pieniä pistoja.

Vartio-oja meanderoi voimakkaasti luonnollisen näköisessä purokäytävässä metsän reunassa. Puron varteen tulisi jättää riittävästi suojavyöhykettä, jotta puro saa elää ja mutkitella luonnonmukaisesti. Ajan myötä osa mutkista voi luonnollisesti suoristua ja osa voimistua, ja puro muovaa itselleen tulvatasanteita. Tämän vuoksi puro tarvitsee tilaa. Uoman reuna-alueita ei tulisi niittää eikä puustoa poistaa. Uoman pohjalle pudonneet oksat parantavat uomaekologiaa ja lisäävät monimuotoisuutta.

25. Tarolan niitty

Niitty ja kosteikko saa vetensä ympäröiviltä metsäalueilta sekä osittain viereiseltä asuinalueelta. Sen valuma-alue on määritetty Lahden tulvakartoituksessa (painanteen valuma-alue). Mikäli tälle valuma-alueelle rakennetaan tulevaisuudessa, tulee huomioida kosteikon vesitasapainon säilyttäminen.

26. Kaukasen niitty

Yleiskaavaaluonnoksen mukaan Rengonjoen ranta-alue on määritelty virkistysalueeksi (VL), alueen lounaisosa asuinalueeksi (A) ja kaakkoisosa suojelualueeksi (SM). Kohteen koillis- ja kaakkoisreunoilla on osin Porvoonjoen tulva-alueita (toistuvuudeltaan kerran 20 vuodessa esiintyvä tulva ja sitä harvinaisemmat tulvat).

Heinäpelto. Pellon sarkaojat laskevat Rengonjokeen. Tienvarressa on oja. Joen varressa kasvaa nuorta puustoa harvassa. Tulvaniitty vaatisi vedenpinnan noston joessa, nyt paikoin hyvin kapea luhtavyöhyke. Joen varteen voi myös soveltuvin paikoin kaivaa tulvatasannetta, jotta saadaan alueelle muodostumaan tulvaniittyä. Tasanteen pinnassa voidaan hyödyntää paikallista siemenpankkia. Tulevan asuinalueen suunnittelussa voidaan ottaa huomioon pellon sarkaojien kehittämisen hulevesien hallintaan.

10. Merrasojan puisto, Mukkulan palstaviljelyalue

Ojaan laskee vesiä viereisiltä rakennetuilta alueilta. Niitty-alueita ja ojia voidaan kehittää myös hulevesien hallinnan näkökulmasta. Merrasoja laskee Merrasjärvestä Vesijärveen.

27. Iolan pellot

Alue on keskeltä kuivempaa kuin laidoilta, joissa on märkiä, vetisiä ojia. Alueen läpi kulkee oja pohjois-kaakkoissuunnassa (virtavesi 2-5 m) ja niittyalueella sijaitsee pieniä painanteita.

4.4 Kunnossapidon järjestäminen

Kunnossapitomenetelmät

Kohteen kunnossapito määräytyy viheralueen arvon, käyttötarkoituksen ja kunnossapidon rahoituksen mukaan. Kunnossapidon tavoitteena on varmistaa alueiden käytettävyys ja käyttäjäturvallisuus ympärivuotisesti sekä huolto-, informaatio- ja muiden järjestelmien toimintakuntoisuus. Avoimien viheralueiden yleisimmät hoitomenetelmät ovat niitto, murskaus, laidunnus ja vesakon poisto. Näihin toimenpiteisiin liittyy usein myös niittojätteen keruu ja kuljetus sekä raivausjätteen keruu, kuljetus ja mahdollinen haketus. Erityiskohteissa toteutettavia hoitotoimenpiteitä voivat olla esimerkiksi puiden poisto, pusikoituneen pellon jyräntä tai vesikasvien niitto ja keruu.

Jokaiselle kohteelle on esitetty kohdekortissa kunnossapitomenetelmä tai -menetelmiä. Joillekin kohteille on ehdotettu hoitoketjua: ensin peruskunnostus, jossa poistetaan alueelle kasvaneita puita ja pensaita sekä niiden kannot, jonka jälkeen maa muokataan. Kunnostettava kohde voi vaatia aluksi tiheämpää niittoa kuin normaali kunnossapito. Peruskunnostus voi viedä aikaa muutamankin kasvukauden ennen kuin kohde siirtyy tavanomaiseen kunnossapitoon. Peruskunnostus on investointi, joka ei sisälly normaalin hoitourakan piiriin.

Peruskunnostusmenetelmiä ovat:

- ojien ja rumpujen kunnostaminen
- maan pinnan tasoittaminen tai muotoilu
- puu- ja pensasryhmien poistaminen
- kantojen poistaminen.

Kunnossapitomenetelmiä ovat:

- *Peltoviljely.*
- *Viljelypalstatoiminta*
- *Niitto tai murskaus*

Sopiva niittoajankohta kukkivien kasvien siementen tuleentumisen ja karisemisen kannalta on yleensä heinäkuun lopusta elokuun alkuun. Selvityksessä on muutamia kohteita, joilla esiintyy harvinaista kasvilajistoa. Näillä kohteilla hoito pitäisi ajoittaa kasvilajiston mukaan.

- *Laidunnus*

Laidunnettavilla alueilla laidunnuksesta tehdään sopimus elinkeinonharjoittajan kanssa. Laiduneläinten omistaja tekee laidunnuksesta ilmoituksen Ruokavirastolle.

- *Raivaus*

Umpeenkasvavien niittyjen puustoa ja pensaita poistetaan raivaamalla. Pääsääntöisesti raivaukseen käytetään raivaussahaa. Varsinaisesta metsänhakuusta raivauksessa ei ole kyse. Yksittäisten kookkaiden puiden poisto voi tulla kysymykseen esimerkiksi arvoniityillä tai voimakkaasti umpeenkasvavilla alueilla. Raivauksessa otetaan huomioon mahdolliset kohteen vesiuomat, joiden reunavyöhykkeitä ei raivata. Niittykohteilla syntyvä raivausjäte viedään pois.

- *Arvoniityn kunnostaminen/ hoito*

Arvoniityiksi nimetyille kohteille laaditaan kohdekohtaiset hoitosuunnitelmat.

Kuva 15. Lampaista laiduntamassa Vantaan Koivuhaassa

Kuva 16. Ripistönpuiston umpeenkasvavaa niittyalueita.

Reunavyöhykkeiden hoito

Niittyalueiden reunavyöhykkeet ovat olennainen osa niittykohdetta. Kerroksellinen, monilajinen reunavyöhyke on lajistolle, etenkin linnuille, tärkeää ja monien lajien pesimis- ja siirtymisvyöhyke. Reunavyöhykkeen hoito riippuu siitä, mitä hoidolla tavoitellaan. Lämpimällä, kuivalla paikalla paahteista, aurinkoista ympäristöä voidaan lisätä hoitamalla reunavyöhykettä harvana, hakamaata muistuttavana. Kosteamilla, rehevämmillä kohteilla reunavyöhyke voi olla tiheämpi, pensaikkoinen alue ennen varsinaista metsää. Reunavyöhykkeen hoito ei sisälly tällä hetkellä hoitourakoihin. Urakoitsijan edustajan mukaan reunavyöhykkeitä hoidetaan tarvittaessa systemaattisesti raivaamalla.

Reunavyöhykkeiden hoidon kehittäminen edellyttää vastuunjaon selkeyttämistä. Jos reunavyöhyke kuuluu niityn hoitorakkaan, kohteiden erilaiset tavoitteet on määritettävä. Jos reunavyöhykettä hoidetaan osana metsäsuunnitelmaa, se olisi hyvä rajata omaksi kuviokseen, jonka hoito sovitetaan niityn hoitoon.

Niittyverkoston selvityksessä inventoitiin joitakin metsittyneitä kohteita ja metsäisiä paahderinteitä. Paahderinteiden kehittäminen ja laajentaminen osana metsien hoitoa lisäksi harvinaistuneille paahdelajeille soveltuvien elinympäristöjen määrää.

Haitalliset vieraslajit

Haitallisten vieraslajien leviämisen estämiseksi Lahden kaupunki on laatinut tavoiteohjelman 2018 – 2021. Kaupunkilaisten tietoisuutta vieraslajien haitallisuudesta on myös tavoitteena lisätä. Tavoiteohjelmakaudella Lahdessa keskitytään haitallisiin vieraslajeihin priorisoitujen seitsemän kasvilajien osalla. Nämä lajit ovat jättiputki, tatar, terttuselja, karhunköynnös, etelänruttojuuri, jättipalsami ja komealupiini. Lahden niittyalueilla kasvaa erityisesti lupiinia, jättipalsamia, valkokarhunköynnöstä ja pensaskanukkaa. Lupiini oli maastointventointien perusteella kaikkein yleisimmin esiintyvä haitallinen vieraslaji. Puutarhajätteen tuonti ei ole kaupungin kunnossapidon edustajien mukaan merkittävä ongelma niittyalueilla. Lähimetsiin viety puutarhajäte on selvästi suurempi ongelma haitallisten vieraslajien leviämisen kannalta.

Haitallisten vieraslajien poistaminen vaatii suunnitelmallisia ja säännöllisiä poistotoimenpiteitä. Laidunnus on erinomainen keino lupiinin ja jättipalsamin torjuntaan. Useat selvityksessä inventoidut kohteet olivat sellaisia, että niiden lajisto hyötyisi laidunnuksesta. Siksi laidunnuksen lisääminen toisi mukanaan useita hyötyjä.

Selvityksen kohdekorttien yhteenvetotaulukossa on esitetty kohteet, joissa on havaittu maastokäynneillä vieraslajeja.

Torjuntatoimenpiteitä on tarpeen tehdä peruskunnostus- ja kunnossapitotoimenpiteiden yhteydessä tavoiteohjelman mukaisesti:

- *Avoimet alueet* (B1/ A5), erilaiset maisemapeltoiset alueet muokataan keväisin ja syksyisin. Kylvöalueet kylvetään oikea-aikaisesti, etteivät vieraslajit ehdi vallata kasvualaa. Yksittäiset haitalliset vieraslajit kerätään pois kasvualoilta. Viljelemätön osuus avoimesta hoitoalueesta niitetään neljästi kasvukaudella (31.5., 30.6., 31.7. ja 15.8. mennessä) määräaikojen mukaisesti.
- *Käyttöniityt* (B2/ A2), puistoalueilla niitetään neljästi kasvukaudella (31.5., 30.6., 31.7. ja 15.8. mennessä) määräaikojen mukaisesti. Käyttöniityt (B2) liikenneviheralueilla niitetään kahdesti kasvukaudella (30.06. ja 10.8. mennessä) määräaikojen mukaisesti.
- *Maisemaniityt* (B3/ A3), niitetään kahdesti kasvukaudella (30.6. ja 15.9. mennessä) määräaikojen mukaisesti. Muut avoimet alueet (B4) raivataan vesakoista kahden vuoden välein poistaen samalla haitalliset vieraslajit.
- *Arvoniityt* (B5/ A1), maiseman, kulttuuriperinteen tai luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeät alueet, vanhojen puiden kattamat alueet niitetään kolmesti kasvukaudessa (24.6., 31.7. ja 31.8. mennessä) ja leikkujäte ja haitalliset vieraslajit kerätään pois.

Hoitorakat ja valvontamenetelmät

Viheralueiden tuotantopalvelut hankitaan Lahdessa jatkossakin ostopalveluina kilpailuttamalla tai neuvottelumenettelyllä. Niittyjen hoidon järjestelyä olisi mahdollista kehittää niin, että se tarjoaisi viljelijöille mahdollisuuden lisätuloihin. Maatalouskalustolla voi tehdä niittoja sekä niittojätteen keruuta. Niittojätteen keruu paalaamalla tai noukintavaunulla toimisi hyvin erityisesti arvoniittyjen hoidossa.

Kunnossapidon laadun seurantaan kehitetään toimintamalleja ja sopimuksia. Kunnossapidon kehittämisessä tarvitaan panostuksia työntekijöiden perehdyttämiseen, tietotaidon lisäämiseen sekä laadun valvonnan kehittämiseen.

Sopimukseen tulisi jatkossa sisällyttää niitypolkujen hoito sekä niittoajankohdan määrittäminen. Jos niittykohteita halutaan kehittää kohdekohtaisesti, eri kohteiden hoidon ajoitus on tunnistettava jo kilpailutusvaiheessa. Kohdekortteihin on kirjattu ne niityt, joiden hoidossa otetaan huomioon esimerkiksi tietyn lajin menestyminen.

Peltojen vuokraaminen

Monet kaupungin peltoja vuokraavista viljelijöistä ovat tehneet kaupungin kanssa yhteistyötä jo pitkään ja heillä on muistitietoa aiemmin viljellyistä pelloista. Vuokrauksen kehittämisessä olisi hyvä tunnistaa heidän tarpeensa ja lähtökohtansa, jotta kehittämisessä paneudutaan oikeisiin kohtiin.

Uusiin peltojen vuokrasopimukseen on mahdollista sisällyttää esimerkiksi jokavuotinen niittovelvoite. Viljelijöille suunnattu kysely peltojen vuokrauksen kehittämisestä ja uusien maisem

mapeltokehteiden mahdollisuuksista olisi peltojen vuokrausta hoitavan maankäyttöinsinöörin mukaan toimivin keino.

Palstaviljelyalueet

Palstaviljelyverkosto tulisi käydä kohdekohtaisesti läpi ja tehdä pitkän aikavälin kehittämissuunnitelma palstaviljelyalueiden laadun ja palvelutason parantamiseksi. Lisäksi vastuunjako toimintaa pyörittävän yrityksen kanssa tulisi täsmentää.

4.5 Niittyverkoston kehittäminen

Niittyverkostaselvityksessä on tarkasteltu Lahden avoimien alueiden verkostoa paikkatietoja analysoimalla. Avoimien alueiden keskittymät ja ominaisuudet on kuvattu aiemmin luvussa 3.

Selvityksessä tehdyissä maastotöissä inventoitiin useita aiemmin avoimina olleita kohteita, jotka ovat vanhoja peltoja tai niittyjä, mutta nyt kasvamassa umpeen. Näiden kohteiden kunnostaminen vaatii resursseja ja aikataulutusta. Jotta niittykohteiden kehittämisessä saadaan aidosti hyötyä lajiston kehittämisessä ja kulttuurimaiseman jatkumisessa, kunnostettavien kohteiden valinnan ja kunnostuksen toteutuksen pitäisi perustua niittyverkoston kokonaisuuden kehittämiseen.

Selvityksessä inventoiduista kohteista useat ovat kokonaisuuksia, jotka muodostuvat useammasta vanhasta pellostasta tai niitypalasesta. Tyypillisesti nämä palaset ovat eriaikaisesti kasvaneet tai kasvamassa umpeen. Näiden tilanne on kuvattu tarkemmin kohdekorteissa ja niiden osalta voidaan tehdä päätöksiä esimerkiksi avoimimman osa kunnostamisesta. Pitkälle metsittyneiden kohteiden osalta kunnostus vaatii enemmän resursseja: puiden ja pensaiden raivauksen lisäksi kohteella voidaan tarvita esimerkiksi kantojen raivauksia. Peruskunnostuksen toteutuksessa valintaan vaikuttaa kohteen sijainti, nykyinen ja tuleva maankäyttö ja niityn lajisto. Arvokkaiksi maisema-alueiksi tunnistetut kohteet tai merkittävien lajien kasvupaikat on perusteltua kunnostaa. Kohdekorteissa on kuvattu kohteiden arvot ja peruskunnostusta vaativat kohteet ja nämä näkyvät myös kohteiden yhteenvetotaulukossa.

Raportin koostamisen yhteydessä tehdyissä karttatarkasteluissa havaittiin, että paikkatietoanalyysiin pohjautuvat kohteiden valinnat täydentävät Lahden niittyverkostoa. Luvussa 3.3 on esitetty tarkemmin inventoitujen kohteiden sijoittuminen suhteessa aiemmin tunnettuihin arvokkaisiin kohteisiin ja niittykeskittymiin.

Kohteiden kunnossapitomahdollisuudet riippuvat käytännössä niiden saavutettavuudesta. Etäisyys tiestä, kohteen ojitustilanne, ojarumpujen kunto ja maapohjan kantavuus vaikuttavat siihen, millaisilla koneilla kunnossapito voidaan toteuttaa. Erityyppisten koneiden käyttö mahdollistaa ominaisuuksiltaan vaihtelevien niittykohteiden kunnostuksen ja kunnossapidon. Jatkotoimenpiteissä on perusteltua valita kunnostet-

Kuva 17. Vantaan Vaskipellonpuiston maisemaniitty on toteutettu alueen rakentamisen yhteydessä.

tavaksi eri tyyppisiä niittykohteita, jotta saadaan kokemusta niittyjen hoidon kehittämisestä edelleen.

4.6 Muu kehittäminen

Suunnittelu

Niittyjen suunnittelua toteutetaan kaupungin normaalien suunnitteluprosessien mukaisesti. Uusissa suunnitteluhankkeissa selvitetään, voiko kyseisessä kohteessa osan avoimista alueista toteuttaa monimuotoisina niittyinä.

Peruskunnostussuunnitelma sisältää seuraavat asiakirjat: suunnitelmakartta, suunnitelmaselostus, työturvallisuusasiakirja ja kustannusarvio. Suunnitelmaselostuksessa kuvataan seuraavat asiat:

- hankkeen lähtökohdat ja liittyminen niittyverkostoon
- kohde ja sen historia, arvot ja kasvillisuus
- kunnostuksen tavoitteet
- peruskunnostustoimenpiteet osa-alueittain
- kunnossapitotoimenpiteet
- aikataulu
- seuranta.

Arvoniittyjen ja peruskunnostuskohteiden hoito perustuu hoitosuunnitelmaan. Hoitosuunnitelmassa kuvataan kohteen lähtökohdat, hoidon tavoitteet, hoidon ajankohta ja hoitomenetelmät. Hoitosuunnitelmia varten tarvitaan tarkempia lajistoselvityksiä alueiden kasvillisuudesta ja eläimistöä.

Peltojen hoito perustuu viljelysuunnitelmaan, jonka tekee pelto vuokraava viljelijä. Kaupunki vuokraa peltojaan viljelijöille, jotka ovat tukikelpoisia.

Virkistyskäyttö

Selvityksen yhteydessä tehdyissä haastatteluissa nousseet kehittämisajatukset esimerkiksi virkistyskäyttöön on sovitettava maankäytön suunnitelmiin. Ulkoilureittien tai suunniteltujen ulkoilureittien alueilla virkistyskäytön osoittaminen niityille on perusteltua. Uusien, rakennettavien alueiden suunnittelussa vanhojen peltöjen ja niittyjen mahdollisuuksien tunnistaminen jo suunnitteluvaiheessa parantaa niittyjen monipuolisen käytön kehittämistä.

Niittyalueille voidaan rakentaa ulkoilureittejä tai toteuttaa hoidon keinoin niitypolkuja. Latupohjia voidaan tehdä vil-

Kuva 18. Polut lisäävät niittyjen virkistyskäyttömahdollisuuksia. Kuva Turranmetsästä.

japelloille tai niittyalueille, mutta tämä on tarpeen huomioida syksyn hoitotoimenpiteissä.

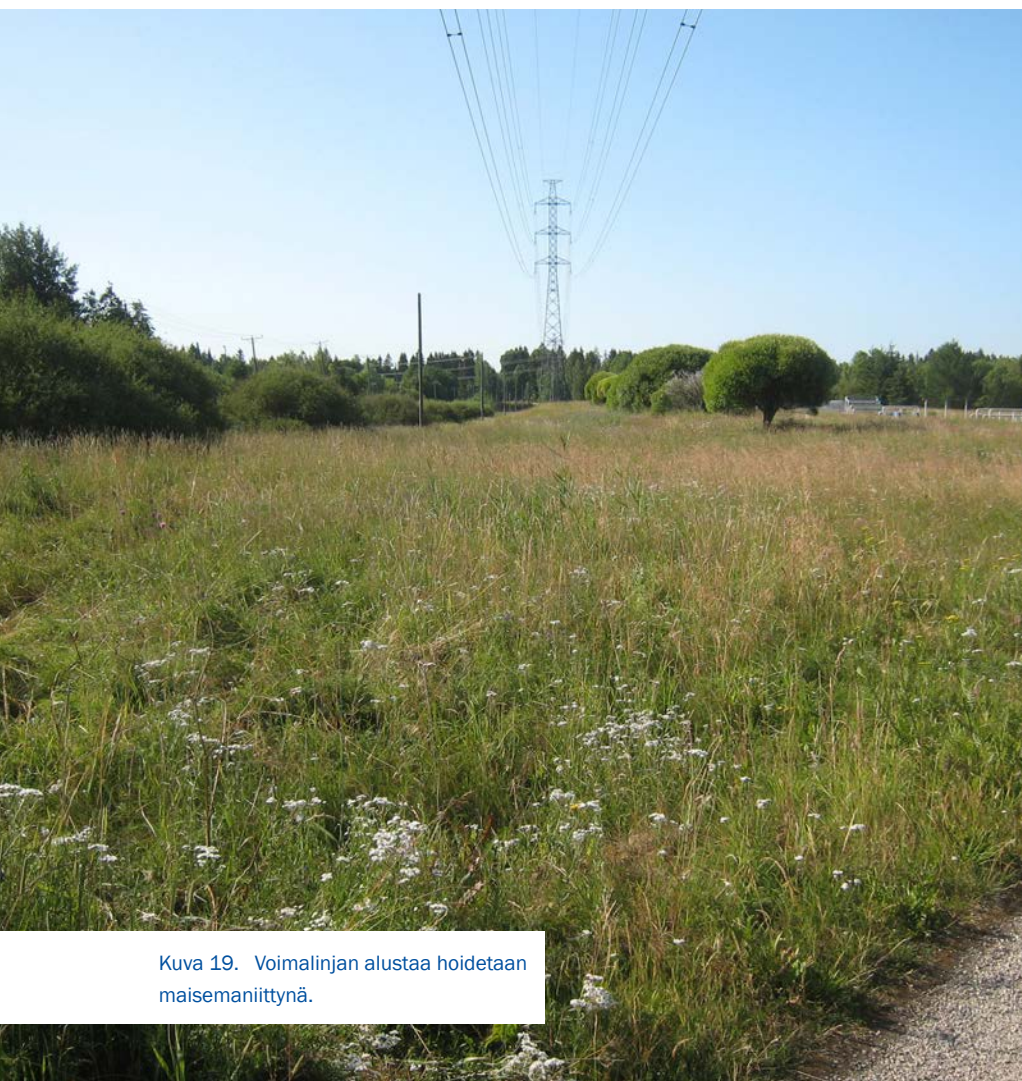
Tietoisuutta niittyalueista ja niiden merkityksestä voidaan lisätä ilmoitustaulujen, mobiilireitistöjen ja kaupungin nettisivujen avulla sekä tarjoamalla asukkaille mahdollisuuksia osallistua niittyjen hoitoon. Niittyalueita voidaan käyttää myös opetus-, tutkimus- ja ympäristökasvatuskäyttöön.

Frisbeegolf ratojen sijoittaminen niittyalueille lisää alueiden käyttöä. Polkujen kunnossapito ja reittien niitto vaativat resursseja, heittopaikkojen rakentaminen on kertaluontoinen työ, mutta heittopaikkojen kunnossapitämiseen on varattava resursseja vuosittain.

Yhteistyö yksityisten toimijoiden kanssa

Haastatteluissa kävi ilmi, että eri toimijat ovat kiinnostuneita yhteistyöstä kaupungin niittyalueiden käytössä. Esimerkiksi sähköverkkoyhtiö toivoi matalan kynnyksen yhteydenottoja johtoalueiden kehittämiseen.

Karttakyselyn mukaan asukkailla oli kiinnostusta talkootoimintaan, etenkin haitallisten vieraslajien poistotalkoisiin. Niityillä on mahdollista järjestää luonnon monimuotoisuutta edistäviä talkoita: esimerkiksi niittojätteen keruu tai lahoppuaitojen ja hyönteishotellien rakentaminen soveltuville niittyalueille. Talkootoiminnan järjestäminen vaatii kuitenkin kaupungilta resursseja. Koska hoitourakat kilpailutetaan seuraavan kerran vuonna 2020, talkootoiminnan sisällyttäminen urakkaan on mahdollista.

Kuva 19. Voimalinjan alustaa hoidetaan maisemaniittynä.

Viestintä

Viestinnän ja vuorovaikutuksen lisääminen on keskeistä, mikäli niittyjen käyttöä ja asukkaiden talkootoimintaa halutaan kehittää jatkossa. Keväällä toteutettuun karttakyselyyn saatiin odotettua vähemmän vastauksia. Tämä voi kertoa osaltaan siitä, että niityt ovat asukkailla vieraita eikä niitä mielletä samalla tavoin esimerkiksi virkistyskäyttökohteina kuin esimerkiksi lähimetsiä. Asukkaat eivät välttämättä tiedä, mikä avoin alue on viljelty pelto ja mikä kohde niitty, jonka halki saisi kävellä. Niityistä kertominen ja uusien reittien avaaminen ja merkitseminen toisi niityt aivan uudella tavalla osaksi virkistävää viherrakennetta.

Karttapalvelu

Niittyjen hoitokohteet viedään Lahden karttapalveluun. Tämän lisäksi niityistä olisi hyvä löytyä tietoa Lahden verkkosivuilta, esimerkiksi kohteet, joilla ylipäättään saa liikkua. Niityaineiston päivittäminen ja kehittäminen olisi hyvä nostaa pitkän aikavälin suunnitelmiin.

Kuva 20. Infotaulujen avulla voidaan kertoa niittyjen merkityksestä. Kuva Kotkan rantapuistosta.

5 NIITTYKOHTEET

5.1 Kohdekorttien sisältö ja käyttö

Kohdekorttien ja niistä kootun toimenpidetaulukon tavoitteena on helpottaa niittykohteiden hoidon suunnitelmallisuutta sekä laadunvalvontaa. Kohdekorteissa kerrotaan lähtötietoina kohteen yleiset tiedot, kaavatiedot, luonto-, maisema- ja virkistyskäyttöarvot. Kortissa kuvataan myös tulevan hoidon tavoite, hoitoluokat ja kunnossapitomenetelmät sekä hoidon vastuutaho.

Kortin eri kohtien vaihtoehdot:

Kasvupaikka:

- kuiva niitty
- tuore niitty
- kostea niitty
- nurmikko
- pelto
- lehtimetsä
- havumetsä.

Kohteen kuvaus:

- maisema, luonto- ja virkistyskäyttöarvot
- kasvi- ja eläinlajit
- paahteisuus ja kosteusolosuhteet
- maaperä.

Hoidon tavoite:

- avoimuuden säilyttäminen ja palauttaminen
- avoimuuden säilyttäminen ja viljelyn jatkuminen
- luonnon monimuotoisuuden edistäminen
- maiseman monipuolistaminen
- kulttuuriympäristön hoito
- avoimuuden palauttaminen ja lisääminen
- laidunnuksen jatkuminen/ uusi laidunnuskohde
- virkistyskäytön edistäminen
- haitallisten vieraslajien torjunta.

5.2 Kustannukset

Niittyjen ja maisemapeltojen hoito on edullista verrattuna rakennettuihin viheralueisiin. Avoimien alueiden hoidossa ei ole vakiintunutta kustannustasoa, mikä vaikeuttaa kustannusten arviointia.

Yleisesti kustannustasoa lisää hoitokohteiden määrän lisääntyminen, koska osa alueista on ollut hoidotta. Kohteiden kunnostus- ja kunnossapitotoimenpiteiden kustannukset riippuvat kohteiden määrästä, laajuudesta ja sijainnista.

Raportin liitteenä on niittyjen kohdekortit, joista on koottu toimenpidetaulukko ja kustannusarviot toimenpiteistä.

Niittyjen peruskunnostus

alv. 0%

puuston ja kasvillisuuden poisto	
puuaineksen poiskuljetus	
metsänreunan raivaus valikoiden vieraslajin torjunta	14 000 €/ha
niittomurskaus	
Hoitosuunnitelman laatiminen	8 000 €/kpl

Kunnossapito

€/ha (alv 0%)

murskaus	350
paalaus	280
niitto, paalaus ja poisvienti	500
puuston raivaus	250
puuston harvennus	5 000

Taulukko 3. Yhteenvetotaulukko kohteista

Nro	Kohteen nimi	P-ala, ha	Hoito LK	RAMS 2020	Erityispiirre
1	Kankolanpuisto	0.2	B3	A3	Pohjavesialue
2	Pumppuasemanpuisto, Tarjantien palstaviljelyalue	1.2	E4/C1	- / M2	-
3	Marttilanpuisto	0.3	B3	A3	Pohjavesialue, lounais- ja eteläosat maakunnallisesti arvokasta rakennettua ympäristöä
4	Sammalsuonkadun niittyalue	3.3	B3	A3	Pohjavesialue
5	Ilvessuonpuisto	1.3	B3	A3	Pohjavesialue, kaakkois- ja pohjoisosat maakunnallisesti arvokasta rakennettua ympäristöä

Nro	Kohteen nimi	P-ala, ha	Hoito LK	RAMS 2020	Erityispiirre
6	Tapanilan puisto	1.1	B3/C1	A3/M2	-
7	Löytynharju, Urheilukeskuksen ylävesisäiliön niitty	0.6	B3	A3	-
8	Erviänpuisto	0.7	B2	A2	Pohjavesialue
9	Männistönrinne	2.7	B3/C1	A3/M2	-
10	Merrasojan puisto	14.4	B2/B3/B4/E4	A2/A3/A4/-	Maakunnallisesti arvokasta rakennettua ympäristöä
11	Evakkolasten muistopuisto	2,0	B2/B3	A2/A3	Puisto
12	Merrasjärven eteläpään niityt	9.0	B1/B3/C1	A5/A3/M2	
13	Manssilanpuisto	3.4	C1	M2	-
14	Takkulan niitty	2.4	B5	A1	Muinaismuistoalue, ruusuruohon kasvupaikka, pohjavesialue
15	Kiillääsvuorenpuisto	3.1	B3/C1	A3/M2	-
16	Vuorenrinteenpuisto ja Uustorpan niitty	4.2	B3/C1	A3/M2	-
17	Ripistönpuisto	0.8	B5	A1	Arvokas perinnemaisema
18	Hainikkalanpuisto	5.5	B5	A1	Muinaismuistoalue
19	Sepänojanpuisto	5.0	B5	A1	Muinaismuistoalue
20	Palvaanpuisto ja Koivukummun niitty	6.1	B5	A1	Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö
21	Riihitarhanpuisto	4.8	B3/E4	A3/-	-
22	Lotilanharju	5.0	C1/C5	M2/M1	Paahderinne, muinaismuistoalue
23	Liipolan niitty	6.6	C1/B3	M2/A3	Metsälakikohde
24	Nikkilän pellot	25.1	B1	A5	Pohjavesialue, metsälakikohde
25	Tarolan niitty	2.6	B5	A1	Arvoniitty, pohjavesialue
26	Kaukasen niitty	11.7	B3	A3	
27	Ilolan pellot	12.1	B1/B2	A5/A3	-
28	Vanhakartanonmäki	2.6	B3/C1	A3/M2	Perinnemaisema
29	Turranmetsä	12.5	B3/C1	A3/M2	
30	Sylvöjärven eteläpään niityt	1.8	B5	A1	Ls-alue, perinnemaisema

5.3 Jatkosuunnittelussa ja -toteutuksessa huomioitavaa

Kohdekorteissa on ehdotettu kohdekohtaisia toimenpiteitä. Resurssoinnin kannalta keskeistä on toteuttaa ensisijaisesti niiden kohteiden hoito, joilla on jotakin erityisarvoja (kulttuuriympäristöt, suojelualue, lajisto). Eri tyyppisten kohteiden kunnostus antaa myös kokemusta niittyjen hoidon jatkokehittämiseen sekä kunnostustoimenpiteiden kustannustasosta.

Valtakunnallisesti tai maakunnallisesti arvokkaiden alueiden arvoniityille on ehdotettu erillistä hoitosuunnitelmaa. Selvityksen yhteydessä tehtiin yleisluontoinen kasvitarkastelu, mutta arvoniityiltä olisi hyvä tehdä perusteellinen kasvi- ja perhosselvitys. Useilla näistä kohteista kasvaa jo nyt haitallisia vie-

raslajeja ja niiden torjunta on tärkeää. Hoitosuunnitelman laatiminen on perusteltua myös peruskunnostuskohteissa.

Kaupungin kehittyessä myös uusia niittykohteita siirtyy kaupungin omistukseen. Uusista kohteista suositellaan laadittavaksi kohdekortti alueen muun suunnittelun yhteydessä.

Niittykohteiden toteuttamista seurataan Lahden kaupungilla vuosittain.

6 YHTEENVETO

Lahden kaupungin viheralueohjelman mukaisesti tavoitteena on lisätä avoimena ylläpidettävien maisema-alueiden ja -kokonaisuuksien hoitoa niittyinä. Päättävänä on, että Lahden kaupungin niittyverkosto säilyy avoimena suunnitelmallisen hoidon avulla. Niittyverkostaselvitys kuuluu osana Lahden viheralueohjelman 2013 – 2025 toimenpideohjelman kohteisiin.

Niityt ovat heinä- ja ruohokasvillisuutta kasvavia avoimia, kokonaan puuttomia tai puoliavoimia alueita, joita hoidetaan niittämällä tai laiduntamalla. Niityillä on maisemallisen ja kulttuurihistoriallisen merkityksen lisäksi merkittäviä luontoarvoja. Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnin 2019 mukaan avoimien alueiden sulkeutuminen on monen lajin uhanalaisuuden tai häviämisen ensisijainen syy.

Työn tavoitteena on ollut selvittää, miten kaupunkiniittyjen määrää ja niiden virkistyskäyttöä voidaan Lahdessa lisätä. Työssä selvitettiin kaupungin nykyiset prosessit, toimintatavat ja kunnossapitomenetelmät niittyjen hoitoon liittyen. Tunnistetut kehittämiskohteet liittyvät mm. vuorovaikutukseen ja tiedottamiseen, vastuunjakoon ja resurssointiin, urakka-asia- kirjoihin ja kunnossapitotoimenpiteiden ajoittamiseen sekä niiden kohdentamiseen.

Työssä on selvitetty myös niittyalueiden merkitystä asukkaille. Lahden niittyverkostosta, sen arvoista ja osa-alueista on muodostettu kattava kokonaiskuva paikkatietoanalyysien, asiantuntijahaastatteluiden ja asukkailta kerätyn palautteen sekä maastoinventointien avulla. Suunnitelman laatimisessa on huomioitu kaikki kestävä kehityksen ulottuvuudet; sosiaalinen, ekologinen ja taloudellinen.

Niityt ja pellot ovat tärkeä osa Lahden kulttuuriympäristöä ja viheralueverkostoa. Kehittämällä niittyverkostoa ja lisäämällä niittyjen määrää kaupungissa turvataan luonnon monimuotoisuutta, parannetaan varautumista ilmastonmuutokseen ja hoidetaan maiseman kulttuuriarvoja. Niittyjä voidaan hyödyntää myös kaupunkiympäristön hulevesien hallinnassa. Yksipuolisten nurmialueiden kehittäminen monilajisiksi ja luonnonmukaisiksi niityiksi parantaa kunnossapidon resurssitehokkuutta. Virkistyskäyttöä voidaan edistää reitistöjen, toimintojen ja informaation lisäämisellä sekä tarjoamalla kaupunkilaisille mahdollisuuksia osallistua niittyjen hoitoon.

Viheralueiden kehittämisessä hyödynnetään ekosysteemi-palvelunäkökulmaa. Kustakin hoitoluokasta on tunnistettu viheralueiden tuottamat tärkeimmät ekosysteemi-palvelut ja näitä ylläpidetään hoidon keinoin. Niittyjen tuottamista ekosysteemi-palveluista on annettu suosituksia kuhunkin hoitoluokkaan liittyen.

Niittyverkostonselvityksessä inventoitiin maastossa 30 kohdetta, joista jokaisesta on tehty oma kohdekortti. Kohdekorttien

niittyalueiden yhteispinta-ala on noin 186 ha. Kohdekortit tukevat hoidon suunnittelua, hankintaa ja toteutusta. Selvityksen perusteella Lahden kaupunki kehittää niittyverkostoaan seuraavan kymmenvuotiskauden ajan. Vuosittain on tavoitteena kunnostaa 2-3 kohdetta määrärahojen puitteissa.

LÄHTEET

Haitalliset vieraslajit – tavoiteohjelma 2018 – 2020. Lahden kaupunki.

Hulevesiohjelma. 2011. Lahden tekninen ja ympäristötoimiala.

KYPPI, 2019. Kulttuuriympäristöjen palveluikkuna: Lahti, Paakkolanmäki. Internet-viite: https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mihoito/read/asp/r_alue_det.aspx?ALUE_ID=999000095 haettu 31.10.2019

Lahden kaupungin strategia 2025, 2011 päivitys.

Lahden maisemarakenne ja viheralueet. Perälä, T., Nerg, S., Rope, A-M., Tikkala, J., Helminen, H. 2010. Lahden tekninen ja ympäristötoimiala / maankäyttö.

Lahden viheralueohjelma 2013 – 2025. Lahden kaupunki.

Lahden yleiskaava 2025.

Lahden yleiskaava, viherrakenteen arvoluokitus ja ekologisen verkosto. SITO & Lahden tekninen ja ympäristötoimiala 2011.

Matka Etelä-Suomen perinnemaisemiin ja esihistoriaan. Hovi, A., Jantunen, J., Lahelma, A., Kiuru, A., Suominen, O., Virtanen, O. ja Vojola, G-M. 2005. Helsingin yliopisto. Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia ja Perinnemaisemamatkailu Etelä-Suomessa hanke. 98 s.

Päijät-Hämeen maisemaselvitys. Aarveaara, E., Uronen, C ja Vuorinen, T. Lahden ammattikorkeakoulun julkaisu, osa 22. Lahti 2006

Selvitys Lahden tärkeimmistä ekosysteemipalveluista. FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy. 30.11.2018

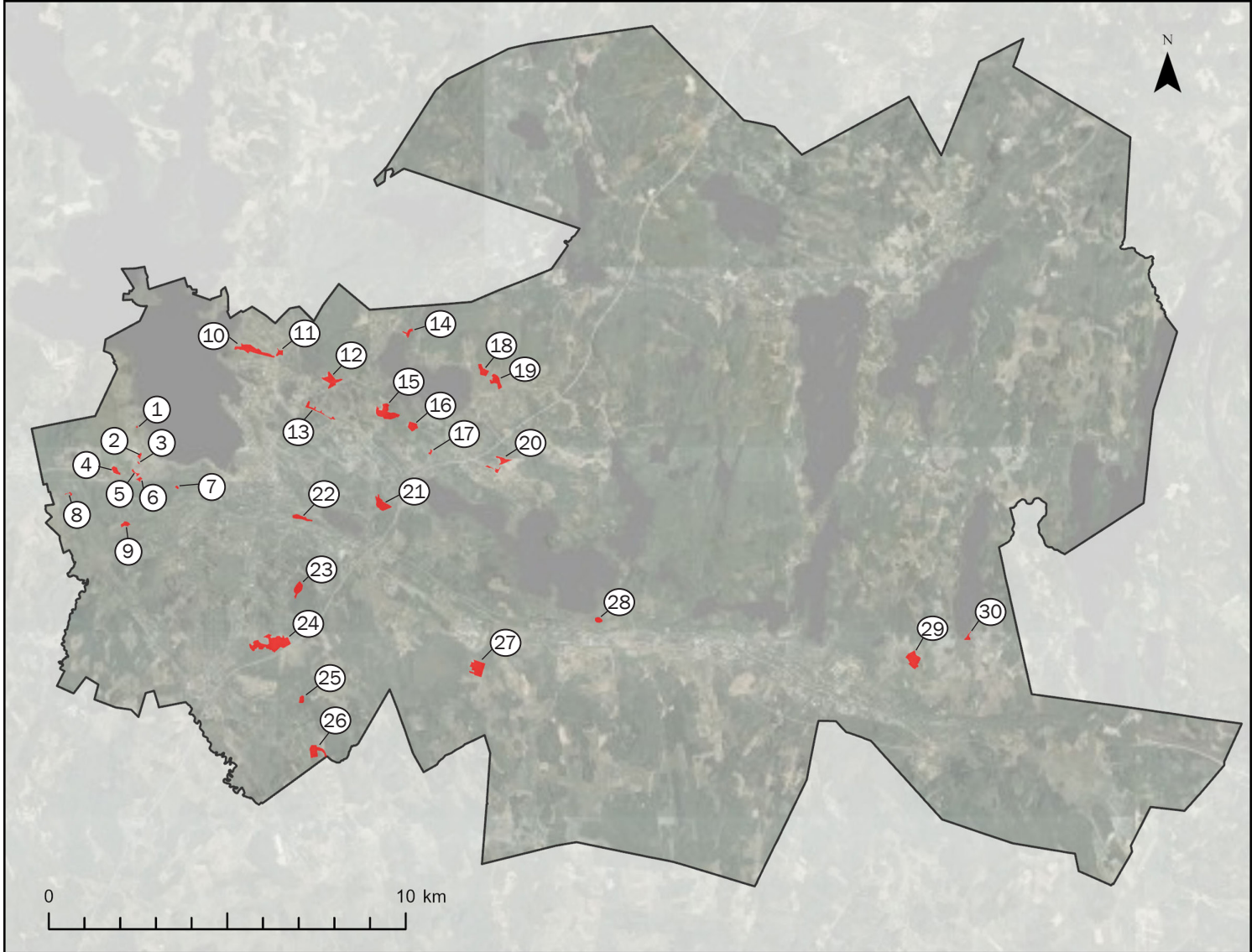
Viherympäristöliitto ry:n julkaisut

- Viheralueiden hoitoluokitus (julkaisu nro 36)
- Viheralueiden hoito - hoidonlaatuvaatimukset VHT'14 (julkaisu nro 55)
- Niityt ja maisemapellot – hoidon kriteerit ja työohjeet (julkaisu nro 53)
- Viheralueiden kasvualustat (julkaisu 31)
- Viheralueiden kunnossapitoluokitus – RAMS 2020. Luonnos 4.11.2019.

LIITE 1 YHTEENVETOTAULUKKO

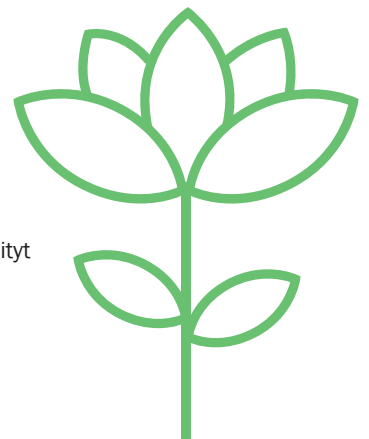
Nro	Kohteen nimi	P-ala, ha	Hoito LK	RAMS 2020	Osoite	Erityispiirre	Peruskunnostus	Vieraslaji	Muuta	Kustannukset peruskunnostus €	Saavutettavuus
1	Kankolanpuisto	0.2	B3	A3	Korpikodinpolku	Pohjavesialue	-	Kurtturuusu			Tie perille
2	Pumppuasemanpuisto, Tarjantien palstaviljelyalue	1.2	E4/C1	-/M2	Sarvikatu	-	-	Jättipalsami, viitapihlaja-angervo, pensaskanukka			Tie perille
3	Marttilanpuisto	0.3	B3	E/A3	Tarjantie	Pohjavesialue, lounais- ja eteläosat maakunnallisesti arvokasta rakennettua ympäristöä	x	Lupiini			Tie perille
4	Sammalsuonkadun niittyalue	3.3	B3	A3	Sammalsuonkatu	Pohjavesialue	x	Lupiini, viitapihlaja-angervo, kurtturuusu			Tie perille
5	Ilvessuonpuisto	1.3	B3	A3	Sammalsuonkatu	Pohjavesialue, kaakkois- ja pohjoisosat maakunnallisesti arvokasta rakennettua ympäristöä	x	Lupiini			Tie perille
6	Tapanilan puisto	1.1	B3/C1	A3/M2	Vauhtikankaankatu	-	-				Tie perille
7	Löytynharju, Urheilukeskuksen ylävesisäiliön niitty	0.6	B3	A3	Kankaankatu	-	x	-		10 000	Yli 400 m Kankaankadun päähän. Kankaankatu jatkuu metsän läpi pienempänä tienä, jolla huoltoajo sallittu.
8	Erviänpuisto	0.7	B2	A2	Erviänpolku	Pohjavesialue	-	Pensaskanukka			Tie perille
9	Männistörinne	2.7	B3/C1	A3/M2	Västäräkinkuja	-	-	Lupiini		38 000	Tie perille
10	Merrasojan puisto	14.42	B2/B3/B4/E4	A2/A3/A4/-	Ritamäen puistotie	Maakunnallisesti arvokasta rakennettua ympäristöä	x	-			Tie perille
11	Evakkolasten muistopuisto	2.0	B2/B3	A2/A3	Mukkulankatu	Puisto	-	Pensaskanukka			Tie perille
12	Merrasarven eteläpään niitty	9.0	B1/B3/C1	A5/A3/M2	Pesäkalliontie		x	Valkokarhunköynnös, kurtturuusu	Lajistoseelvitys	100 000	Tie perille
13	Manssilanpuisto	3.4	C1	M2	Veijalaisentie	-	x	Jättipalsami		10 000	Ei pääse autolla. asuintalot Veijalaisentien ja joen välissä
14	Takkulan niitty	2.4	B5	A1	Sipurantie	Muinaismuistoalue, ruusuohon kasvupaikka, pohjavesialue	x	-	Arvoniityn hoitosuunnitelma, lajistoseelvitys	33 000	16 m tien (Sipurantie) reunaan
15	Kiiliäisvuorenpuisto	3.1	B3/C1	A3/M2	Kirkonpellontie	-	-	Lupiini, valkokarhunköynnös			Tie perille
16	Vuorenrinteenpuisto ja Uustorpan niitty	4.2	B3/C1	A3/M2	Vuorenrinteentie	-	x	Lupiini		27 000	Tie perille
17	Ripistönpuisto	0.8	B5	A1	Ahtialantie	Arvokas perinnemaisema	x	-	Arvoniityn hoitosuunnitelma	10 000	Tie perille
18	Hainikkalanpuisto	5.5	B5	A1	Sepänojankuja	Muinaismuistoalue			Arvoniityn hoitosuunnitelma		Polku perille
19	Sepänojanpuisto	5.0	B5	A1	Paakkolankatu	Muinaismuistoalue	x	Terttuselja, valkokarhunköynnös	Arvoniityn hoitosuunnitelma	52 000	Tie perille
20	Palvaanpuisto ja Koivukummun niitty	6.1	B5	A1	Palvaankatu	Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö	x	Lupiini	Arvoniityn hoitosuunnitelma	85 000	Tie perille, ei tietä 65 metriä
21	Riihitarhanpuisto	4.8	B3/E4	A3/-	Aittapolku	-	x	Pensaskanukka, jättipalsami, etelänruttojuuri		19 000	Aittapolku-hiekkatietä pääsee, lähimältä tieltä (Aittatie) 280m
22	Lotilanharju	5.0	C1	M2	Ruolankatu	Paahderinne, muinaismuistoalue	x			70 000	Tie perille
23	Liipolan niitty	6.6	C1/B3	M2/A3	Liipolanpolku	Metsälakikohde	x			92 000	Tie perille
24	Nikkilän pellot	25.1	B1	A5	Rengaskatu	Pohjavesialue, metsälakikohde	x	Lupiini		150 000	Tie perille
25	Tarolan niitty	2.6	B5	A1	Tiukukatu	Arvoniitty, pohjavesialue	x	-	Arvoniityn hoitosuunnitelma	36 000	Tie perille
26	Kaukasen niitty	11.7	B3	A3	Orimattilankatu		-	-			Tie perille
27	Ilolan pellot	12.1	B1/B2	A5/A2	Ilolantie	-	x	-		100 000	Tie perille
28	Vanhankartanonmäki	2.6	B3/C1	A3/M2	Takojankatu	Perinnemaisema	x	Lupiini		36 000	70m Takojankadulta, polku perille
29	Turrametsä	12.5	B3/C1	A3/M2	Lasilantie		x	Lupiini		52 000	Tie perille
30	Sylvöjärven eteläpään niitty	1.8	B5	A1	Sammalsillantie	Luonnonsuojelualue, perinnemaisema	x		Arvoniityn hoitosuunnitelma	33 000	Tie perille

LIITE 2 KOHDEKORTIT

1. Kankolan puisto
2. Pumppuasemanpuisto, Tarjantien palstaviljelyalue
3. Marttilanpuisto
4. Sammalsuonkadun niittyalue
5. Ilvessuonpuisto
6. Tapanilan puisto
7. Löytynharju, Urheilukeskuksen ylavesisäiliön niitty
8. Erviänpuisto
9. Männistönrinne
10. Merrasojan puisto
11. Evakkolasten muistopuisto
12. Merrasjärven eteläpään niitty
13. Manssilanpuisto
14. Takkulan niitty
15. Kiiliäisvuorenpuisto

16. Vuorenrinteenpuisto ja Uustorpan niitty
17. Ripistönpuisto
18. Hainikkalanpuisto
19. Sepänojanpuisto
20. Palvaanpuisto ja Koivukummun niitty
21. Riihitarhanpuisto
22. Lotilanharju
23. Liipolan niitty
24. Nikkilän pellot
25. Tarolan niitty
26. Kaukasen niitty
27. Ilolan pellot
28. Vanhakartanonmäki
29. Turranmetsä
30. Sylvöjärven eteläpään niitty

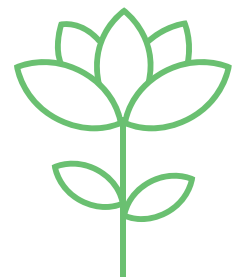

KANKOLAN PUISTO

Inventointipäivä	26.9.2019
Hoitoluokka	B3
RAMS	A3
Kaavamerkintä	AK: VL
Pinta-ala	0,2 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. • Viheralueuokittelussa (VIRE) alue on määritelty kaupunginosapuistoksi • Alueen halki kulkee polku.
Erityisarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Pohjavesialue
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Hietakastikka, metsäkastikka, sananjalka, maitohorsma, vadelma, ojakellukka, nokkonen, hiirenporras, juolavehna, saksanpähkinä
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Tuore niitty • Tuoreita ja kosteahkoja alavia savimaita
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Metsittyvä, mutta vielä osittain avoin kosteahko niittyalue, joka on vanhaa peltoa tai pihapiiriä. Alue on heinäinen ja siellä kasvaa runsaasti vadelmaa. Siellä täällä kasvaa puita: koivua, harmaaleppää ja nuoria vaahteroita
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Kurturuusu
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen • Virkistyskäytön edistäminen • Vieraslajien torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Raivaus
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

1 KANKOLANPUISTO

Niittykohteen rajaus **Tausta-aineistot**

Hoitoluokka

B3

Kasvupaikka

Tuore niitty

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniityt

hoitoluokka B3, maisemaniityt ja laidunalueet

Tukialueita

hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet

Rakennettu ympäristö

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

Korpikodinpolku, koordinaatit:
25,59479672,
60,99929818

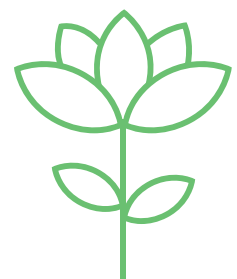
PUMPPUASEMANPUISTO, TARJANTIEN PALSTAVILJELYALUE

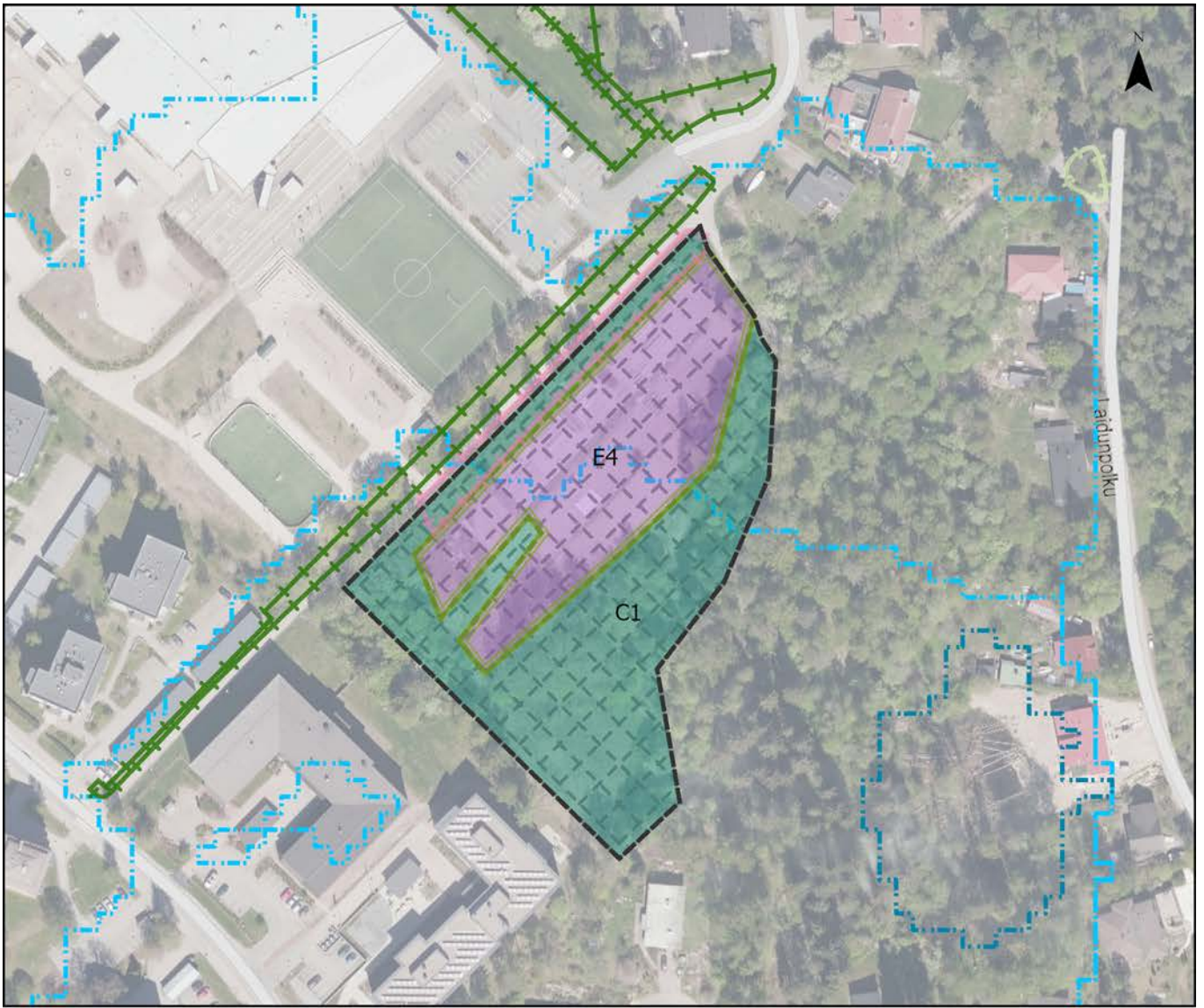

Inventointipäivä	24.10.2019
Hoitoluokka	E4 / C1
RAMS	- / M2
Kaavamerkintä	VL
Pinta-ala	E4: 0,5 ha / C1: 0,7 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. • Alueen keskiosassa on Tarjantien palstaviljelyalue. Muilta osin alue on viheralueluokittelussa määritelty lähivirkistysalueeksi.
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Vadelma, maa-artisokka, jauhosavikka, voikukka
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Tuore niitty • Maaperäkartan mukaan alueen maaperä on pääosin hienoa hietaa ja pieneltä osin itäreunassa hiekkaa. Analyysien perusteella kasvupaikka on pääosin tuore. Keskiosassa voi olla kosteahko ja toisaalta reunat kuivahkoja.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Viljelypalsta-alue, joka on edelleen osittain käytössä. Viljelemättömät alueet ovat heinittyneitä ja niillä kasvaa korkeana vadellaa ja villiintynyttä maa-artisokkaa. Avoimen alueen reunavyöhykkeellä kasvaa haapaa ja koivua. Lounaiskulmassa on lehtolaikku, jossa kasvaa raitaa, pihlajaa, tuhkapajua, harmaaleppää ja vaahterantaimia. • Alueen lounaisosa on osa painanteen valuma-aluetta, joka johtaa metsittyneelle suolle. Palstaviljelyalueen valuma-alueen purku ja vesien laatu (ravinteet) suositellaan tarkistettavaksi. Vesille voidaan tehdä pieniä laadunhallintatoimia vastaanottavassa ojaossa.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Jättipalsami, viitapihlaja-angervo, pensaskanukka
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen, virkistyskäytön edistäminen
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	-
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Viljelypalstatoiminta • Niitto tai murskaus • Raivaus

*) Yleiskaavaluonnoksessa alue on määritelty pääosin virkistysalueeksi (VL) ja lounaisosa asuinalueeksi (A).

2 PUMPPUASEMANPUISTO, TARJANTIEN PALSTAVILJELYALUE

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

C1

E4

Kasvupaikka

Tuore niitty

Tausta-aineistot

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniitty

Tukialueita

hoitoluokka A3,
käyttö- ja suojaviheralueet

palstaviljelyalueet

hoitoluokka B4

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

painanteen valuma-alue

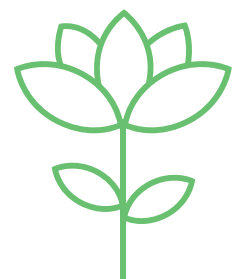
Sarvikatu, koordinaatit:
25,59653393,
60,99205818

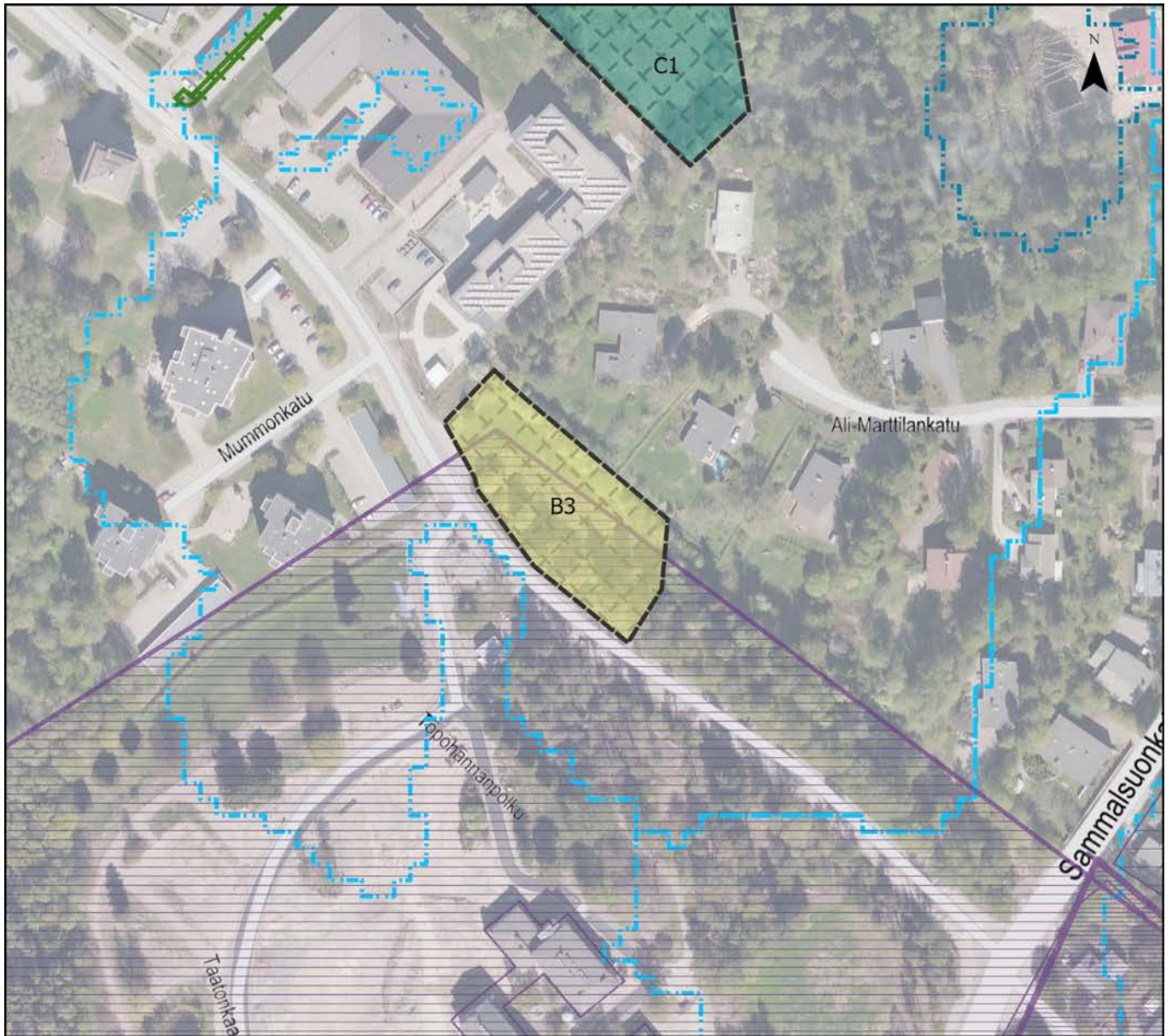
MARTTILANPUISTO

Inventointipäivä	26.9.2019
Hoitoluokka	B3
RAMS	A3
Kaavamerkintä	AK: P
Pinta-ala	0,3 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa • Viheralueluokituksen (VIRE) mukaan alue lähivirkistysaluetta
Eritysisarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Alueen lounais-/eteläosa kuuluu Tapanilan pientaloalueeseen, joka on määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi ympäristöksi. • Vesijärven valuma-alueella oleva kohde on osa vedenhankinnan kannalta tärkeää pohjavesialuetta (Lahti)
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Timotei, nurmirölli, särmäkuisma, vuohenputki, sananjalka, ojakellukka
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Maaperäkartan perusteella alueen pohjamaalaji on hienoa hietaa. • Analyysien perusteella kasvupaikka alueella on tuore.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Rinteessä sijaitseva avoin, niittymäinen alue, joka on tällä hetkellä hoitamaton ja kasvillisuudeltaan villiintynyt. Reunoilla kasvaa tuomia, haapoja, hieskoivuja ja raitoja.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Lupiini
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen, virkistyskäytön edistäminen
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien poistaminen • Vieraslajin torjunta
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

3 MARTTILANPUISTO

Niittykohteen raja

Hoitoluokka

B3

C1

Kasvupaikka

Tuore niitty

Tausta-aineistot

Tukialueita

hoitoluokka A3,
käyttö- ja suojaviheralueet

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

painanteen valuma-alue

Rakennettu ympäristö

Maakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö (MARY)

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

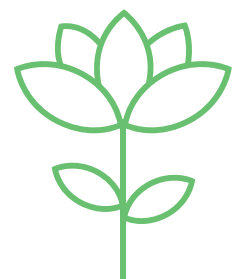
Tarjantie, koordinaatit:
25,59602792,
60,99025562

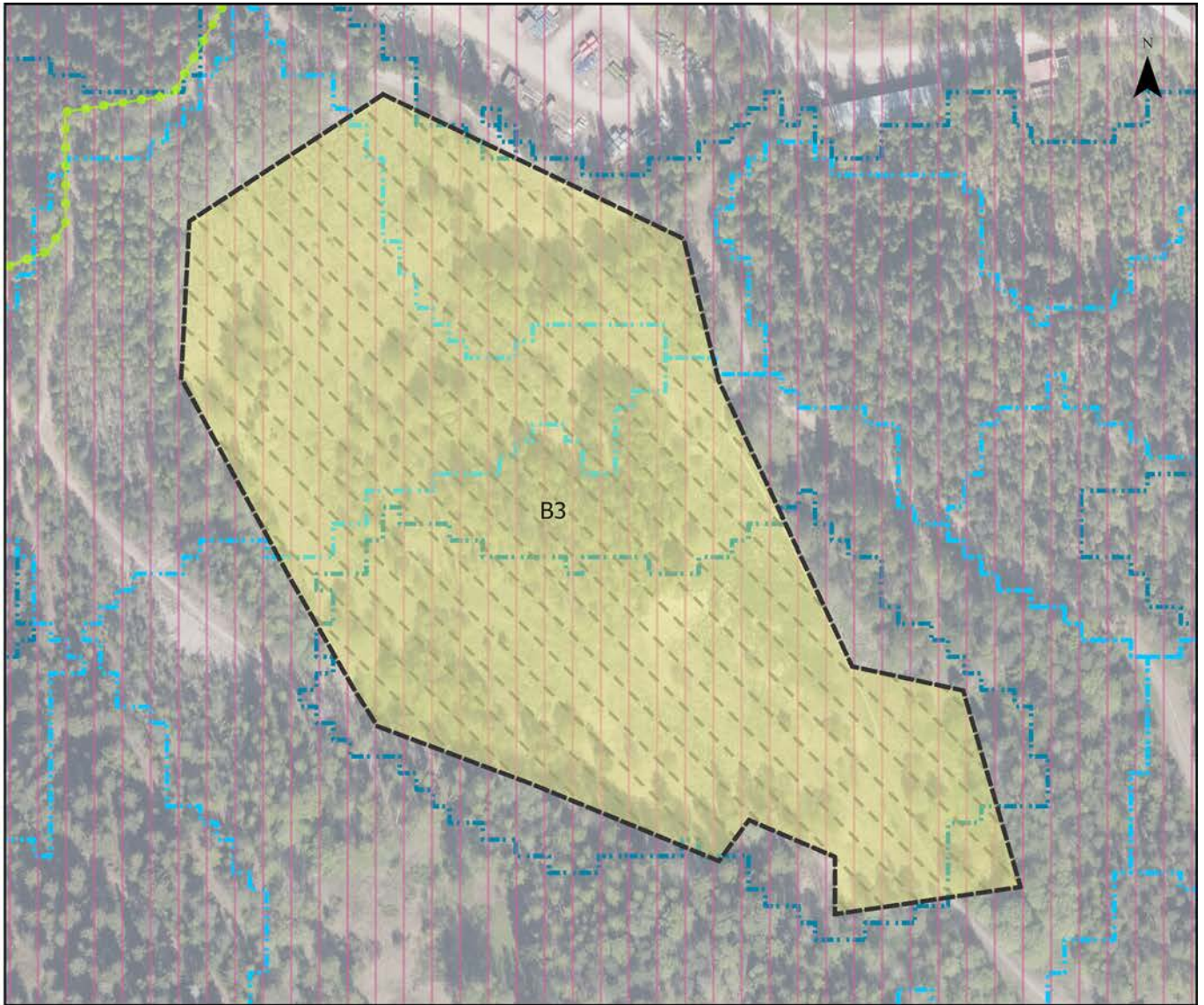
SAMMALSUONKADUN NIITTYALUE

Inventointipäivä	26.9.2019
Hoitoluokka	B3
RAMS	A3
Kaavamerkintä	AK: PL10
Pinta-ala	3,3 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. Alueen halki kulkee useita polkuja. Alueen pohjoisreunassa kulkee pääulkolureitti. • Viheralueluokittelussa (VIRE) alue on määritelty retkeilyalueeksi.
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Pietaryrtti, maitohorsma, voikukka, ruokohelpi, nurmirölli, nurmilauha, vadelma
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Hiekkavaltainen alue on topografialtaan kumpuileva ja siellä on sekä valo- että varjorinteitä. Analyysien perusteella kasvupaikka on kuivahko.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Vanhan sorakuopan alue on vielä enimmäkseen avointa, pensoittuvaa joutomaata. Alueella on polkuja, joiden vartta on niitetty, mutta muuten alue on hoitamaton. Siellä täällä kasvaa hieskoivua, halavaa, raitaa, haapaa ja pajuja sekä yksittäisiä kuusia ja mäntyjä. Avoimissa kohdissa kasvaa runsaasti erilaisia villiintyneitä ruusulajikkeita. • Sijaitsee Lahden vedenhankinnan kannalta tärkeällä pohjavesialueella, jonka kemiallinen tila on huono. Alueen eteläosa on painannetta, johon kertyy vesiä ympäröivältä metsäalueelta. • Tapanilan aarnialue sijaitsee alueen luoteispuolella.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Lupiini, viitapihlaja-angervo, kurturuusu
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen • Virkistyskäytön edistäminen • Vieraslajien torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

4 SAMMALSUONKADUN NIITTYALUE

 Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

 B3

Kasvupaikka

 Kuiva niitty

Tausta-aineistot

 Valtakunnallisesti arvokas maisemanähtävyys (ehdotus)

Luonnon monimuotoisuuskohde (luokka)

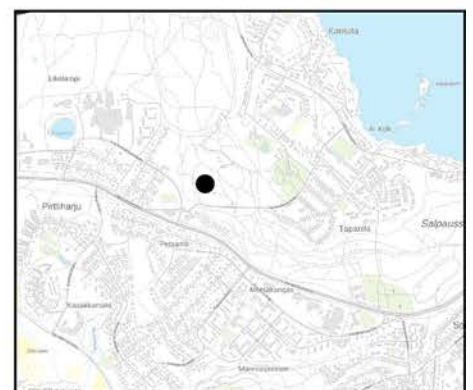
Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä. Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Hulevesitulvariskialueselvitys:

 painanne

 painanteen valuma-alue

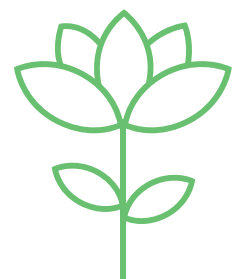
Sammalsuonkatu, koordinaatit:
25,58426827,
60,98818549

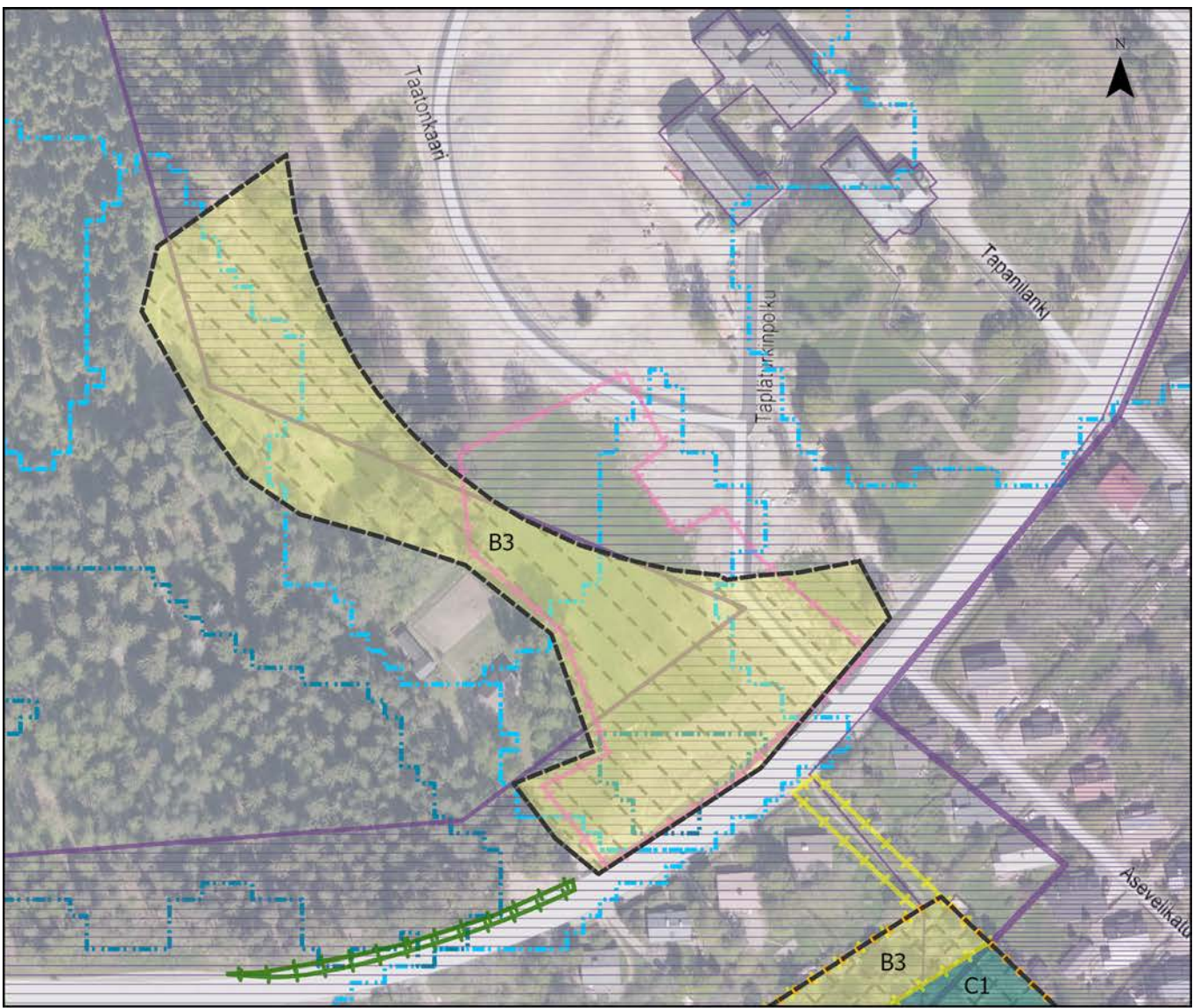
ILVESSUONPUISTO

Inventointipäivä	17.7.2019
Hoitoluokka	B3
RAMS	A3
Kaavamerkintä	AK: VR, VL-hu
Pinta-ala	1,3 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Alue on viheralueuokituksen (VIRE) mukaan urheilukeskuksen ja Tapanilan välisen retkeilyyn soveltuvan alueen reunaa ja lähivirkistysaluetta.
Eriyisarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Kaakkois- ja pohjoisosat kuuluvat maakunnallisesti arvokkaaseen rakennettuun ympäristöön (Tapanilan pientaloalue). • Pohjavesialue
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Maitohorsma, vuohenputki, pelto-ohdake, koiranheinä, voikukka, siankärsämö, niitypuntarpää, valkoapila, harakankello, lampaannata, nurmirölli. Tien varressa kasvaa runsaasti jauhosavikkaa.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Kuiva niitty • Maaperäkartan mukaan alue on osa hiekkavaltaista reunamuodostumaa ja kasvupaikka on kuiva.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Niittykokonaisuus, johon kuuluu metsittynyt vanha niitty ja avoimena säilyneitä niitykaistaleita, osa kasvillisuudeltaan matalia. Yksittäisiä säilyneitä omenapuita, laidoilla ja ryhmissä koivuja, mäntyjä ja raitavesakkoa. Rakennustyömaa käynnissä inventointiaikaan. • Alue on Salpausselällä vedenhankinnan kannalta tärkeällä pohjavesialueella (Lahti). Pohjavesialueen kemiallinen tila on huono. Alue on Vesijärven valuma-alueella.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Lupiini
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen • Vieraslajin torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

5 ILVESSUONPUISTO

Niittykohteen raja

Hoitoluokka

B3

C1

Kasvupaikka

Kuiva niitty

Tuore niitty

Tausta-aineistot

Luonnon monimuotoisuuskohte (luokka)

Luokka 3: Kulttuuriset kohteet, niityt, puistot, muinaismuistot, ihmisen vaikutuksen alaiset alueet

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniityt

hoitoluokka B3, maisemaniityt ja laidunalueet

Tukialueita

hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

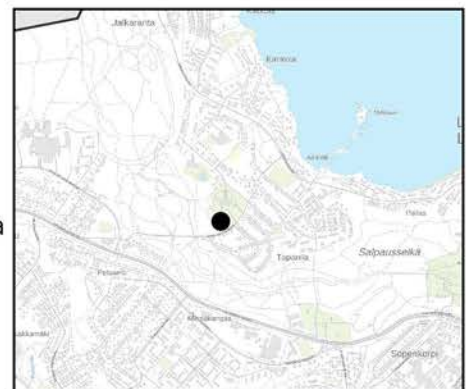
painanteen valuma-alue

Rakennettu ympäristö

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)

Maakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö (MARY)

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

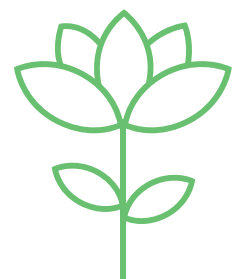
Sammalsuonkatu, koordinaatit:
25,59462441,
60,98769982

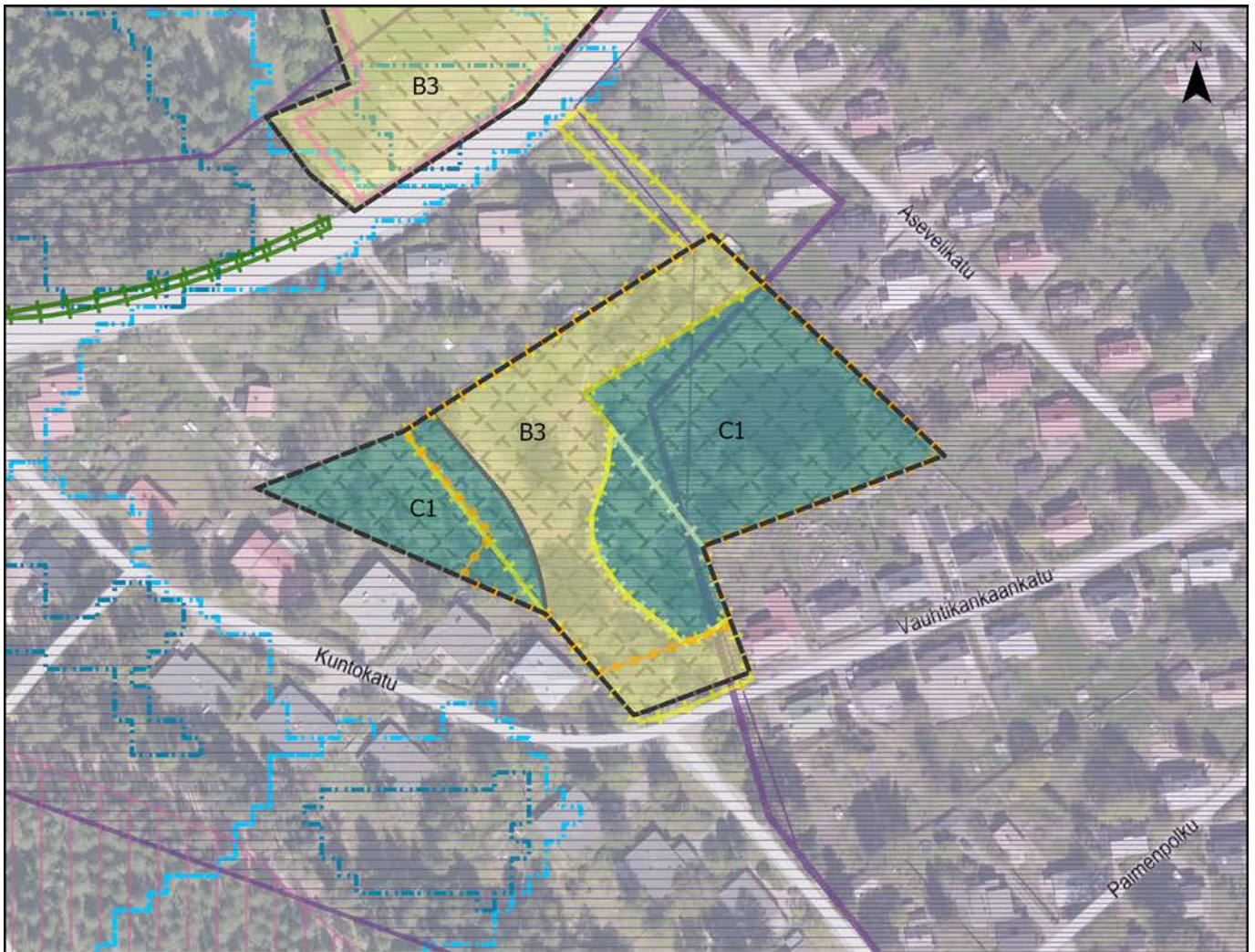
TAPANILAN PUISTO

Inventointipäivä	27.9.2019
Hoitoluokka	B3 / C1
RAMS	A3 / M2
Kaavamerkintä	AK: PL, P
Pinta-ala	B3: 0,4 ha / C1: 0,7 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. Kohde on määritelty paikallisesti arvokkaaksi perinnemaisemaksi ja alue on osa valtakunnallisesti merkittävää RKY-alueita (Tapanilan ruotsalaistaloalue) sekä maakunnallisesti arvokasta Tapanilan pientaloaluetta.
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Voikukka, siiankärsämä, niittyhumala, pukinjuuri, ahosuolaheinä, puna-apila, nurmikaunokki, korpikastikka.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Tuore niitty
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Pieniä matalaksi leikattuja nurmialueita, osin puustoinen alue. Lammenympärys on nurmikkoa, kapea vesikasvillisuusvyöhyke. Yksittäisiä koivuja, raitoja, mäntyjä ja harmaaleppiä. • Kohde sijaitsee vedenhankinnan kannalta tärkeällä pohjavesialueella, jonka kemiallinen tila on huono. • Lampi vaikuttaa saavan vetensä ympäröivien kiinteistöjen suunnasta, joista maa viettää lampea kohti. Lammesta johtaa putki hulevesiverkostoon. Asukkaat ovat toivoneet lammen puhdistusta. Kohde sijaitsee hyvin vettä imeytävällä hiekkamaalla.
Haitallisten vieraslajien havainnot	-
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnon monimuotoisuuden lisääminen • Virkistyskäytön edistäminen
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	-
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

6 TAPANILANPUISTO

Niittykohteen raja

Hoitoluokka

B3

C1

Kasvupaikka

Kuiva niitty

Tuore niitty

Tausta-aineistot

Valtakunnallisesti arvokas maisemanähtävyys (ehdotus)

Luonnon monimuotoisuuskohteet (luokka)

Luokka 3: Kulttuuriset kohteet, niityt, puistot, muinaismuistot, ihmisen vaikutuksen alaiset alueet

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniitty

hoitoluokka B3, maisemaniitty ja laidunalueet

Tukialueita

hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet

hoitoluokka B4

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

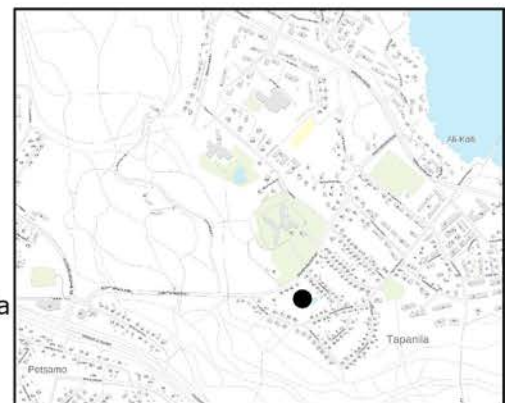
painanteen valuma-alue

Rakennettu ympäristö

Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)

Maakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö (MARY)

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

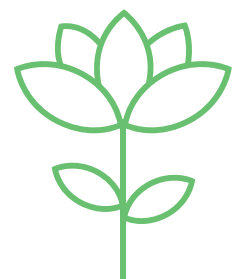
Vauhtikankaankatu, koordinaatit:
25,59677841
60,98616813

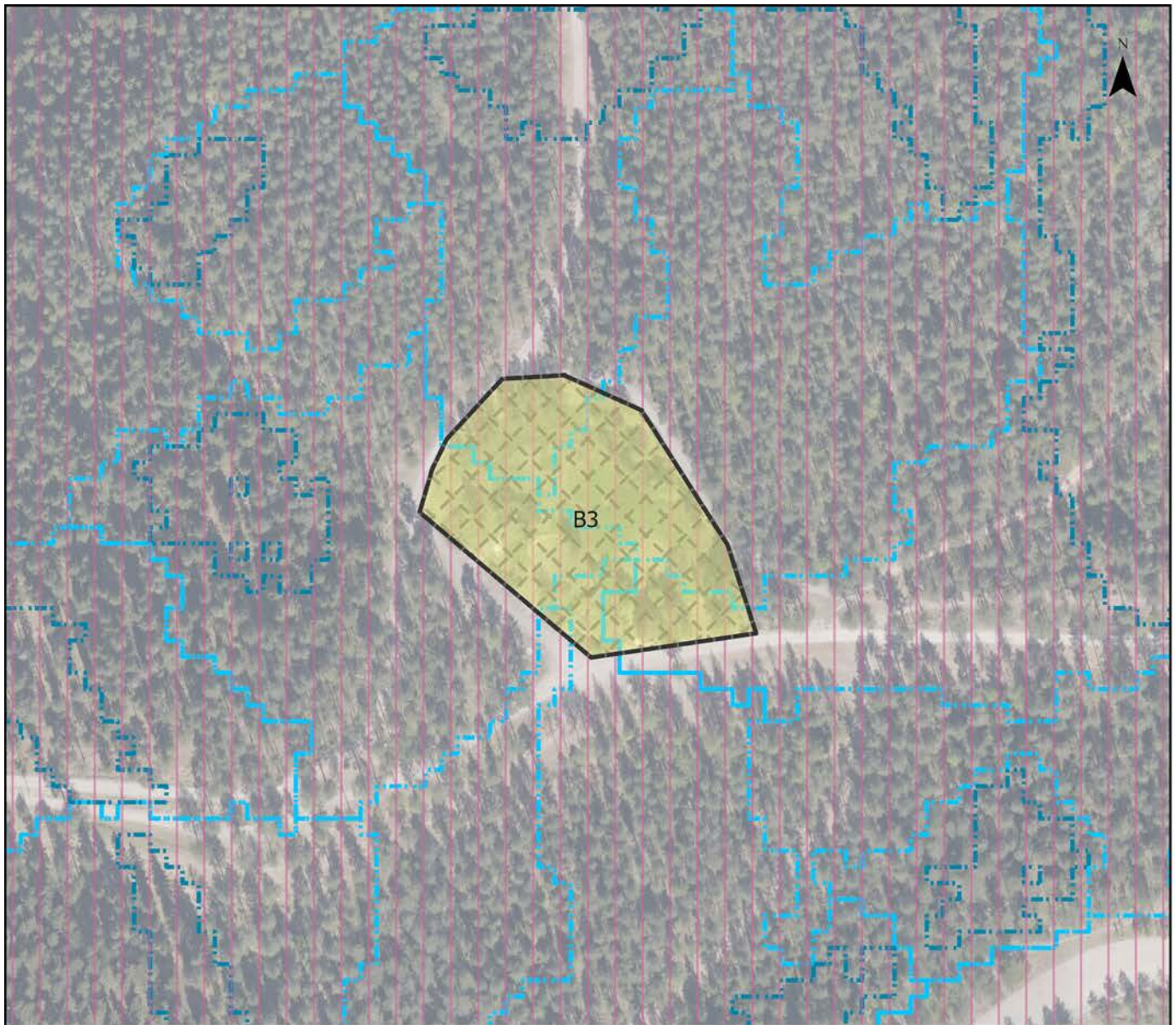
LÖYTYNHARJU, URHEILUKESKUKSEN YLÄVESISÄILIÖN NIITTY

Inventointipäivä	30.7.2019
Hoitoluokka	B3
RAMS	A3
Kaavamerkintä	AK: VR
Pinta-ala	0,6 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa • Aluetta sivuavat urheilukeskuksen virkistysreitit
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Maitohorsma, vuohenputki, metsäapila, koiranheinä, niittynurmikka. Reunarinteet ovat hieman rehevämpiä, niillä kasvaa mm. maitohorsma, vuohenputki, vadelma.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Tuore niitty • Pohjamaalaji hiekkavaltainen. Alueella sekä valo- että varjorinteitä
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Kumparemaisien mäen yläosa on avointa, heinäistä niittyä ja joutomaata. Istutettuna vuorimäntyä, pensasangervoa ja suomenpihlajaa. Tällä hetkellä alue on hoitamaton kohde. • Alue on kosteaa ja niittykohteen lähistöllä sijaitsee muutama painanne, josta ei ole hulevesiverkostoa johtamassa vettä pois. Niittykohde sijaitsee painanteiden valuma-alueiden yläjuoksulla/harjalla. Alue sijaitsee hiekkamaalla, jolloin painannekohdissa tapahtuu imeytymistä maaperään.
Haitallisten vieraslajien havainnot	-
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen • Virkistyskäytön edistäminen
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

7 LÖYTYNHARJU, URHEILUKESKUKSEN YLÄVESISÄILIÖN NIITTY

0 100 m

 Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

 B3

Kasvupaikka

 Tuore niitty

Tausta-aineistot

 Valtakunnallisesti arvokas maisemanähtävyys (ehdotus)

Hulevesitulvariskialueselvitys:

 painanne

 painanteen valuma-alue

Kankaankatu, koordinaatit:
25,61619436,
60,98431073

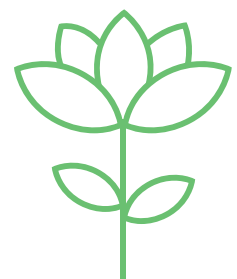
ERVIÄNPUISTO

Inventointipäivä	22.7.2019
Hoitoluokka	B2
RAMS	A2
Kaavamerkintä	AK: P *)
Pinta-ala	0,7 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. • Viheralueuokittelussa (VIRE) alue on määritelty kaupunginosapuistoksi.
Eritysisarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Luhdanjoen alaosan valuma-alueella oleva kohde on osa vedenhankinnan kannalta tärkeää pohjavesialuetta (Lahti).
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Timotei, nurminata.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Maaperä vaihtelee alueella länsireunan hiesuisesta pintamaasta itäosan hietamaahan. Kasvupaikka alueella vaihtelee analyysien perusteella tuoreesta kuivahkoon.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Alue on kokonaisuudessaan loivassa rintessä sijaitsevaa hoidettua, avointa nurmikkoa. Siellä täällä kasvaa yksittäisiä koivuja, kuusia ja mäntyjä. Reunoilla kasvaa haapoja, harmaaleppiä ja tuomia sekä tuoksuvadelmaa. Alueen eteläreuna rajoittuu takapihoihin. • Kadun ja nurmialueen välistä puustoista aluetta voidaan kehittää kerroksellisemmaksi ja avoimemmaksi. • Alue kuuluu Riihelän pientaloalueeseen, joka on määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi ympäristöksi.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Pensaskanukka
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Maiseman monipuolistaminen • Virkistyskäytön lisääminen • Vieraslajin torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	-
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus

*) Yleiskaavaaluonnoksessa alueen luoteisosaa on määritelty virkistysalueeksi (VL) ja etelä- ja lounaiskärjet asuinalueeksi (A).

8 ERVIÄNPUISTO

0 100 m

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

B2

Kasvupaikka

Tuore niitty

Tausta-aineistot

Maakunnallisesti arvokas maisema-alue
Luonnon monimuotoisuuskohte (luokka)

Luokka 3: Kulttuuriset kohteet,
niityt, puistot, muinaismuistot,
ihmisen vaikutuksen alaiset alueet

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniityt

hoitoluokka B3,
maisemaniityt ja laidunalueet

Tukialueita

hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

hoitoluokka A3,
käyttö- ja suojaviheralueet

Hulevesitulvariskialueselvitys:

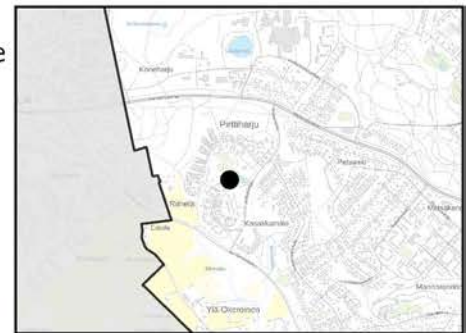
painanne

painanteen valuma-alue

Rakennettu ympäristö

Maakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö (MARY)

Paikallisesti arvokas rakennettu
kulttuuriympäristö

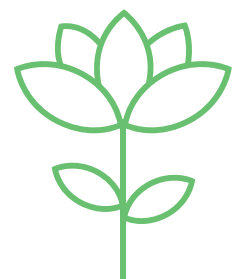
Erviänpolku, koordinaatit:
25,56060948,
60,98209164

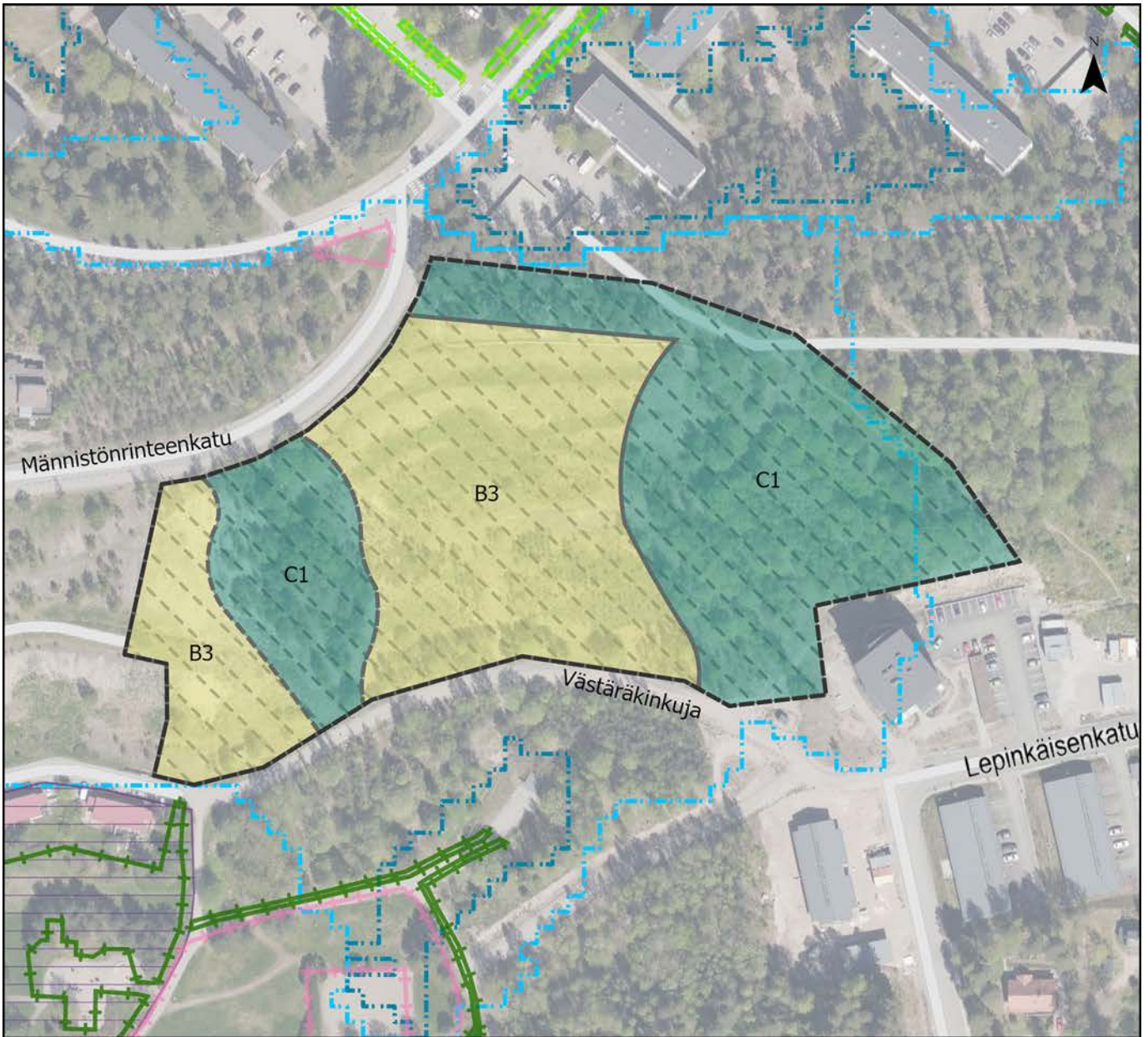
MÄNNISTÖNRINNE

Inventointipäivä	24.10.2019
Hoitoluokka	B3 / C1
RAMS	A3 / M2
Kaavamerkintä	AK: VL
Pinta-ala	B3: 1,3 ha / C1: 1,4 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. • Männistönrinteen alue on osa kaupunginosapuistoa ja sen itäosassa on tunnistettu tarve rinteeseen poikki kulkevalle pääulkoilureitille.
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Huopakeltano, lampaannata, siankärsämö, juolavehänä, pujo, sarjakeltano.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Kuiva niitty • Kuiva ja lämmin sorarinne hiekkavaltaisella reunamuodostumalla
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Männistönrinne on kuiva rinneympäristö Salpausselällä. Alue kuuluu vedenhankinnan kannalta tärkeälle pohjavesialueelle, jonka kemiallinen tila on määritelty huonoksi. Alue kuuluu Luhdanojan alaosan valuma-alueeseen. • Jyrkässä etelään aukeavassa rinteessä, jossa kasvaa ryhmittäin noin kahden metrin pituisia männyn taimia. Rinne on vielä valtaosin avoin, mutta se on kasvamassa umpeen. Laidoilla kasvaa kookkaampia mäntyjä, koivuja ja raitoja
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Lupiini
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen • Vieraslajin torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

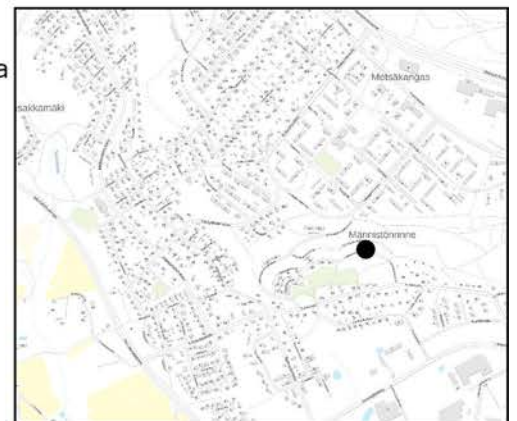

9 MÄNNISTÖRINNE

0 100 m

Niittykohteen rajaus	Tausta-aineistot
Hoitoluokka	Niitymäiset ympäristöt rakennetulla alueella
B3	hoitoluokka B2, käyttöniityt
C1	Tukialueita
Kasvupaikka	hoitoluokka A2, käyttöviheralueet
Kuiva niitty	hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet
	Hulevesitulvariskialueselvitys:
	painanne
	painanteen valuma-alue
	Rakennettu ympäristö
	Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

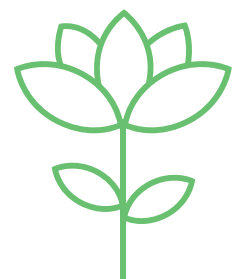
Västäräkinkuja, koordinaatit:
25,58985734,
60,97473951

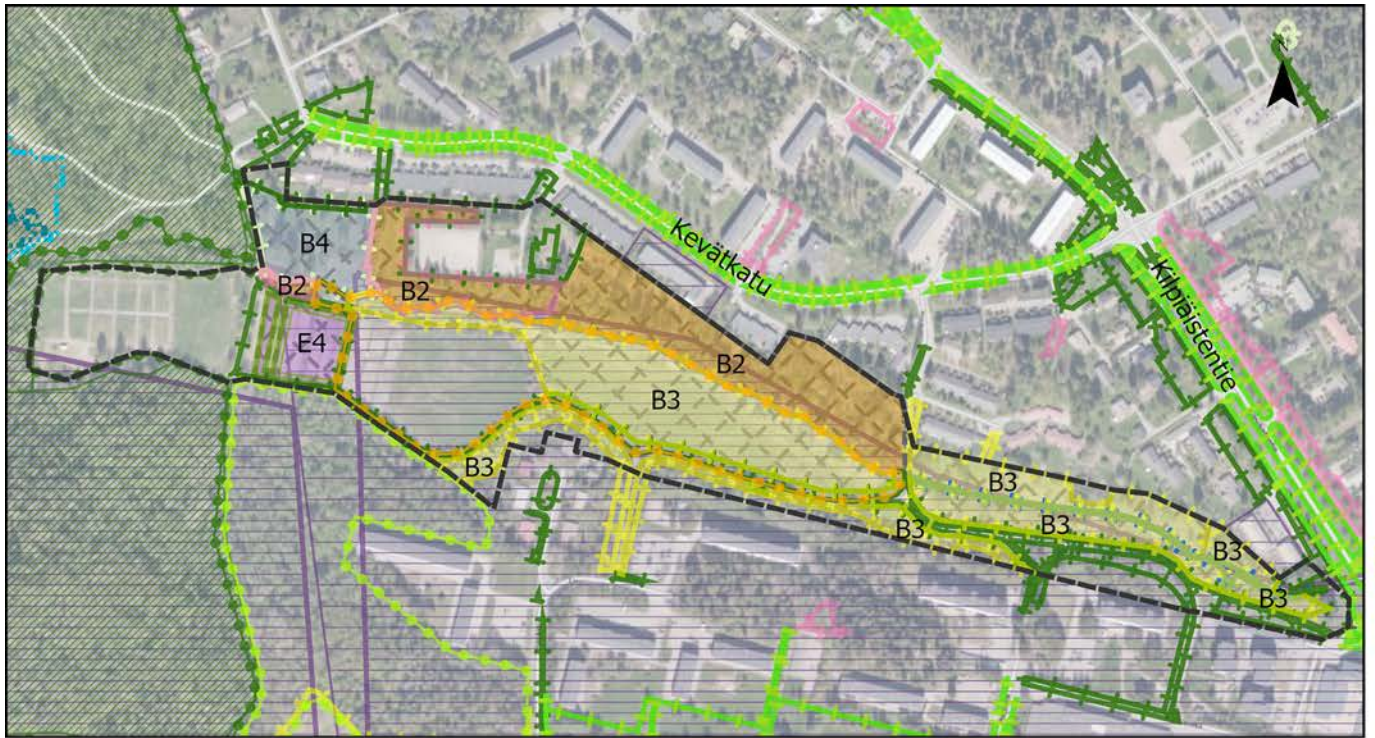
MERRASOJAN PUISTO

Inventointipäivä	26.9.2019
Hoitoluokka	B2 / B3 / B4 / E4
RAMS	A2 / A3 / A4 / -
Kaavamerkintä	AK: PL
Pinta-ala	B2 2,5 / B3 4,1 / B4 0,7 / E4 1,5 ha

Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> Merrasojan puiston laidunniityn on aiempien selvitysten perusteella todettu olevan arvokas kulttuuribiotooppi.
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> Alueella on viljelypalstoja ja alueen länsikulmassa on Mukkulan jousiammuntarata. Alueen länsiosassa ja eteläreunassa kulkee pääulkoilureittejä.
Erityisarvot	<ul style="list-style-type: none"> Alue on osa Mukkulan asuinalueita, joka on maakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö.
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> Vadelma, maitohorsma, ojakellukka, pajut
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> Reunaosien kuivemmissa osissa on paikoin moreenia ja pienialaisia kalliomaakumpareita. Analyysien perusteella kasvupaikka alueella vaihtelee pääosin tuoreesta kosteahkoon.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Merrasojan puisto on osa laajempaa puistoaluetta. Viljelypalstat ovat alueen toiminnallinen ydin, jota ympäröivät niityt ja osittain puustoiset alueet. Merrasojan pohjoispuolella kasvaa koivua, haapaa, alikasvoskuusia ja pajua. Talojen takapihoihin rajautuvat alueet ovat nurmikkoa. Merrasojan varressa on kapea vyöhyke kosteaa niittyluhtaa. Merrasojaan laskee vesiä viereisiltä rakennetuilta alueilta. Ojan varren niittyaluetta ja ojaa voidaan kehittää myös hulevesien hallinnan näkökulmasta. Mukkulan alue rajautuu länsiosastaan Ritämäen ja Kilpiäisten arvokkaisiin metsäalueisiin. Ritämäen lehtometsässä on pähkinäpensaslehtoa ja jalopuumetsikköä. Alueella on myös yksityinen luonnonsuojelualue. Ritajärven alue kuuluu Vesijärven – Kutajärven FINIBA-lintualueeseen. Alueen pohjoispuolella on Kilpiäisten tikkametsän luonnonsuojelualue, jonka ominaispiirteitä ovat mm. kosteiden lehtojen lajiston runsaus sekä monimuotoinen ja laaja rantalehtokokonaisuus.
Haitallisten vieraslajien havainnot	-
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Kulttuuriympäristön hoito Virkistyskäytön edistäminen
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> Puu- ja pensasryhmien raivaus
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> Niitto tai murskaus Raivaus

10 MERRASOJANPUISTO

0 100 m

Niittykohteen rajaus

Tausta-aineistot

Hoitoluokka

B2

B3

B4

E4

Kasvupaikka

Tuore niitty

Luonnon monimuotoisuuskohte (luokka)

Luokka 1: Suojelalueet, metsälakikohteet: Ei toimenpiteitä, mutta luonnonhoidolliset toimenpiteet sallittu

Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä. Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Luokka 3: Kulttuuriset kohteet, niityt, puistot, muinaismuistot, ihmisen vaikutuksen alaiset alueet

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniityt

hoitoluokka B3, maisemaniityt ja laidunalueet

Tukialueita

hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet

hoitoluokka G, hulevedet

palstaviljelyalueet

hoitoluokka B4

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

painanteen valuma-alue

Rakennettu ympäristö

Maakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö (MARY)

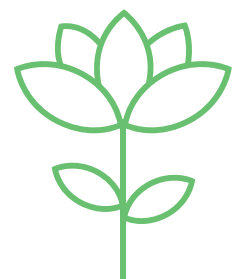
Ritamäen puistotie, koordinaatit:
25,65385503,
61,01921174

EVAKKOLASTEN MUISTOPUISTO

Inventointipäivä	22.7.2019
Hoitoluokka	B2 / B3
RAMS	A2 / A3
Kaavamerkintä	AK: VP
Pinta-ala	B2: 1,8 ha / B3: 0,2 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa.
Eritysisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Timotei, nurminata.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Tuore niitty • Tuoreita ja kosteahkoja alavia savimaita
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Alue on kokonaisuudessaan hoidettua, avointa nurmikkoa. Siellä täällä kasvaa yksittäisiä koivuja, kuusia ja mäntyjä. Reunoilla kasvaa haapoja, harmaaleppiä ja tuomia sekä tuoksuvadelmaa. Alueen pohjoisreuna rajoittuu takapihoihin.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Pensaskanukka
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Maiseman monipuolistaminen • Vieraslajin torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	-
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus

11 EVAKKOLASTEN MUISTOPUISTO

0 100 m

Niittykohteen rajaus

Tausta-aineistot

Hoitoluokka

B2

B3

Kasvupaikka

Nurmikko

Tuore niitty

Luonnon monimuotoisuuskohte (luokka)

Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä. Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniitty

hoitoluokka B3, maisemaniitty ja laidunalueet

Tukialueita

hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet

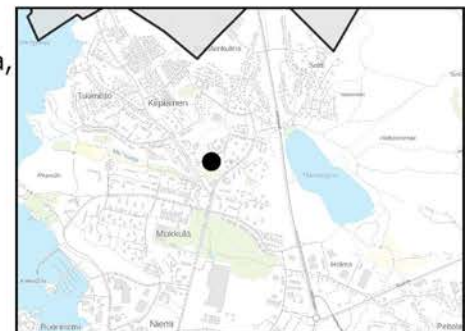
hoitoluokka G, hulevedet

palstaviljelyalueet

Rakennettu ympäristö

Maakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö (MARY)

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

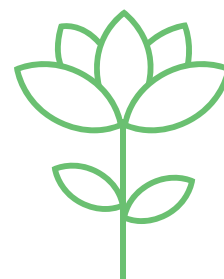
Mikkulankatu, koordinaatit:
25,66800879,
61,01857387

MERRASJÄRVEN ETELÄPÄÄN NIITYT

Inventointipäivä	29.7.2019
Hoitoluokka	B1 / B3 / C1
RAMS	A5 / A3 / M2
Kaavamerkintä	YK: VR, A-32
Pinta-ala	B1: 0,8 / B3: 7,3 / C1: 1,0 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. • Merrasjärven eteläpään alue on määritelty yleiskaavaluonnoksessa keskiosastaan virkistysalueeksi (VR) ja reunoiltaan asuinalueeksi. Alue rajautuu lounaisosastaan Holman työpaikka- ja logistiikka-alueeseen ja eteläosaa sivuaa Savontie. Alueen poikki kulkee pääuikoilureitti ja latureitti (Takkulan ladut). Alue rajautuu luoteisreunassa arvokkaaseen kallioalueeseen ja kulttuuribiotooppiin (Holman kalliokeho) sekä länsipäädyssään Merrasjärven rannan tuoreisiin ja kosteisiin lehtometsiin sekä Merrasjärven rannassa sijaitsevaan Pesäkallion luonnonsuojelualueeseen (Pesäkallio 2). Pohjoiskärjen kautta alue liittyy myös lajistoltaan monipuoliseen, rehevään Merrasjärven itärannan METSO-alueeseen (Pesäkallio).
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Kiiltopaju, mesiangervo, ranta-alpi, korpikastikka
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Tuore niitty • Tuoreita ja kosteahkoja alavia savimaita, hiekkamaata
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Niittykokonaisuus koostuu avoimesta niitystä ja viereisistä, umpeenkasvaneista alueista. Avointa niittyä hoidetaan niittämällä. • Avoimen niityn reunoilla kasvaa joitakin koivuja, harmaaleppiä ja raitoja. Umpenkasvanut osa on vanhalla pellolla kasvavaa märkää tiheää pajukkoa, jonka keskellä on vetinen oja.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Valkokarhunköynnös • Kurtturuusu
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Virkistyskäytön edistäminen • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen • Luonnon monimuotoisuuden lisääminen • Vieraslajien torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien raivaus • Kantojen poisto
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

12 MERRASJÄRVEN ETELÄPÄÄN NIITYT

0 100 m

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

- B1
- B3
- C1

Kasvupaikka

- Pelto
- Tuore niitty

Tausta-aineistot

Luonnon monimuotoisuuskohte (luokka)

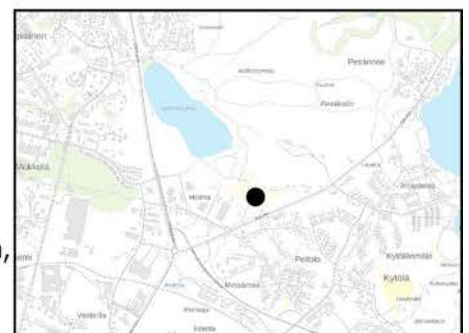
Luokka 1: Suojelalueet, metsälakikohteet: Ei toimenpiteitä, mutta luonnonhoidolliset toimenpiteet sallittu

Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä. Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniitty

hoitoluokka B3, maisemaniitty ja laidunalueet

Pesäkalliontie, koordinaatit:
25,69491137,
61,01232804

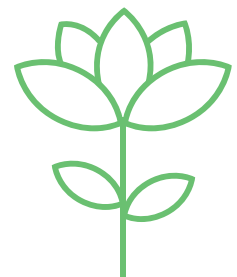
MANSSILANPUISTO

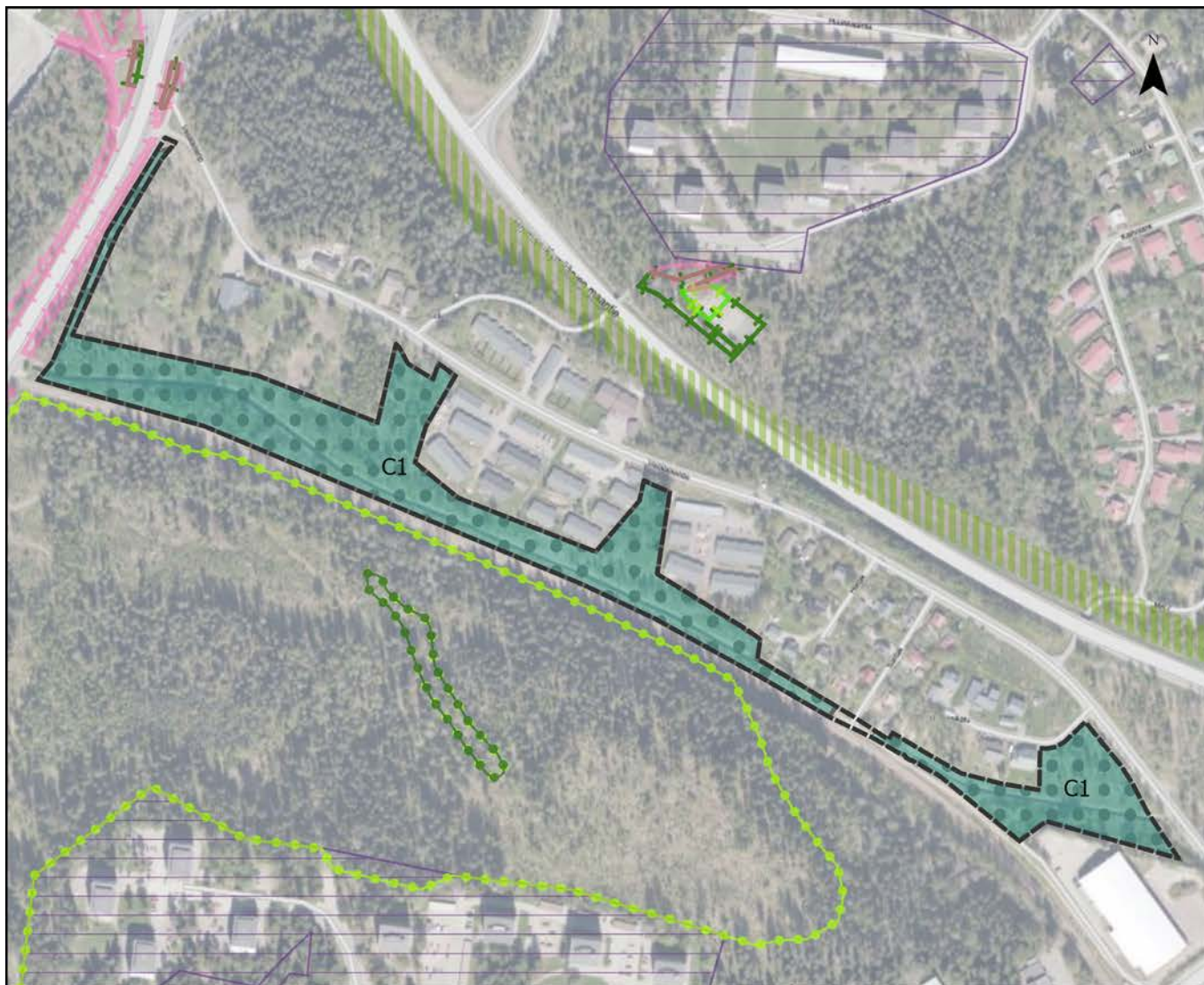

Inventointipäivä	26.9.2019
Hoitoluokka	C1
RAMS	M2
Kaavamerkintä	AK: VL
Pinta-ala	3,4 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Viheralueuokittelussa (Vire) uoman varsi on määritelty lähivirkistysalueeksi
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Pajut, vadelma, viitapihlaja-angervo
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Tuore niitty • Joutjoen varrella maaperä on pääosin hienojakoista hietaa ja savea. Luoteisosassa kasvupaikka on paikoin hieman kuivempi ja maalaji moreenia. Joki kulkee alueella kapeassa laaksopainanteessa. Kasvupaikka alueella vaihtelee reunaosien kuivahkosta, keskiosan tuoreeseen ja uoman varren kosteahkoon kasvupaikkaan.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Joen rannat ovat pääosin puustoisia ja osin pensoittuneita luiskia. Puustoisilla alueilla kasvaa hieskoivua, haapaa ja raitaa sekä yksittäisiä nuoria tammia joen pohjoispuolella alueen länsi- ja itäpäissä. Pensasalueilla kasvaa vadelmaa ja pajua. Paikoin uoma on suoristettu ja kaivettu, rantaluiskia on kivetty. Radan ja joen väliin jäävä kapea kaistale on avointa, niitettävissä olevaa aluetta, joka on alkanut pensoittua. Alue on mahdollisesti vanhaa pihapiiriä. • Alueen eteläpuolella on Hörölän lintualue, jossa on selvitysten mukaan monipuolinen metsälinnusto ja monipuolista kasvilajistoa. • Virkistyskäytön ja monimuotoisuuden edistämiseksi, penkkojen kasvillisuuden voidaan antaa monimuotoistua. Joen rannat, jotka vielä ovat puustoisia, tulisi säilyttää sellaisina, jotta uoman varjostus säilyy. Veteen putoavat oksat myös monimuotoistavat virtausympäristöä. • Jokeen tulee verkostokartan perusteella kohdealueen kautta vesiä ympäröiviltä pientaloalueilta hulevesiverkostosta. Vedet eivät pura suoraan jokeen. Joutjoki laskee Vesijärveen, alue on joen alajuoksulla.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Jättipalsami
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Virkistyskäytön edistäminen • Vieraslajien torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

*) Yleiskaavaluonnoksessa uoman varren alue on määritelty virkistysalueeksi (VL) ja reunaosat asuinalueeksi (A) sekä elinkeinoalueeksi (T)

13 MANSSILANPUISTO

0 100 m

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

C1

Kasvupaikka

Lehtimetsä

Tausta-aineistot

Luonnon monimuotoisuuskohte (luokka)

Luokka 1: Suojelalueet, metsälakikohteet: Ei toimenpiteitä, mutta luonnonhoidolliset toimenpiteet sallittu

Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä. Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniityt

Tukialueita

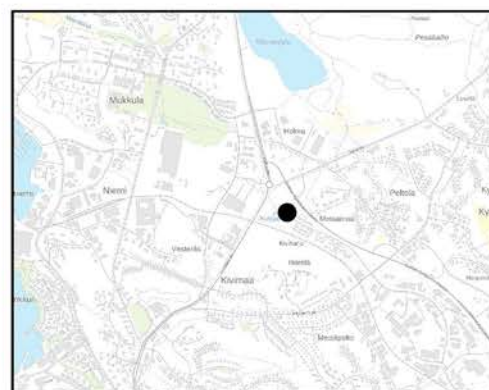
hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet

johtoverkosto

Rakennettu ympäristö

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

Veijalaisentie, koordinaatit:
25,68772468,
61,00446956

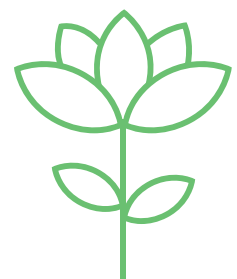
TAKKULAN NIITTY

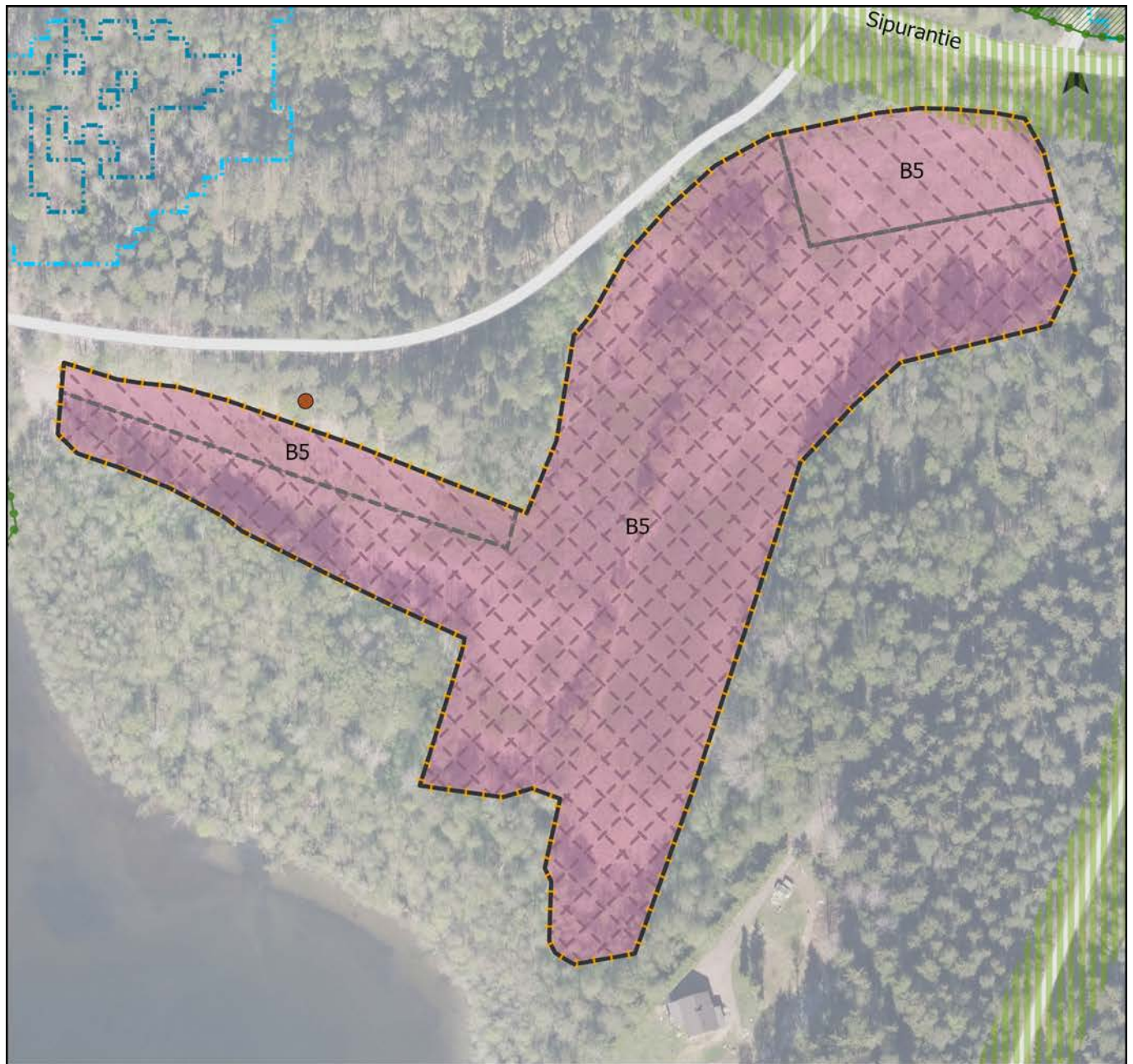

Inventointipäivä	29.7.2019
Hoitoluokka	B5
RAMS	A1
Kaavamerkintä	YK: MA, VL, SM *)
Pinta-ala	2,4 ha

Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> Vaarantuneen ruusuruohon kasvupaikka Niittyalueen lähellä olevalla virkistysrannalla on purolähde, jossa on monipuolista kosteikkokasvillisuutta.
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> Avointa ja puoliavointa maisematilaa. Alue on arvokas perinnemaisema, jossa on eri aikoina tehtyjen inventointien perusteella metsälaitumen ja tuoreen niityn lajistoa. Alueen luoteisreunassa on Alasenjärven kivikautinen muinaisjäännös (asuinpaikka). Alueen pohjoisreunassa kulkee latureitti (Takkulan ladut) ja yhteys on määritelty myös pääulkoilureitiksi. Niittyalueen lähellä Alasenjärven rannalla on uimiseen soveltuva virkistysranta. Alue rajautuu eteläosassa Herrasmanni-Alasenjärven kansallisesti tärkeään FINIBA-lintualueeseen.
Erityisarvot	<ul style="list-style-type: none"> Takkulan alue on osa vedenhankintakäyttöön soveltuvaa Takkulan pohjavesialuetta. Muinaismuistoalue
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> Mäkitervakko, siankärsämö, pukinjuuri, nurmirölli, nurminata, timotei, ruusuruoho (vaarantunut laji), ketokaunokki, nurmikaunokki. Ojanvarressa laajalti mesiangervoa ja korpikaislaa.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> Kuiva niitty/tuore niitty/kostea niitty Tuoreita ja kosteahkoja alavia savimaita, hiekkamaata
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Alue koostuu tuoreesta niitystä ja kuivasta ketoalueesta. Kyseessä on hieno niittykokonaisuus. Ylärinteessä on hiekkaista maata, jossa on kuivaa niittyaluetta. Niitty on kasvamassa umpeen, siellä kasvaa runsaasti koivua, haapaa ja mäntyä. Alavammalla, tuoreella ja myös umpeenkasvalla niittyalueella kasvaa runsaasti koivua ja haapaa.
Haitallisten vieraslajien havainnot	-
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Maiseman monipuolistaminen Luonnon monimuotoisuuden edistäminen Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka Kaupunginmuseo
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> Niitto tai murskaus Raivaus

*) MA (maisemallisesti arvokas peltoalue), reunassa pieneltä osin VL ja keskiosassa SM (muinaismuistoalue).

14 TAKKULAN NIITTY

0 100 m

 Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

 B5

Kasvupaikka

 Kuiva niitty

 Tuore niitty

Tausta-aineistot

 Muinaisjäänös (kohde)

Luonnon monimuotoisuuskohde (luokka)

 Luokka 1: Suojelalueet, metsälakikohteet: Ei toimenpiteitä, mutta luonnonhoidolliset toimenpiteet sallittu

 Luokka 3: Kulttuuriset kohteet, niityt, puistot, muinaismuistot, ihmisen vaikutuksen alaiset alueet

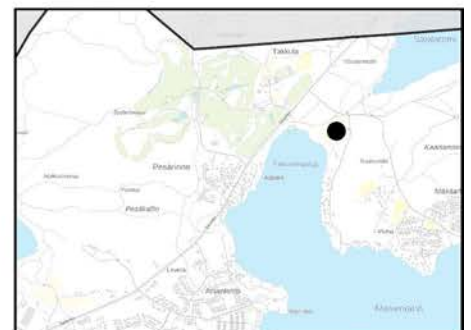
Tukialueita

 johtoverkosto

Hulevesitulvariskialueselvitys:

 painanne

 painanteen valuma-alue

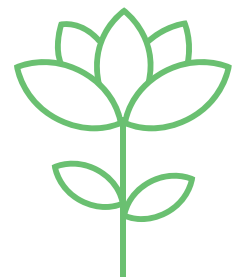
Sipurantie, koordinaatit:
25,73441144,
61,02431255

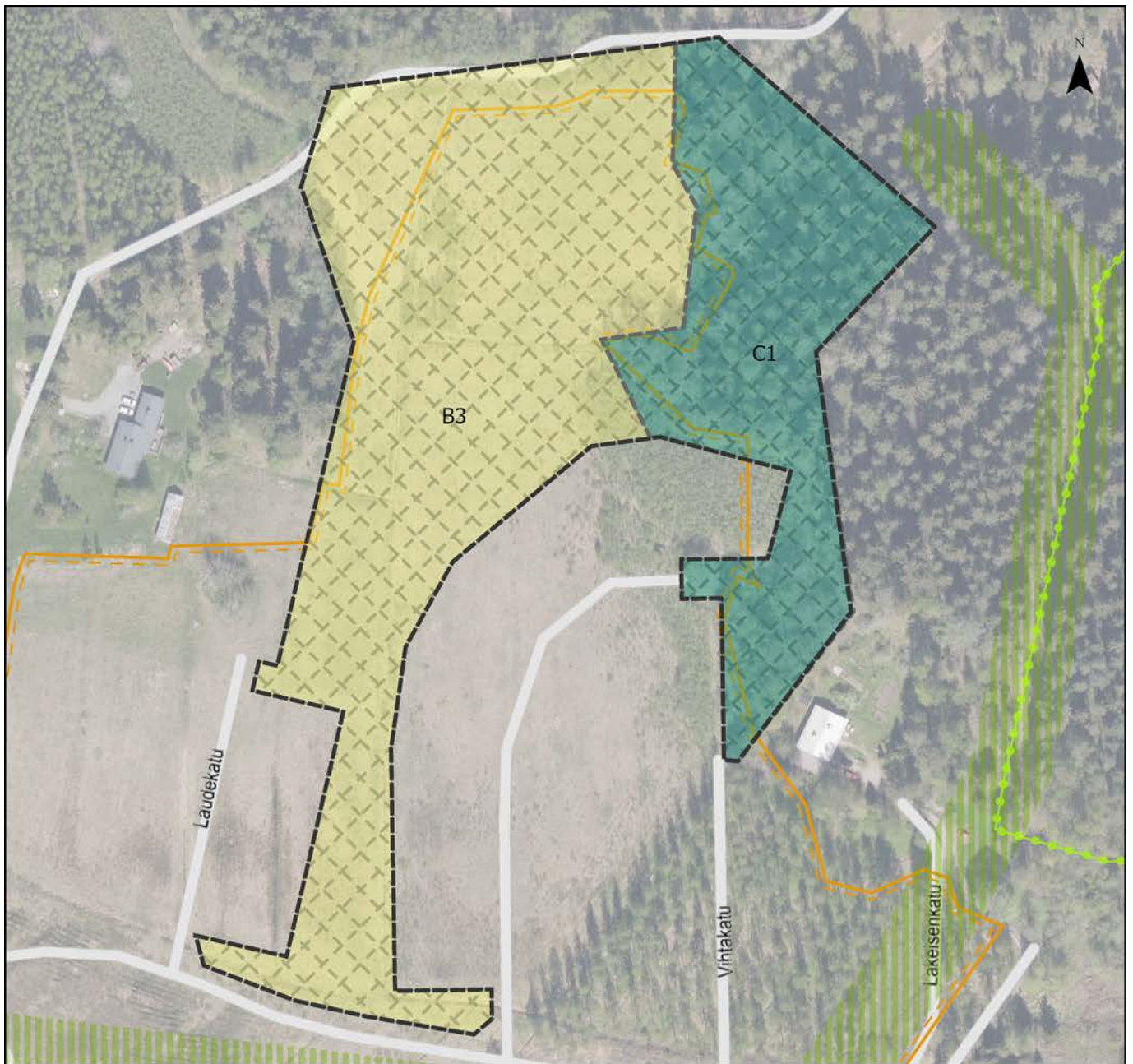
KIILIÄISVUOREN PUISTO

Inventointipäivä	30.7.2019
Hoitoluokka	B3 / C1
RAMS	A3 / M2
Kaavamerkintä	AK: VL
Pinta-ala	B3: 2,1 / C1: 1,0 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. • Alueen kautta kulkee pääulkoilureitti ja reitistöä on hahmoteltu kulkemaan myös alueen pohjoisosaan. Alueen vanhat peltoalueet ovat maatalousalueita jo vanhassa pitäjänkartassa. Alue rajautuu itäosastaan Kiiliäisvuoren luontokokonaisuuteen (mm. aarnialueita, lehtoja, kallioalueita sekä Herrasmani-Alasenjärven kansallisesti tärkeä FINIBA-lintualue). Uuden asuinalueen virkistysalueita on mahdollista kehittää niittymäisinä.
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Timotei, niittypuntarpää, nurmilauha, röyhvihvilä, alsikeapila, mesiangervo, timotei, vuohenputki, puna-apila, viitakastikka • Runsaasti mesiangervoa, ranta-alpia, lillukkaa ja nurmilauhaa, Metsittyneemmällä osalla käenkaali, metsäkurjenpolvi, vuohenputki.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Tuore niitty • Alue on kasvuoloiltaan vaihtelevaa. Keskiosassa ja pohjoishaarassa on kosteahkoa alavaa hiesu-/savimaata. Reunoilla on tuoreempia ja kuivempia moreenirinteitä.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Kiiliäisvuoren puiston alue on vanhaa peltoa, joka on uuden asuinalueen viheraluetta. Sähkölínjan alla on avointa mesiangervoniittyä. Alueen eteläosa on kosteampi. Kiiliäisvuorenpuistossa kasvaa runsaasti koivuntaimia ja kiiltopajua. Pellolla kasvaa koivuja ja niiden joukossa nuoria harmaaleppiä, kiiltopajuja ja kuusia sekä muutama vanha haapa. • Alueen keskiosaa halkoo oja, joka saa vetensä viereiseltä metsärinteeltä ja peltoalueelta. Oja laskee Alasenjärveen. Ojan ympäristö ja alueen pohjoisosa voi soveltua hulevesien luonnonmukaiseen hallintaan, kun aluetta rakennetaan. Lisäksi vanhoja sarkaojia voi myös hyödyntää hulevesien viivytyksessä.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Lupiini, valkokarhunköynnös
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen • Virkistyskäytön edistäminen • Vieraslajin torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Raivaus
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

15 KIILIÄISVUORENPUISTO

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

B3

C1

Kasvupaikka

Tuore niitty

Tausta-aineistot

Luonnon monimuotoisuuskohde (luokka)

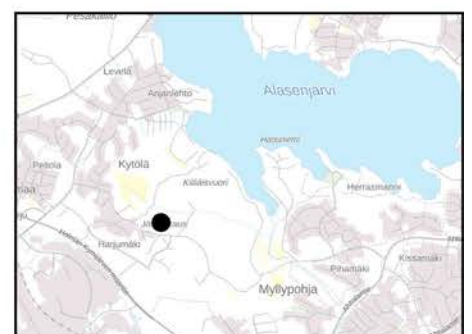
Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä.
Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Tukialueita

johtoverkosto

Lahden nykyisten viljelyalueiden ajalliset kerrostumat

1800-luvulla viljelyssä olleet alueet (Venäläinen topografikartta 1875 ja pitäjänkartat 1840-1865)

Kirkonpellontie, koordinaatit:
25,72433258,
61,00342865

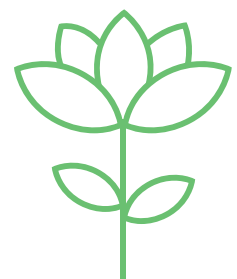
VUORENRINTEENPUISTO JA UUSTORPAN NIITTY

Inventointipäivä	29.7.2019
Hoitoluokka	B3 / C1
RAMS	A3 / M2
Kaavamerkintä	YK: VL, A, AK: VKL-1 *)
Pinta-ala	B3: 3,9 / C1: 0,3 ha

Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> Kohde rajautuu pohjoisreunastaan Vuorenrinteen ja Kiiliäisvuoren monipuoliseen luontokokonaisuuteen. Alueen itäpuolella on puolestaan Potilanjoen puro (metsälain erityisen tärkeä elinympäristö) ja Potilanjoen liito-oravametsä.
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> Avointa ja puoliavointa maisematilaa. Alueen kautta kulkee latureittejä ja pääulkoilureitti. Alueen eteläosa on ollut pitkään viljelyskäytössä.
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> Puna-apila, nurmirölli, timotei, pelto-ohdake, mesiangervo, peltosaunio, hiirenvirna, voikukka, pujo.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> Tuore niitty Pohjamaalaji valtaosin hietaa
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Pensoittuvaa niittyä, jossa on osin hylättyjä viljelypalstoja. Nuoria koivuja, harmaaleppiä ja kiiltopajuja kasvaa siellä täällä. Niityllä kasvaa puutarhakarkulaisia, mm. herukkapensaita. Aluetta halkoo Alasenjärveen laskeva Potilanjoki, jonka metsälain erityisen tärkeä elinympäristö sijaitsee alueesta yläjuoksulle. Alueen koillisreunaan purkaa hulevesiputki asuinalueelta. Potilanjoen varsi suositellaan jätettäväksi ilman hoitoa, puusto varjostaa ja estää umpeenkasvua, putoavat oksat monimuotoistavat vesiympäristöä.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> Lupiini
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Virkistyskäytön edistäminen Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen Vieraslajin torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> Niitto tai murskaus Raivaus

*) Lounaisreuna on A merkinnällä, osin myös AK: VL-1

16 VUORENRINTEENPUISTO JA UUSTORPAN NIITTY

Niittykohteen raja

Tausta-aineistot

Hoitoluokka

B3

C1

Kasvupaikka

Tuore niitty

Luonnon monimuotoisuuskohde (luokka)

Luokka 1: Suojelalueet, metsälakikohteet: Ei toimenpiteitä, mutta luonnonhoidolliset toimenpiteet sallittu

Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä. Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Tukialueita

johtoverkosto

palstaviljelyalueet

Rakennettu ympäristö

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

Lahden nykyisten viljelyalueiden ajalliset kerrostumat

1800-luvulla viljelyssä olleet alueet (Venäläinen topografikartta 1875 ja pitäjänkartat 1840-1865)

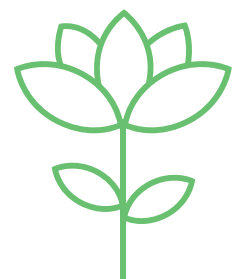
Vuorenrinteentie, koordinaatit:
25,7375731,
61,00083751

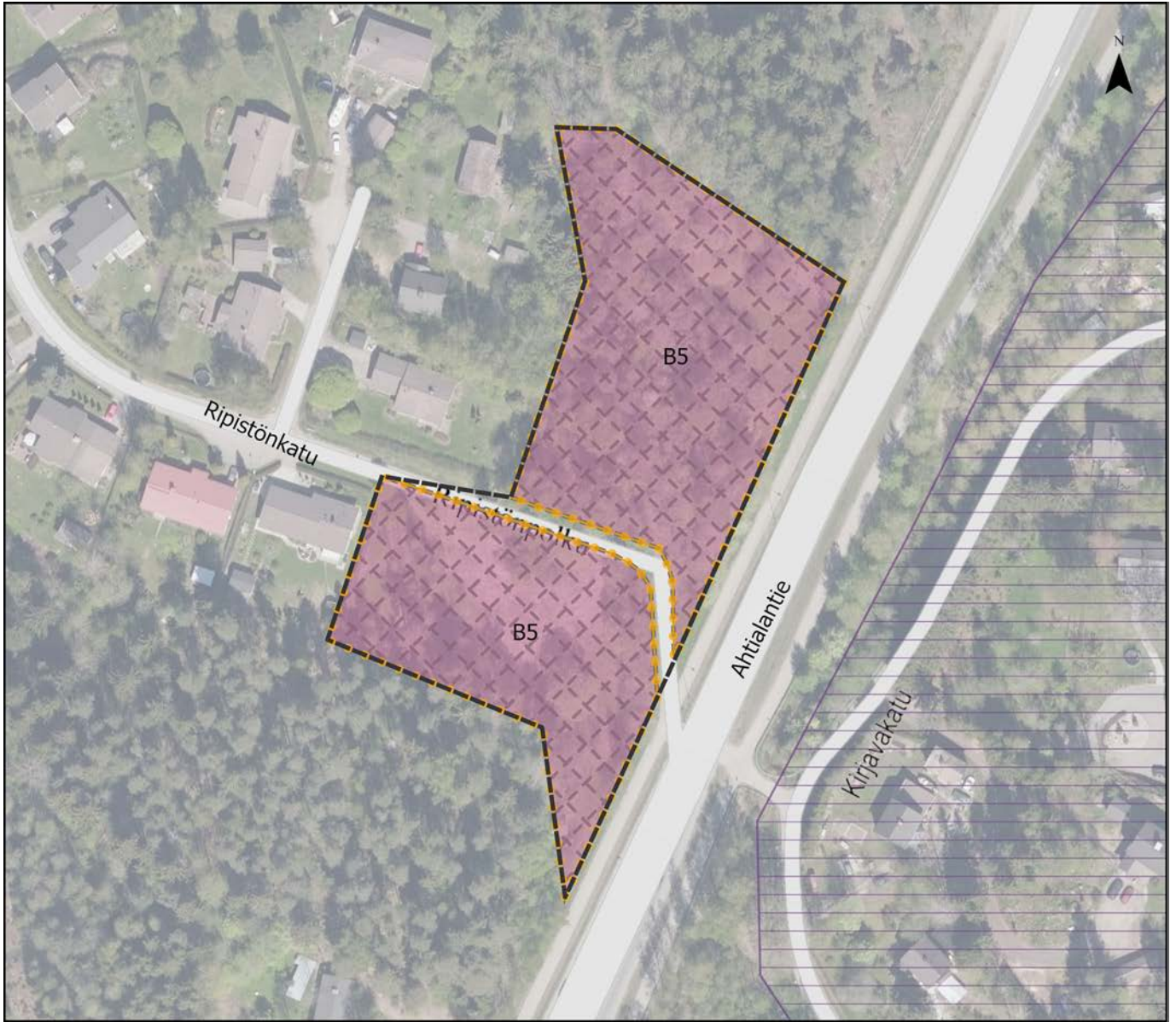
RIPISTÖNPUISTO

Inventointipäivä	30.7.2019
Hoitoluokka	B5
RAMS	A1
Kaavamerkintä	AK: VL
Pinta-ala	0,8 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa, puoliavointa ja sulkeutunutta maisematilaa. • Arvokas perinnemaisema
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Maitohorsma kasvaa runsaana aukoissa. Lisäksi kasvaa mesiangervoa, maahumalaa ja kieloa.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Tuore niitty. • Kasvuoloiltaan vaihteleva, pohjamaana paikoin kalliomaata ja moreenia sekä osin hiesua.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Asutuksen tuntumassa sijaitseva Myllypohjan niittyalue on alueella aiemmin tehtyjen inventointien mukaan arvokas perinnemaisema. • Tällä hetkellä entinen niitty on metsittynyt. Alueella kasvaa varttunutta lehtipuustoa, koivuja, raitoja, haapaa ja tuhkapajua sekä yksittäisiä mäntyjä. Siellä täällä on jäljellä pieniä avoimia alueita. Maapohja on paikoin kostea.
Haitallisten vieraslajien havainnot	-
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen • Kulttuuriympäristön hoito
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien raivaus
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

17 RIPISTÖNPUISTO

0 100 m

 Niittykohteen rajaus

Tausta-aineistot

Hoitoluokka

 B5

Luonnon monimuotoisuuskohte (luokka)

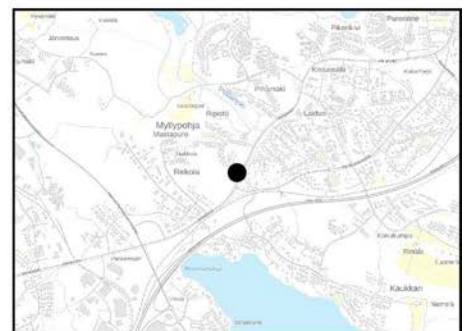
Kasvupaikka

 Tuore niitty

 Luokka 3: Kulttuuriset kohteet, niityt, puistot, muinaismuistot, ihmisen vaikutuksen alaiset alueet

Rakennettu ympäristö

 Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

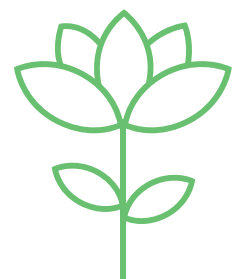
Ahtialantie, koordinaatit:
25,74710918,
60,99441374

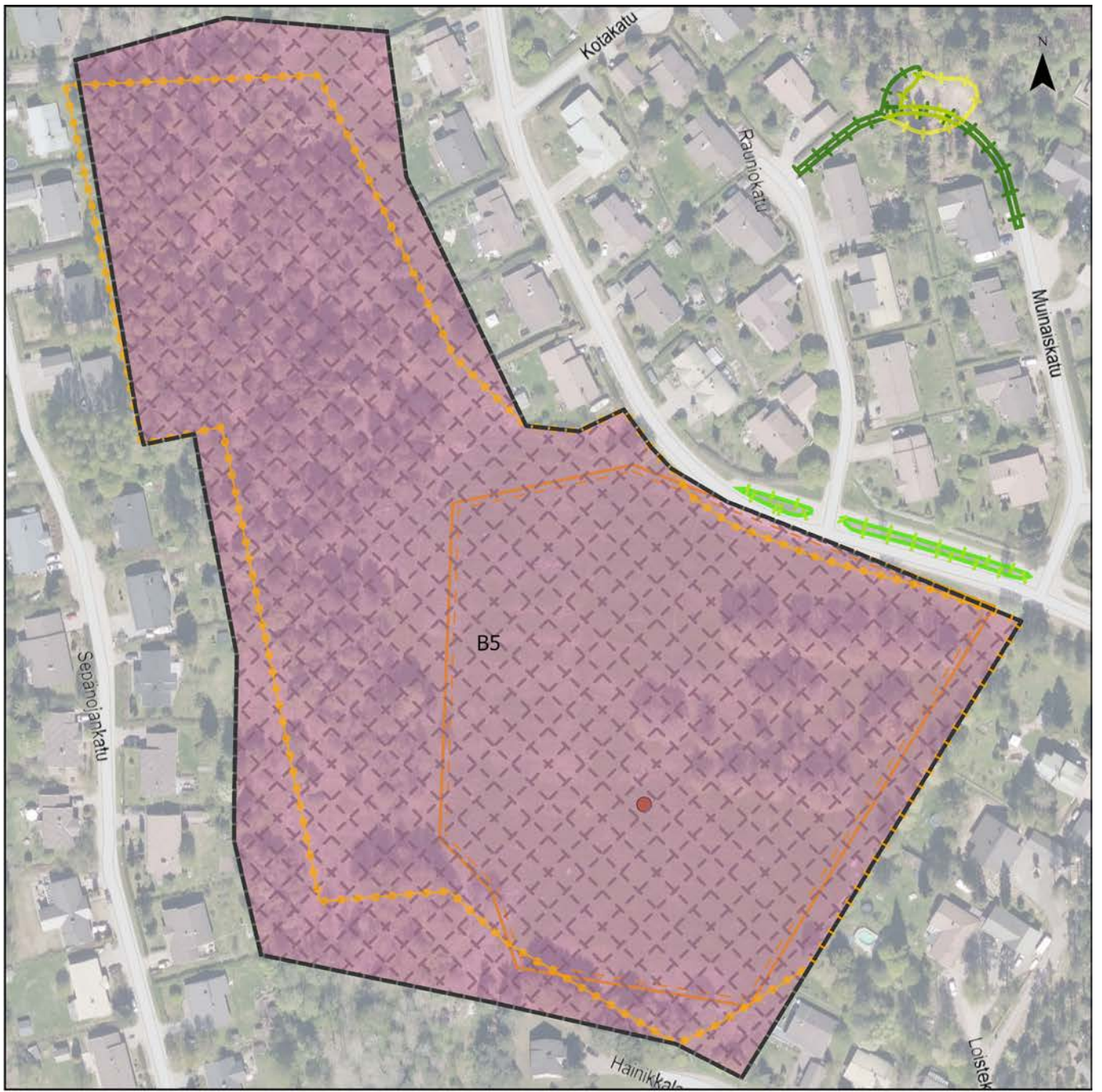
HAINIKKALANPUISTO

Inventointipäivä	30.7.2019
Hoitoluokka	B5
RAMS	A1
Kaavamerkintä	AK: SM ja VL
Pinta-ala	5,5 ha

Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> Perinnebiotooppi, ketoneilikka (silmälläpidettävä)
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> Avointa ja puoliavointa maisematilaa. Lammaslaidun. Alueella on kiinteitä muinaisjäännöksiä, rautakautinen asuinpaikka (Paakkolanmäen muinaismuistoalue 4 ja Paakkolanmäki 2 ja 3), ja osa alueesta kuuluu maakunnallisesti arvokkaaseen perinnebiotooppialueeseen (mm. metsälaidun, kallioketolaikkuja ja niittyä). Alue on ollut vanhojen karttojen perusteella jo pitkään maatalouskäytössä.
Erityisarvot	<ul style="list-style-type: none"> Muinaismuistoalue
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> Koiranheinä, niitypuntarpää, timotei, valkoapila, ketoneilikka (silmälläpidettävä laji)
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> Tuore niitty Pohjamaalaji alueella vaihtelee: saraturve, kalliomaa, hiekkamoreeni ja hieta.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Keskiosan avoin niitty on lammaslaitumena. Reunoilla kasvaa vanhoja raitoja, koivuja ja mäntyjä. Alueen luoteisosa on metsälaitumena. Se on heinäinen ja siellä on kiviröykkiöitä. Metsälaitumella kasvaa vanhoja mäntyjä, kuusia ja koivuja. Koillis- ja luoteisosa ovat pihapiirejä. Alueelle purkaa verkostokartan perusteella vesiä koillisesta rakennetulta alueelta. Alueelta purkaa kaksi hulevesiviemäriä Sepänojaan, joka laskee Alasenjärveen. Pohjamaalaji on kohtalaisesti vettä läpäisevää.
Haitallisten vieraslajien havainnot	-
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen Laidunnuksen jatkuminen Virkistyskäytön edistäminen Kulttuuriympäristön hoito
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka Kaupunginmuseo
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	-
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> Laidunnus Niitto tai murskaus Raivaus

18 HAINIKKALANPUISTO

0 100 m

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

B5

Kasvupaikka

Tuore niitty

Tausta-aineistot

Muinaisjäännös (kohde)

Luonnon monimuotoisuuskohde (luokka)

Luokka 3: Kulttuuriset kohteet, niityt, puistot, muinaismuistot, ihmisen vaikutuksen alaiset alueet

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B3, maisemaniityt ja laidunalueet

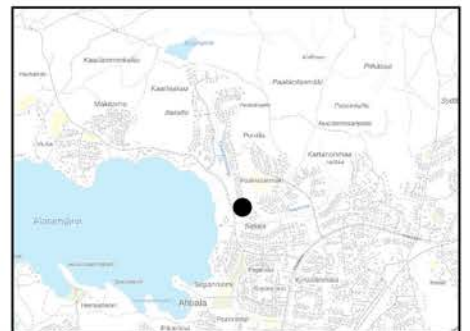
Tukialueita

hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet

Lahden nykyisten viljelyalueiden ajalliset kerrostumat

1800-luvulla viljelyssä olleet alueet (Venäläinen topografikartta 1875 ja pitäjänkartat 1840-1865)

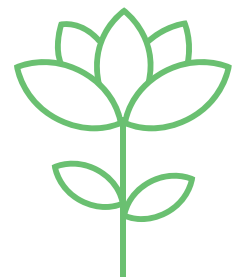
Sepänjojankuja, koordinaatit:
25,77361022,
61,01502281

SEPÄNOJANPUISTO

Inventointipäivä	30.7.2019
Hoitoluokka	B5
RAMS	A1
Kaavamerkintä	AK: VL, V, VL/s-2
Pinta-ala	5,0 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. Alueella on paljon pieniä polkuja ja vanha tienpohja. • Alue rajautuu pientaloasutukseen ja alueella kulkee virkistysreittejä. Ylä-Kokkolan alueella on arvokkaita perinnemaisemia ja kiinteitä muinaisjäännöksiä. Sepänojan kaskiraunioalueella on kaskikivikkoja ja eteläosassa Ylä-Kokkolan niitty, joka on osa maakunnallisesti arvokasta perinnemaisema-alueita. Eteläosassa on myös keskiaikainen hautaröykkiö. Alue kuuluu kokonaisuudessaan Paakkolanmäen muinaismuistoalueeseen.
Erityisarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Muinaismuistoalue
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Vadelma, maitohorsma, koiranheinä, nokkonen, kiiltopaju, ojakärsämö, nurmikaunokki, paimenmatara, huopaohdake, peurankello, käenkaali, vuohenputki, metsäkurjenpolvi, punaherukka.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Kuiva niitty • Ylä-Kokkolan alue on kuivaa hieta- ja moreenimaata. Alueella on myös lämpimiä rinnemaita.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Ylä-Kokkolan niittyalue koostuu vanhoista pelloista ja niityistä sekä vanhasta pihapiiristä. Alueen pohjoispäässä/keskiosassa on itä-länsisuuntainen, vetinen Sepänoja. Metsittyvää vanhaa peltoa ja niittyä, pientareet ovat nurmikkoo ja keskellä on pieni niitylaikku. Niityllä kasvaa vanhoja koivuja ja raitoja, tuhkapajua, pihlajaa ja nuoria kuusia. Osa pelloista on metsittyneet jo kokonaan ja sinne on muodostunut lahoppuuta. Metsittyneellä alueella kasvaa harmaaleppää, raitaa, hieskoivua ja tuhkapajua. Alueen eteläosassa on vanhaa pihapiiriä, jonka länsikulmassa kasvaa koivikkoo ja tuomia. Itä-länsisuuntaisesti kulkee vanha tienpohja, jossa on mukulakiveä. • Sepänojaan kulkeutuu vesiä ympäröiviltä rakennetuilta alueilta, ja oja laskee Alasenjärveen. Oja on luonnonkivipohjainen ja sijaitsee metsäalueella.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Terttuselja, valkokarhunköynnös
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuuriympäristön hoito • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen • Luonnon monimuotoisuuden edistäminen • Virkistyskäytön edistäminen • Vieraslajin torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka • Kaupunginmuseo
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien poisto
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

19 SEPÄNOJANPUISTO

Niittykohteen rajaus **Tausta-aineistot**

Hoitoluokka

B5

Kasvupaikka

Pelto

Tuore niitty

Muinaisjäännös (kohde)

Luonnon monimuotoisuuskohde (luokka)

Luokka 3: Kulttuuriset kohteet, niityt, puistot, muinaismuistot, ihmisen vaikutuksen alaiset alueet

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniitty

Tukialueita

hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

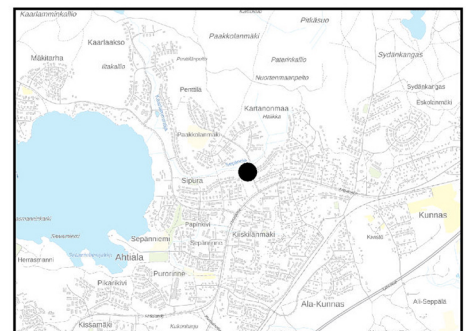
painanteen valuma-alue

Rakennettu ympäristö

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

Lahden nykyisten viljelyalueiden ajalliset kerrostumat

1800-luvulla viljelyssä olleet alueet (Venäläinen topografikartta 1875 ja pitäjänkartat 1840-1865)

Paakkolankatu, koordinaatit:
25,78091526,
61,01314355

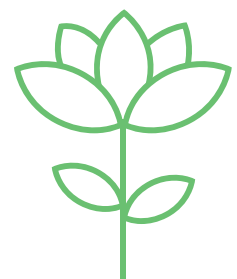
PALVAANPUISTO JA KOIVUKUMMUN NIITTY

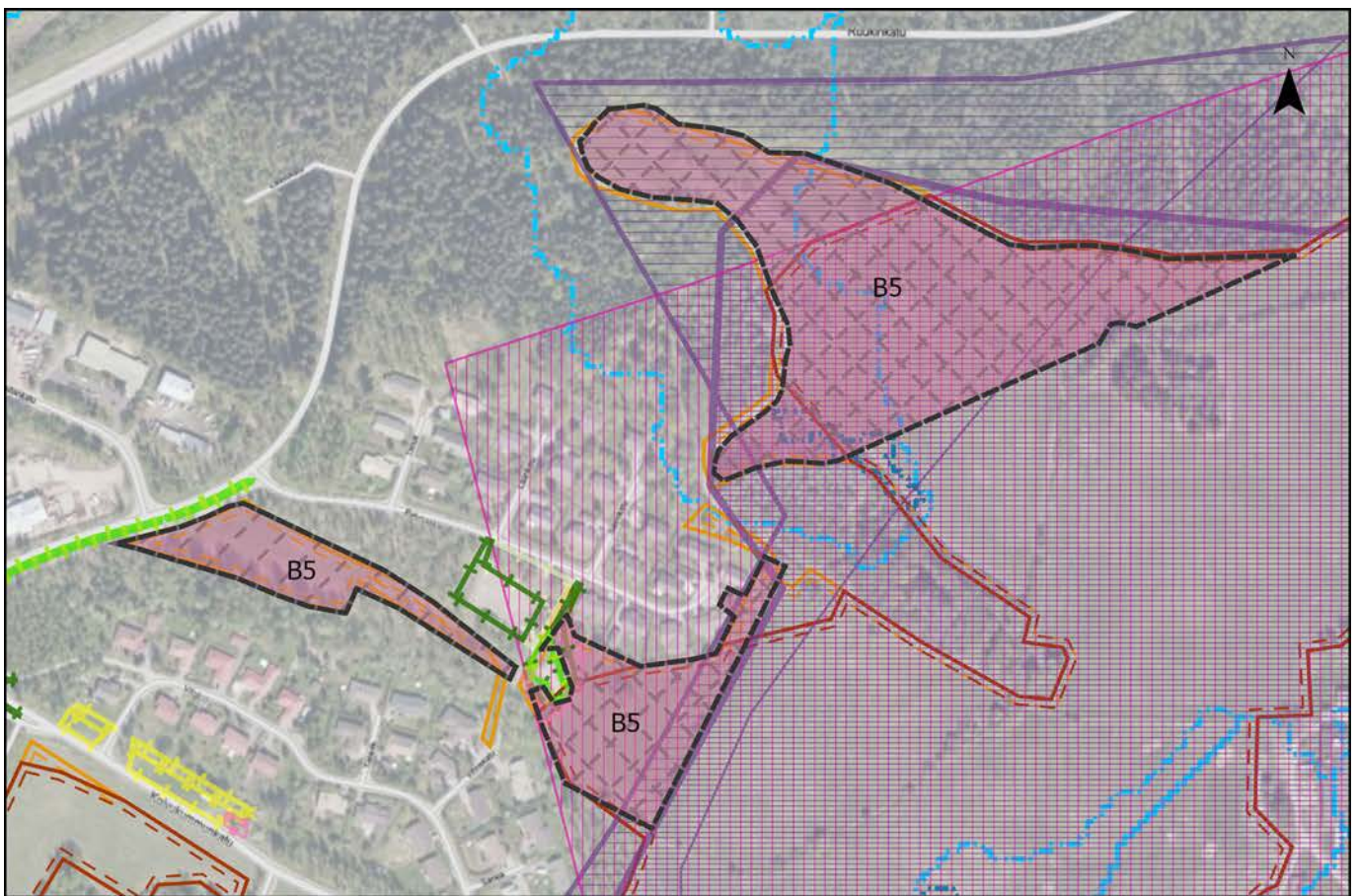
Inventointipäivä	24.10.2019
Hoitoluokka	B5
RAMS	A1
Kaavamerkintä	AK: VP YK: MA *)
Pinta-ala	6,1 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. • Läntisin ja keskimäinen niittyala sijoittuvat asuinalueiden väliselle lähivirkistysalueelle ja itäisin niittyala viljelyalueelle. Itäisin niittyala sisältyy viljelymaisemana lähes kokonaan Koiskalan kartanon valtakunnallisesti merkittävään kulttuuriympäristöön. Alueella on rajausta myös maakunnallisesti arvokkaasta kulttuuriympäristöstä. Tähän rajaukseen sisältyy itäisin niittyala kokonaisuudessaan ja pieni osa keskimmaisestä niityalasta.
Erityisarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö, maakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristö
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Mesiangervo, niitypuntarpää, vuohenputki, ojakellukka, huopaohdake, pujo, pelto-ohdake, koiranheinä, koiranputki, aivotirna, voikukka
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Tuore niitty • Maaperä pikkuniittyjen alueella vaihtelee länsiosan savesta keski- ja itäosien hiesu- ja hietamaihin. Paikoin reuna-alueilla on kuivempia moreenimaita. Analyysien perusteella pikkuniittyjen kasvupaikat vaihtelevat tuoreesta kosteahkoon. Paikoin reuna-alueilla voi olla kuivempia osia. • Niittyjen reunalla kulkee (perkaamaton) luiskiltaan kasvipeitteinen ja puustoinen oja. Ojaan tulee vesiä asuinalueelta. Oja laskee Kymijärveen. Ojan varren kasvillisuus suositellaan jätettäväksi nykyiselleen ja puusto säilytettäväksi. Vettä viivytävä oja ylläpitää osaltaan niityn kosteustasapainoa.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Koivukummun pikkuniityt muodostuvat laidunnetuista ja niitettävistä alueista sekä hoidon ulkopuolella olevista vanhoista pelloista. Vanhat pellot ovat alkaneet kasvaa vähitellen umpeen. Alueen itäosassa on heinäpeltoa, josta pieni osa on lammaslaitumena. Laidoilla kasvaa kiiltopajua, raitoja, haapoja, harmaaleppiä ja hieskoivuja.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Lupiini
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Kulttuuriympäristön hoito • Laidunnuksen jatkuminen/ uusi laidunnuskohde • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen • Vieraslajin torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Raivaus • Laidunnus • Niitto tai murskaus

*) VP (Palvaanpuisto), MA (pohjoisin alue)

20 PALVAANPUISTO JA KOIVUKUMMUN NIITTY

0 100 m

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

B5

Kasvupaikka

Kosteä niitty

Tuore niitty

Tausta-aineistot

Maakunnallisesti arvokas maisema-alue
Luonnon monimuotoisuuskohte (luokka)

Luokka 4: Yksityisellä alueella olevat
alueet, sisältäen luokitukseltaan
kaikkia 1-3 luokan kohteita

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniityt

hoitoluokka B3,
maisemaniityt ja laidunalueet

Tukialueita

hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

hoitoluokka A3,
käyttö- ja suojaviheralueet

hoitoluokka B4

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

painanteen valuma-alue

Rakennettu ympäristö

Maakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö (MARY)

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

Lahden nykyisten viljelyalueiden ajalliset kerrostumat

1700-luvun lopulla viljelyssä olleet alueet (Kuninkaankartaston
1776-1805 mukaan)

1800-luvulla viljelyssä olleet alueet
(Venäläinen topografikartta 1875 ja
pitäjänkartat 1840-1865)

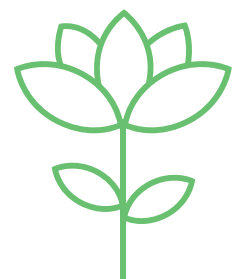
Palvaankatu, koordinaatit:
25,78178815,
60,99016668

RIIHITARHANPUISTO

Inventointipäivä	24.10.2019
Hoitoluokka	B3 / E4
RAMS	A3 /-
Kaavamerkintä	AK: VL
Pinta-ala	B3 3,4 ha / E4 1,4 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. • Alueen läpi kulkee päävirkistysreitti. • Alueen eteläosassa on viljelypalsta-alueita.
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Maitohorsma, mesiangervo, timotei, nurminata, ojakellukka, nokkonen, nurmiröllä, jänönsalaatti • Kostea, luhtainen alue pohjoislaidassa: mesiangervo, ranta-alpi, vehka
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Kostea niitty • Alue on analyysien perusteella tuoretta tai kosteahkoa, alavaa hiesumaata.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Vanha peltoalue, joka on kasvamassa umpeen. Pellolla ja sen reunoilla kasvaa hieskoivuja, kuusia, raitoja ja kiiltopajuja. Metsittyneille reunoille on muodostunut jo jonkin verran lahoppuuta. Eteläkulmassa on osittain käytössä oleva viljelypalsta-alue. Viljelypalsta-alueen pohjoisreunassa on koko alueen halki ulottuva leveä, vetinen uoma (Joutjoki), joka laskee Vesijärveen. Uomaan tulee hulevesiverkostosta vesiä, alue on Joutjoen yläjuoksulla. Jättipalsamin hävittämiseksi uoma-ympäristöä voidaan niittää. Vesiuoman reunoilla kasvavat puut säilytetään. • Itäpuolella kulkee avoimena pidettävä maakaasulinja. Itäosa alueesta on märkää ja luhtaista. • Alue on ollut viljelykäytössä jo topografikartassa 1800-luvun loppupuolella.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Pensaskanukka, jättipalsami, etelänruttojuuri
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Maiseman monipuolistaminen • Avoimuuden säilyttäminen ja palauttaminen • Vieraslajin torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Viljelypalstatoiminta

21 RIIHITARHANPUISTO

0 100 m

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

B3

E4

Kasvupaikka

Kostea niitty

Tausta-aineistot

Luonnon monimuotoisuuskohte (luokka)

Luokka 1: Suojelalueet, metsälakikohteet: Ei toimenpiteitä, mutta luonnonhoidolliset toimenpiteet sallittu

Tukialueita

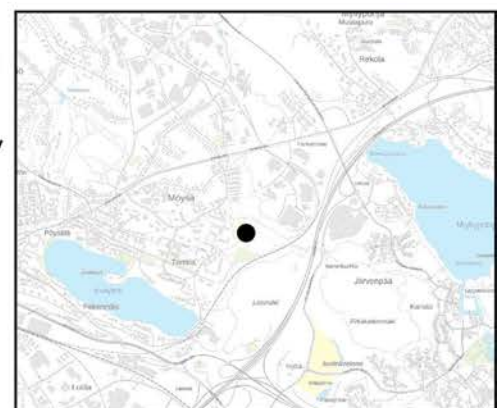
hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet

palstaviljelyalueet

Lahden nykyisten viljelyalueiden ajalliset kerrostumat

1800-luvulla viljelyssä olleet alueet (Venäläinen topografikartta 1875 ja pitäjänkartat 1840-1865)

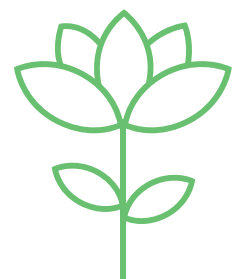
Aittapolku, koordinaatit:
25,72239716,
60,9811069

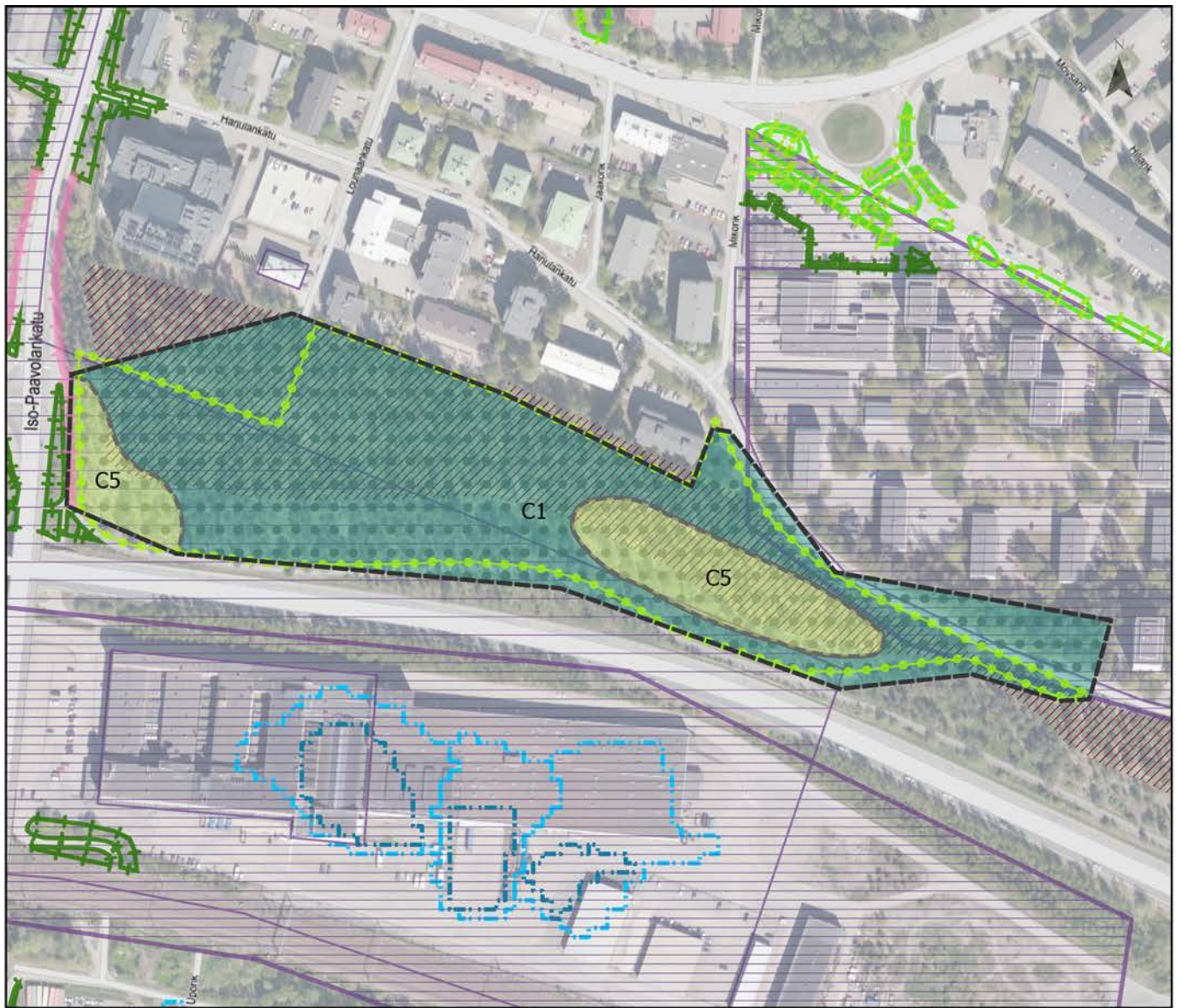
LOTILANHARJU

Inventointipäivä	18.7.2019
Hoitoluokka	C1 / C5
RAMS	M2 / M1
Kaavamerkintä	PI (asemakaava)
Pinta-ala	C1: 4,1 / C5: 0,9 ha

Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> Paahderinne
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> Avointa ja puoliavointa maisematilaa. Etelään ja länteen aukeava paahteinen rinne. Lotilanharjun paahderinne on määritelty arvokkaaksi kasvillisuuskohteeksi, jolta on aiemmissa inventoinneissa löydetty vaateliasta lajistoa. Alueella on Lahden v. 1918 taistelupaikkojen kartoituksen mukaan Ruolan poteromaisia taistelukaivantoja. Alue rajautuu pohjoisosastaan kerrostaloalueeseen ja eteläreunassa kulkee Vt12. Alueen kautta kulkee ulkoilureitti.
Erityisarvot	<ul style="list-style-type: none"> Muinaismuistoalue
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> Vadelma, metsäkastikka, kielo, puolukka, mustikka, kangasajuruoho, sianpuolukka, lampaannata, huopakeltano, sarjakeltano Perinneympäristöjen pikkukultasiipi
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> Kuiva niitty Analyysien perusteella kuivia maita ja lämpimiä tai paahteisia hiekka- tai sorarinteitä.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Harvennettua männikköä, jonka pohjalla kasvaa pihlajan ja vaahteran taimia, kenttäkerros on heinäinen. Länsi- ja eteläpäässä, jossa pensaskerros on väljempi, on laikkuina paahderinnettä, eteläpuolella maapohja on kuivempi. Muutama kataja ja nuori metsälehmus.
Haitallisten vieraslajien havainnot	-
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen Luonnon monimuotoisuuden edistäminen
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka Kaupunginmuseo
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> C5: puu- ja pensasryhmien raivaus C1: Harvennus
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> Raivaus

22 LOTILANHARJU

0 100 m

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

C1

C5

Kasvupaikka

Havumetsä

Tausta-aineistot

Luonnon monimuotoisuuskohte (luokka)

Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä.

Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Niitymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniityt

Tukialueita

hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

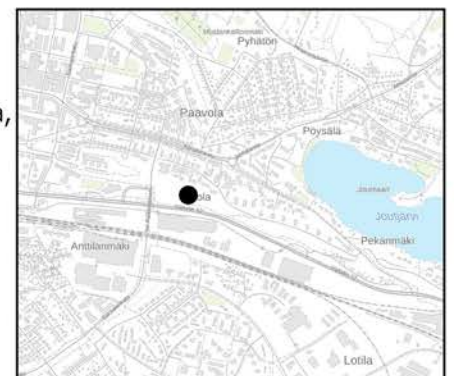
painanteen valuma-alue

Rakennettu ympäristö

Maakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö (MARY)

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

Muinaisjäännösalue

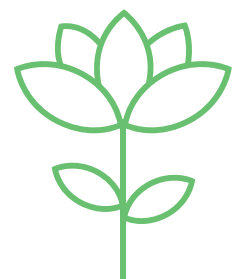
Ruolankatu, koordinaatit:
25,68067779,
60,97728758

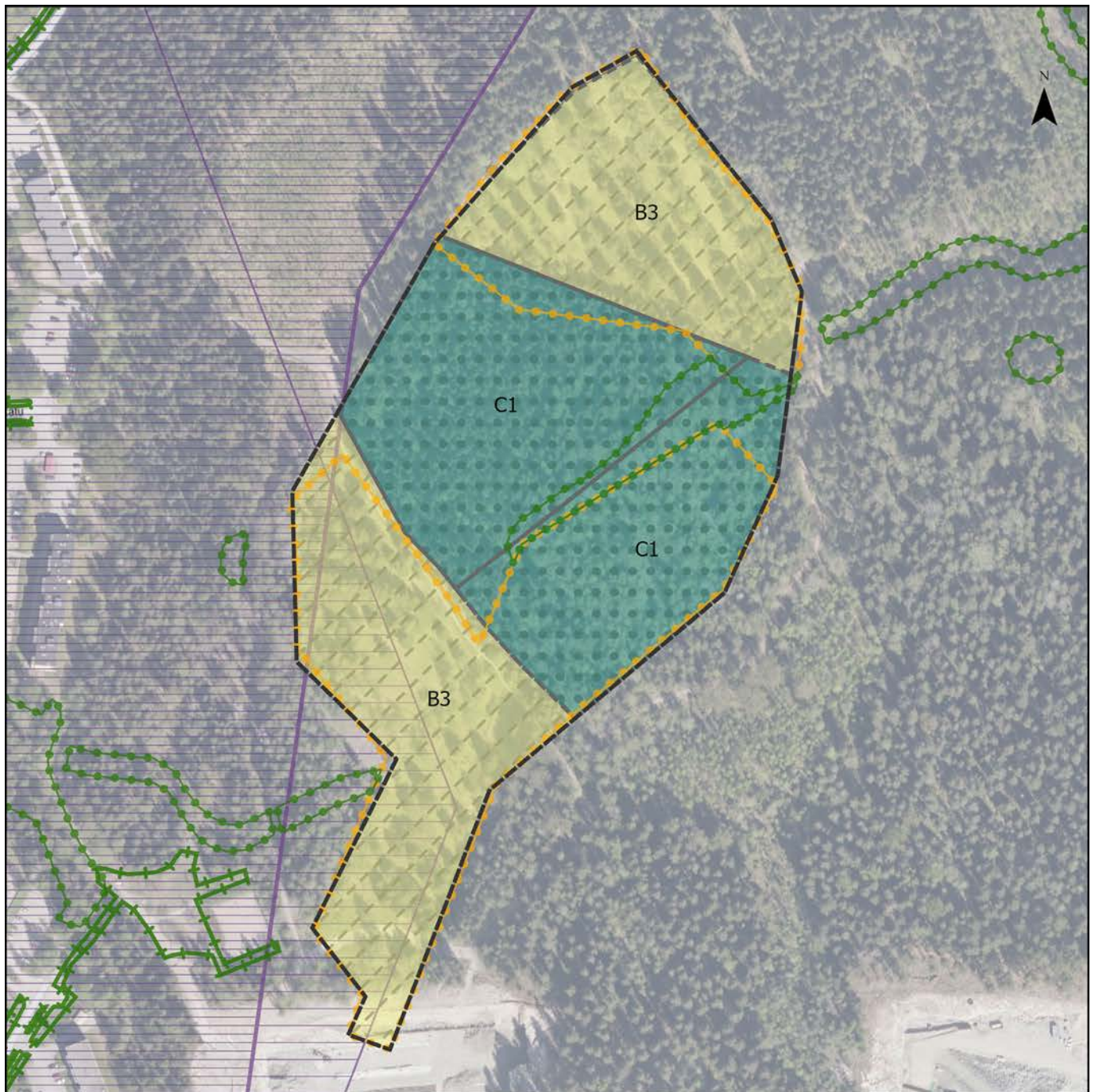
LIIPOLAN NIITTY

Inventointipäivä	18.9.2019
Hoitoluokka	B3 / C1
RAMS	A3 / M2
Kaavamerkintä	YK: VR-1
Pinta-ala	B3: 3,4 / C1: 3,2 ha

Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> Alueen sisällä metsälain erityisen tärkeä elinympäristö (puro)
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> Avointa, puoliavointa ja sulkeutunutta maisematilaa. Virkistysreittien keskellä, maisemallisesti merkittävä kohde.
Erityisarvot	<ul style="list-style-type: none"> Peltoalueella kulkee mutkittava puro, joka on määritelty metsälain erityisen tärkeäksi elinympäristöksi.
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> Mesiangervo, koiranputki, leskenlehti, timotei, metsäkorte, pelto-ohdake, puna-apila, hiirenvirna, vuohenputki
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> Kosteaa niittyä, havumetsä (OmaT), Tuoreita ja kosteahkoja alavia savimaita
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Liipolan niittykokonaisuus muodostuu vanhoista pelloista, joista osa on vielä osittain avoimia ja toiset eriasteisesti metsittyneitä. Peltojen ympärillä on paljon asutusta ja vieressä sijaitsee ulkoilureittejä. Peltoalueella on mutkittava puro, joka on määritelty metsälain erityisen tärkeäksi elinympäristöksi. Puron varren säilyttäminen luonnonmukaisena, sekä puuston ja pensaikon säilyttäminen, on tärkeää uomaekologian ylläpitämiseksi. Alueella on vanha umpeutuva ojaverkosto ja etelälaidalla syvä oja. Metsittyneillä osilla kasvaa kuusia ja koivuja, joukossa haapaa ja raitaa. Alueen pellot ovat Lahden kylän aikaisia ja ovat olleet viljeltyjä jo vuoden 1874 kartta-aineiston perusteella. Niittykokonaisuuteen rajautuva Liipolan asuinalue on määritelty maakunnallisesti arvokkaaksi rakennetuksi ympäristöksi. Lähellä niittykokonaisuutta sijaitsee myös isokokoisista metsälehmüksistä muodostunut LSL 29 §:n mukainen jalopuumetsä, metsälain erityisen tärkeät elinympäristöt (Liipolan norot sekä Liipolan puronvarsilehto) sekä rauhoitettu Liipolan vuorijalava.
Haitallisten vieraslajien havainnot	-
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen Virkistyskäytön edistäminen
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> Puu- ja pensasryhmien poistaminen Maanpinnan muotoilu
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> Niitto tai murskaus Raivaus Puronvarsi/-ympäristö säilytetään luonnonmukaisena eikä kasvillisuutta raivata.

23 LIIPOLAN NIITTY

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

B3

C1

Kasvupaikka

Havumetsä

Kostea niitty

Tausta-aineistot

Luonnon monimuotoisuuskohteet (luokka)

Luokka 1: Suojelalueet, metsälakikohteet: Ei toimenpiteitä, mutta luonnonhoidolliset toimenpiteet sallittu

Luokka 3: Kulttuuriset kohteet, niityt, puistot, muinaismuistot, ihmisen vaikutuksen alaiset alueet

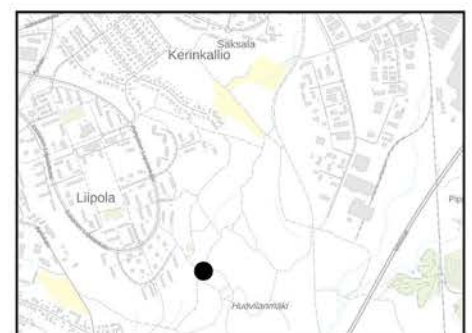
Tukialueita

hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet

Rakennettu ympäristö

Maakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö (MARY)

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

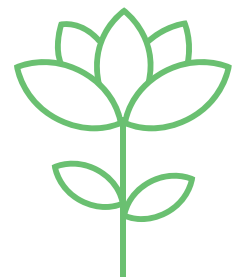
Liipolanpolku, koordinaatit:
25,67970436,
60,95973896

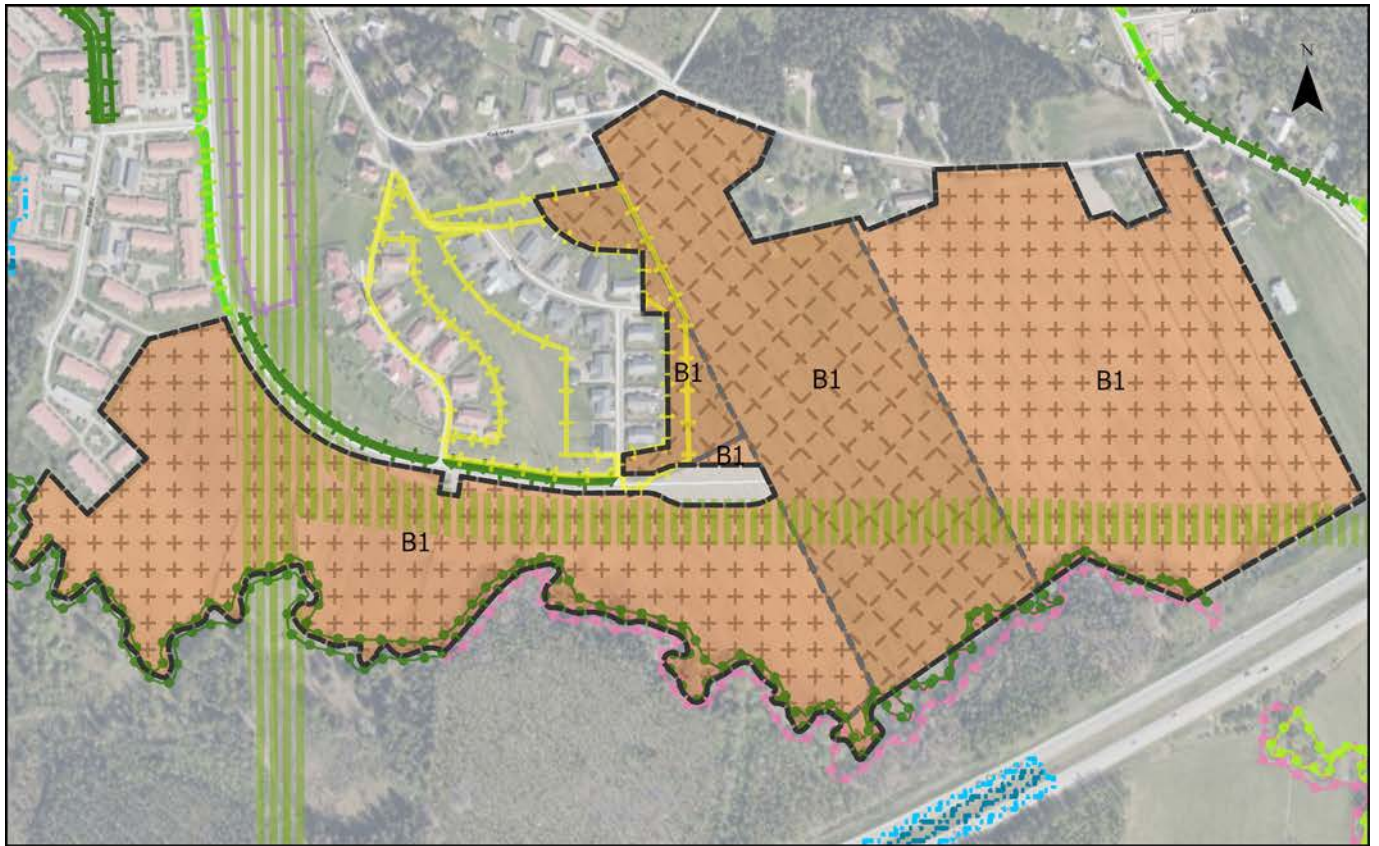
NIKKILÄN PELLOT

Inventointipäivä	22.7.2019
Hoitoluokka	B1
RAMS	A5
Kaavamerkintä	YK: eteläosa VL, pohjoisosa A
Pinta-ala	25,1 ha

Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> Metsälakikohde (puro) alueen eteläreunassa
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> Avointa ja puoliavointa maisematilaa. Maisemallisesti arvokas peltokokonaisuus. Alueen eteläosaan on kaavailtu yleiskaavaluonnoksessa virkistysalueita ja pohjoisosaan asuinkeskuksia. Vanhoja peltoalueita voisi siten olla mahdollista kehittää osittain niittymäisinä lähivirkistysalueina. Alueen keskiosaan on hahmoteltu pohjois-eteläsuuntaista pääulkoilureittiä. Alueen eteläreunalla mutkittelee Vartio-oja-niminen puronvarsi.
Erityisarvot	<ul style="list-style-type: none"> Alue on osa vedenhankinnan kannalta tärkeää Renkomäen pohjavesialuetta.
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> Timotei, nurminata, koiranheinä, alsikeapila, mesiangervo, niittypuntarpää, rantatädyke, lehtovirmajuuri, ketokaunokki, voikukka, puna-apila, valkoapila, siankärsämä, syysmaitiainen Vartio-ojan varsi: mesiangervo, lehtovirmajuuri, viitakastikka, kiiltopaju, tuomi. Tienreunassa nurmi on matalaa, mm. timjami. Ruisräikkä
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> Tuore niitty Tuoreita ja kosteahkoja alavia savimaita
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Savimaalla kasvavaa heinäpeltoa ja niittyä. Vartio-ojan varsi on rehevää kosteaa lehtoa. Osa-alueesta on umpeutumassa olevaa vanhaa peltoa. Umpeutuvalla niityllä kasvaa nuoria koivuja, harmaaleppää, tuhkapajua ja kiiltopajua. Vartio-oja meanderoi voimakkaasti luonnollisen näköisessä purokäytävässä metsän reunassa. Vartio-ojan ympäristö on kohdealueella Porvoonjoen tulva-alueella (toistuvuudeltaan kerran 20 vuodessa esiintyvä tulva ja sitä harvinaisemmat tulvat). Laajin tulva-alue on alueen keskiosassa etelässä. Ojan varteen tulisi jättää riittävästi suojavyöhykettä, jotta puro saa elää ja mutkitella luonnollisella tavalla. Ajan myötä osa mutkista voi luonnollisesti suoristua ja osa voimistua, ja puro muovaa itselleen tulvasanteita. Tämän vuoksi puro tarvitsee tilaa. Ojan reuna-alueita ei tulisi niittää eikä puustoa poistaa. Uoman pohjalle pudonneet oksat parantavat uomaekologiaa ja lisäävät monimuotoisuutta. Piennar/niitty, joka on niitetty matalaksi. Pientareella kasvaa istutettuja nuoria koivuja.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> Lupiini
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen Kulttuuriympäristön hoito Luonnon monimuotoisuuden edistäminen Virkistyskäytön edistäminen Vieraslajien torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> Peltoviljely Niitto tai murskaus Raivaus

24 NIKKILÄN PELLOT

0 100 m

Niittykohteen rajaus

Tausta-aineistot

Hoitoluokka

B1

Kasvupaikka

Pelto

Tuore niitty

Luonnon monimuotoisuuskohteet (luokka)

Luokka 1: Suojelalueet, metsälakikohteet: Ei toimenpiteitä, mutta luonnonhoidolliset toimenpiteet sallittu

Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä. Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Luokka 4: Yksityisellä alueella olevat alueet, sisältäen luokitukseltaan kaikkia 1-3 luokan kohteita

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

maisemapelto

hoitoluokka B3, maisemaniityt ja laidunalueet

Tukialueita

hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

hoitoluokka A3, käyttö- ja suojaviheralueet

johtoverkosto

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

painanteen valuma-alue

Rengaskatu, koordinaatit:
25,66767808,
60,94567094

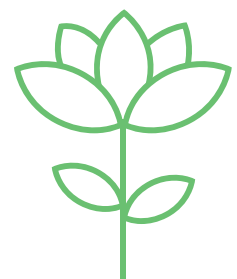
TAROLAN NIITTY

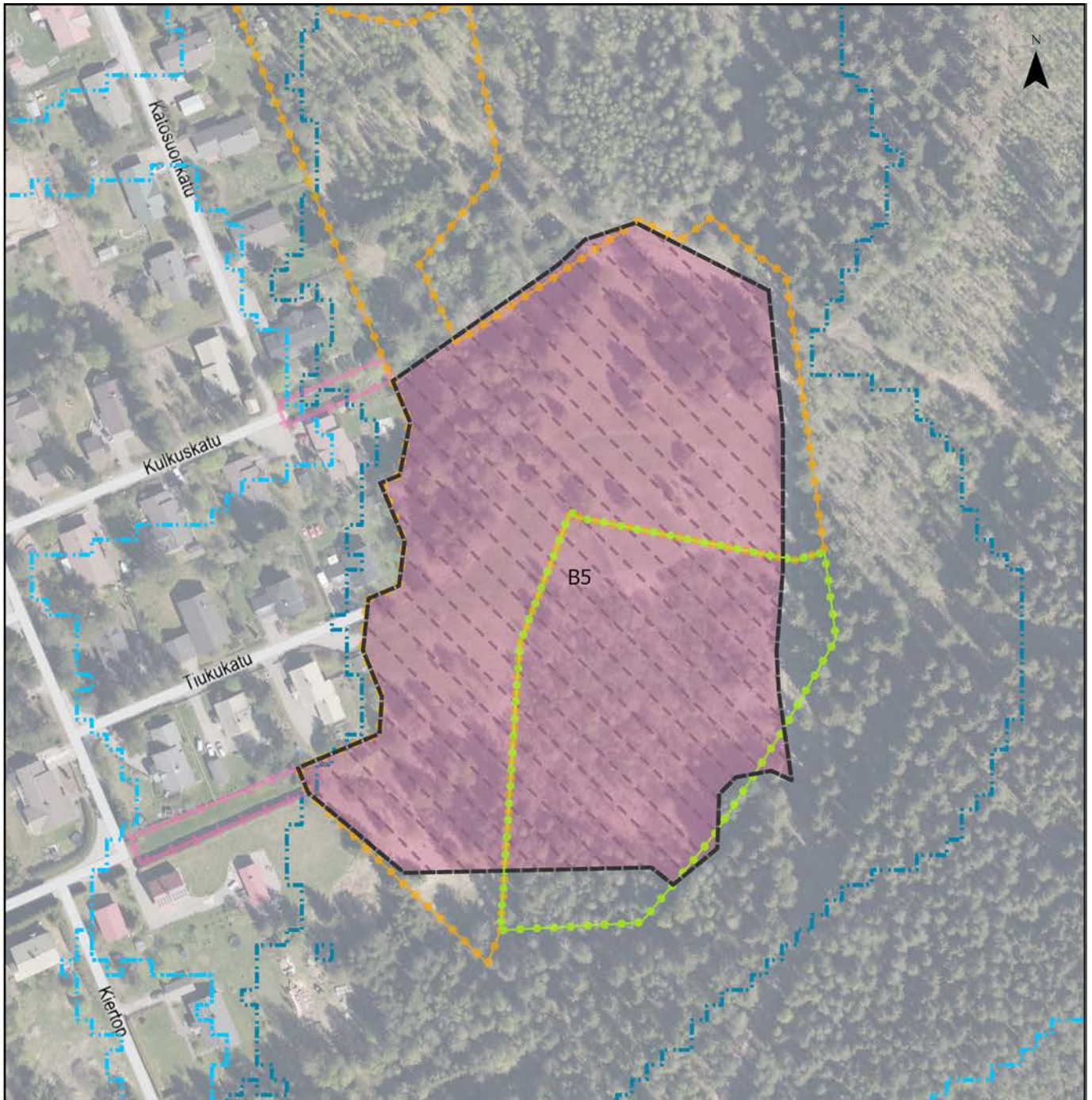
Inventointipäivä	24.10.2019
Hoitoluokka	B5
RAMS	A1
Kaavamerkintä	AK: VR YK: VL*)
Pinta-ala	2,6 ha

Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> Pohjois- ja itäosa alueesta on luontoselvitysten perusteella Tarolan niittyä ja kaakkoisosa Tarolan kosteikkoa. Niitty ja kosteikko muodostavat monipuolisen ja arvokkaan luontokohteen. Tarolan kosteikko on suotyypiltään luhtainen korpi (maastokartassa Katosuon nimellä).
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> Avointa ja puoliavointa maisematilaa. Pääulkoilureitti / kuntorata myötäilee alueen itäreunaa
Erityisarvot	<ul style="list-style-type: none"> Alue on osa Renkomäen vedenhankinnan kannalta tärkeää pohjavesialuetta.
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> Metsäapila, alsikeapila, valkoapila, niitypuntarpää, nurmirölli, poimulehti, ahomansikka, siankärsämä, pukinjuuri, paimenmatara, hopeahanhikki, ojakärsämä. Monipuolinen niitylajisto.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> Kasvupaikka on analyysien perusteella keskiosasta kosteahko, muualta tuore tai kuiva. Maaperä on pääosin savea ja hietaa. Topografia alueella vaihtelee jonkin verran ja koillisosassa on paikoin kumparemaista valo- ja varjorinnettä.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Edustava, hieno niityalue kumpuilevassa maastossa, notkelmat ja rinnealueet vaihtelevat. Alue on niitettyä ja kasvillisuus on matalaa. Kaakkoiskulma on kasvamassa umpeen. Siellä täällä kasvaa vanhoja katajia. Reunoilla kasvaa koivuja, mäntyjä, kuusia ja pajuja. Aueen länsiosaan on muodostunut lahoppuuta. Aluetta halkoo vetinen oja. Pohjoisosa on märkää. Alueen keskiosa on määritelty viheralueiden hoitoluokituksessa arvoniityksi. Niitty ja kosteikko saavat vetensä ympäröiviltä metsäalueilta sekä osittain viereiseltä asuinalueelta. Sen valuma-alue on määritetty Lahden tulvakartoituksessa (painanteen valuma-alue). Mikäli tälle valuma-alueelle rakennetaan tulevaisuudessa, tulee huomioida kosteikon vesitasapainon säilyttäminen. Tarolan kosteikko on suotyypiltään luhtainen korpi (maastokartassa Katosuon nimellä), jonka hoidossa tulisi huomioida korven säilyttäminen luonnontilaisena.
Haitallisten vieraslajien havainnot	-
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Laidunnuksen jatkuminen/ uusi laidunnuskohde Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> Puu- ja pensasryhmien poistaminen (kaakkoiskulma) Kantojen poistaminen (kaakkoiskulma)
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> Raivaus Laidunnus Niitto tai murskaus

*) VR osa alueesta (Taronmäki) , VL, länsireuna A

25 TAROLAN NIITTY

0 100 m

 Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

 B5

Kasvupaikka

 Kuiva niitty

Tausta-aineistot

Luonnon monimuotoisuuskohte (luokka)

Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä.

Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Luokka 3: Kulttuuriset kohteet,

niityt, puistot, muinaismuistot, ihmisen vaikutuksen alaiset alueet

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniitty

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

painanteen valuma-alue

Tiukukatu, koordinaatit:
25,68294443,
60,93157034

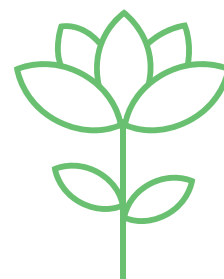
KAUKASEN NIITTY

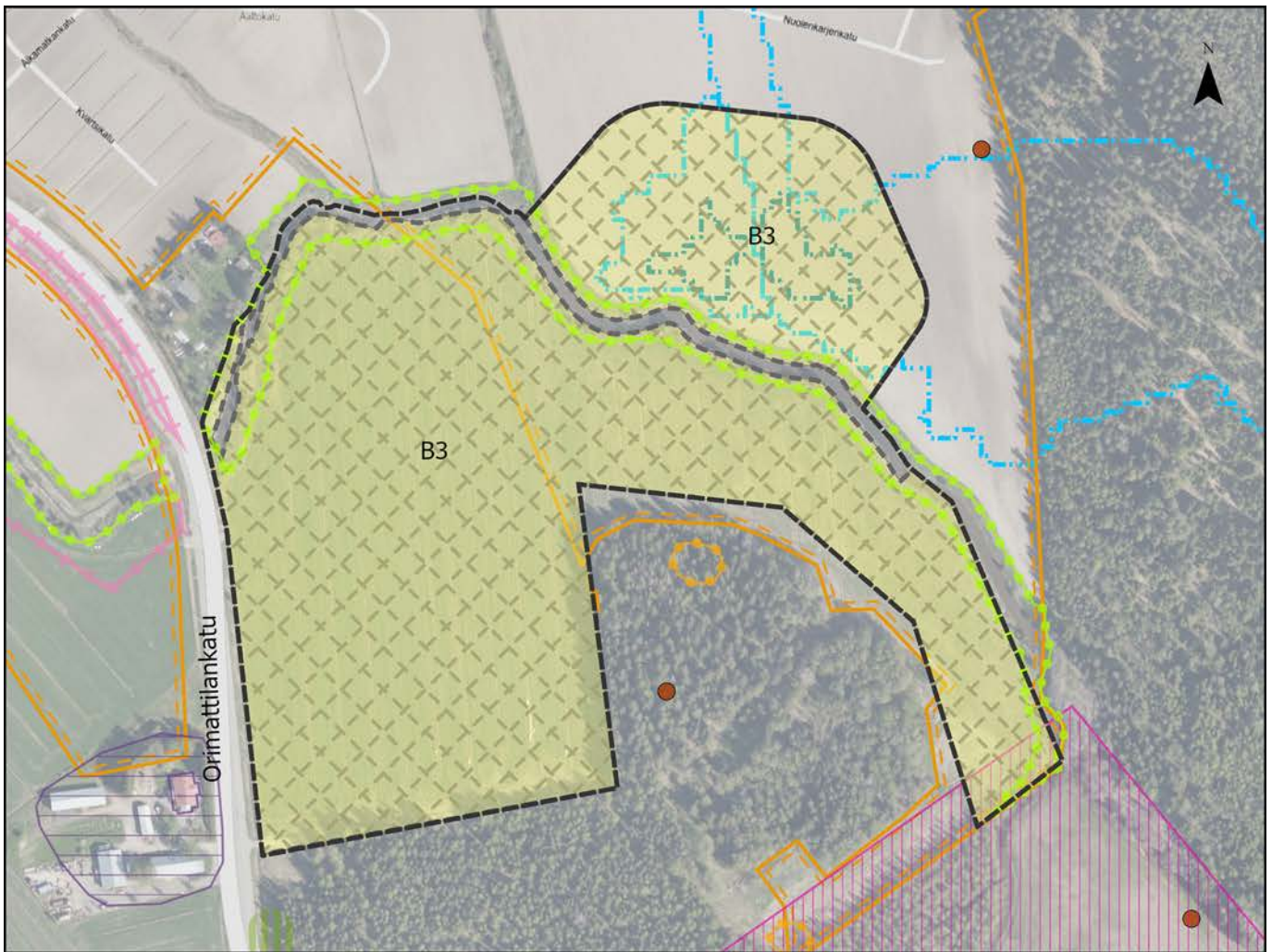

Inventointipäivä	22.7.2019
Hoitoluokka	B3
RAMS	A3
Kaavamerkintä	YK: VL, AK: VL-1, A: SM *)
Pinta-ala	11,7 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. • Osa alueesta on ollut pitkään maatalouskäytössä ja alue rajautuu muinaismuistoalueeseen (Uusitalon kivikautinen asuinpaikka). Alue rajautuu koko pohjoisreunaltaan Rengonjoen joki-biotooppiin.
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Timotei, nurminata.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Tuore niitty • Tuoreita ja kosteahkoja alavia savimaita
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Heinäpelto. Pellon sarkaojat laskevat Rengonjokeen. Tienvarressa on oja. Joen varressa kasvaa nuorta puustoa harvassa. Tulvaniitty vaatisi vedenpinnan noston joessa, nyt paikoin hyvin kapea luhtavyöhyke. Joen varteen voi myös soveltuvin paikoin kaivaa tulvatasannetta, jotta saadaan alueelle muodostumaan tulvaniittyä. Tasanteen pinnassa voidaan hyödyntää paikallista siemenpankkia. Tulevan asuinalueen suunnittelussa voidaan ottaa huomioon pellon sarkaojien kehittäminen hulevesien hallintaan. Kohteen koillis- ja kaakkoisreunoilla on osin Porvoonjoen tulva-aluetta (toistuvuudeltaan kerran 20 vuodessa esiintyvä tulva ja sitä harvinaisemmat tulvat).
Haitallisten vieraslajien havainnot	-
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Avoimuuden säilyttäminen ja viljelyn jatkuminen
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	-
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Peltoviljely • Raivaus

*) pohjoisosa VL, lounaiskulma A, keskiosassa pieni alue SM

26 KAUKASEN NIITTY

0 100 m

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

B3

Kasvupaikka

Tuore niitty

Tausta-aineistot

Maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Muinaisjäänös (kohde)

Luonnon monimuotoisuuskohde (luokka)

Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä. Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Luokka 3: Kulttuuriset kohteet, niityt, puistot, muinaismuistot, ihmisen vaikutuksen alaiset alueet

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

hoitoluokka B2, käyttöniitty

johtoverkosto

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

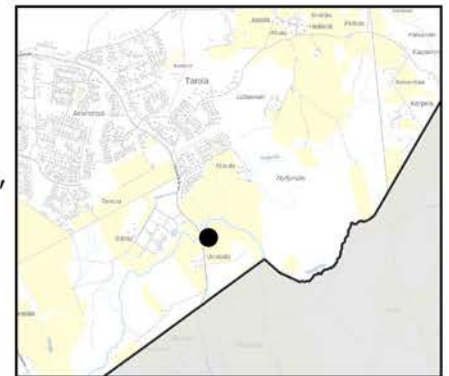
painanteen valuma-alue

Rakennettu ympäristö

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

Lahden nykyisten viljelyalueiden ajalliset kerrostumat

1800-luvulla viljelyssä olleet alueet (Venäläinen topografikartta 1875 ja pitäjänkartat 1840-1865)

Orimattilankatu, koordinaatit:
25,6908588,
60,91861544

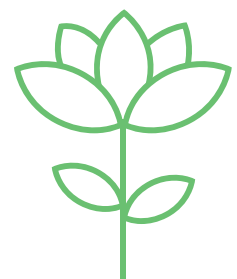
ILOLAN PELLOT

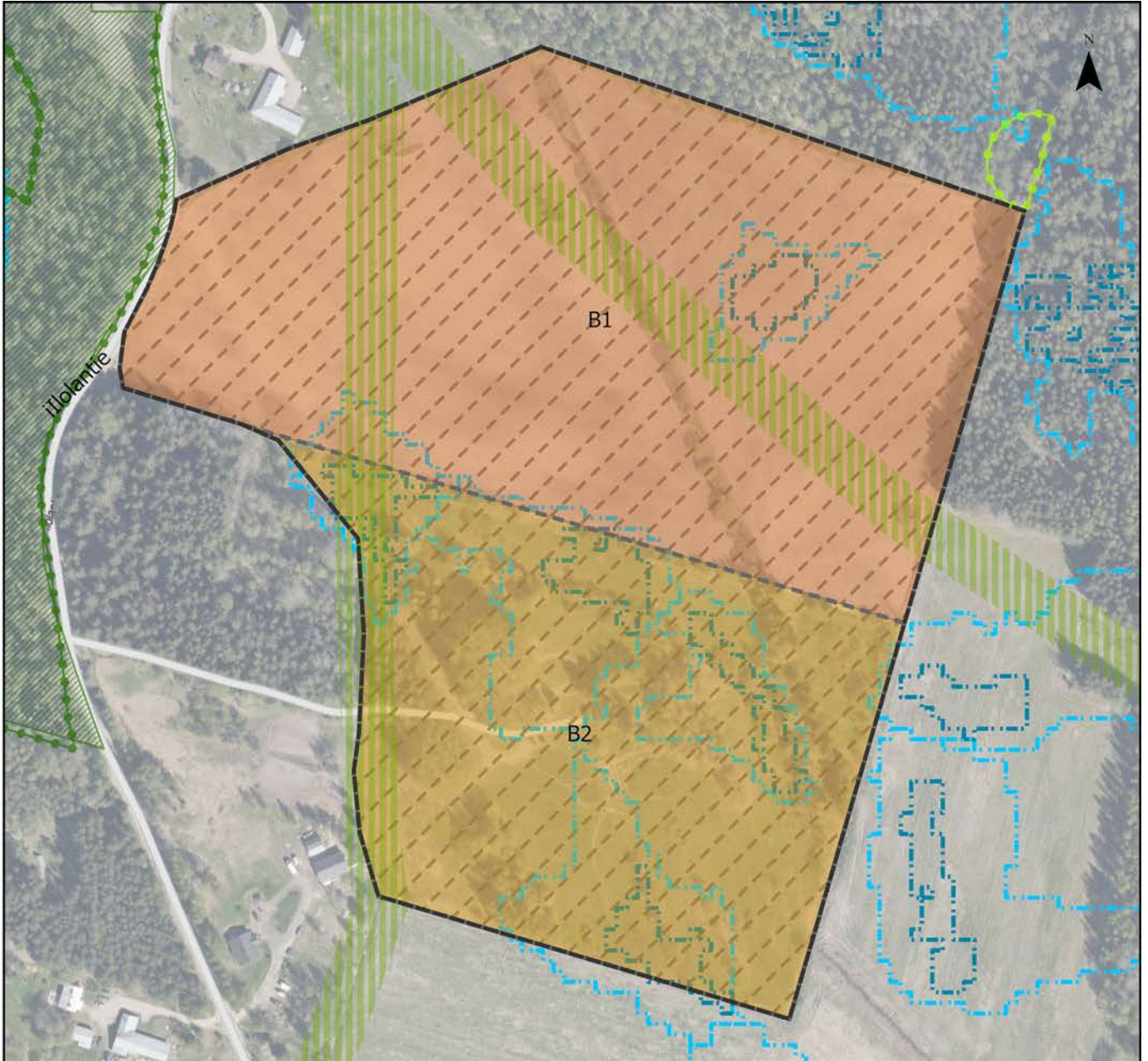
Inventointipäivä	24.10.2019
Hoitoluokka	B1 / B2
RAMS	A5 / A2
Kaavamerkintä	YK: M, VR *)
Pinta-ala	B1: 7,3 / B2: 4,8 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. • Alueen länsireunassa kulkee pääulkoilureitti.
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Mesiangervo, nurmilauha, rönsyleinikki, siankärsämö, nurmiröllä, niitypuntarpää, hiirenvirna
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Tuore niitty • Alue on pääosin alavaa kosteahkoa savimaata. Reunoilla maaperä on paikoin hietaa. Kasvupaikka on analyysien perusteella kosteahko, paikoin tuore.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Alueen pohjoisosassa on viljapello ja talon vieressä pieni hevoslaidun. Eteläosa on umpeenkasvavaa peltoa, joka on vielä osittain avoimena, osittain heinittynyt ja pensoittunut. Reunoilla kasvaa kiiltopajua, hiekoivua, haapaa, raitaa ja kuusentaimia. Alue on keskeltä kuivempaa kuin laidoilta, joissa on märkiä, vetisiä oja. Alueen läpi kulkee oja pohjois-kaakkoissuunnassa (virtavesi 2-5m) ja siinä sijaitsee pieniä painanteita. • Alue sivuaa länsireunassa paikoin Linnaistensuon laajaa luonnonsuojeluekokonaisuutta (yksityinen luonnonsuojelualue sekä Natura-alue). Tähän kokonaisuuteen kuuluu myös Iolanmetsän lähellä oleva Linnaistenmäen muinaisjäännösalue (mahdollinen linnavuori). • Alueen koillispuolella on suuri siirtolohkare (Musan kivi).
Haitallisten vieraslajien havainnot	-
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Virkistyskäytön edistäminen • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Raivaus • Laidunnus • Niitto tai murskaus

*) M, länsireunassa pieni alue VR. Alueella 110 kV:n ajohtolinjan merkintä, luoteisosassa merkintä ulkoilureitin pääväylästä, eteläosassa merkintä maakaasun pääputkesta

27 ILOLAN PELLOT

0 100 m

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

B1

B2

Kasvupaikka

Kosteä niitty

Tausta-aineistot

Luonnon monimuotoisuuskohteet (luokka)

Luokka 1: Suojelalueet, metsälakikohteet: Ei toimenpiteitä, mutta luonnonhoidolliset toimenpiteet sallittu

Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä. Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Tukialueita

johtoverkosto

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

painanteen valuma-alue

Ilolantie, koordinaatit:
25,77349748,
60,94031473

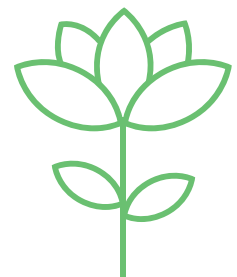
VANHANKARTANONMÄKI

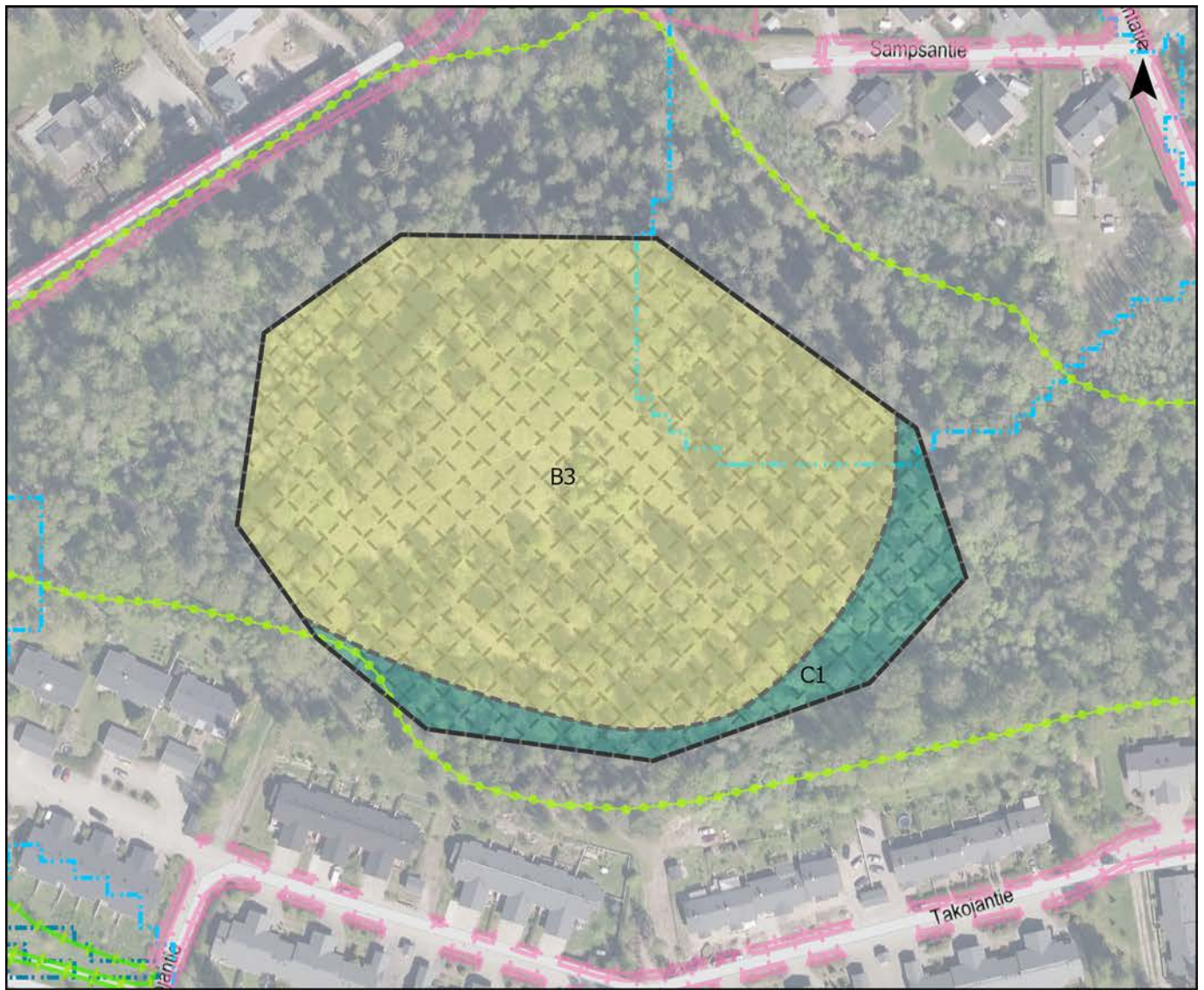

Inventointipäivä	24.10.2019
Hoitoluokka	B3 / C1
RAMS	A3 / M2
Kaavamerkintä	AK: VP *)
Pinta-ala	B3: 2,3 / C1: 0,3 ha

Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Alue on määritelty osaksi Ersta-Vanhankartanon kansallisesti tärkeää FINIBA-lintualueutta.
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Alue on Vanhankartanonmäen virkistys- ja maisemametsää, jossa on Erstan kartanon vanhoja laidunmaita ja niittyjä. Alueen kautta kulkee Villähteen kuntorata ja virkistysalueiden pääulkoilureitti. Vanhankartanonmäki on määritelty viheralueluokituksessa (VIRE) kaupunginosapuistoksi. • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. • Paikallisesti arvokas perinnemaisema • Ulkoilureitti
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Maitohorsma, nokkonen, koiranheinä, poimulehti, paimenmatara, metsäkurjenpolvi, pukinjuuri, ahomansikka, vadelma, • Pyrstö- ja hömötiaisia
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Kasvupaikka on analyysien perusteella kuivahko tai kuiva. Alueella on topografian perusteella sekä valo- että varjorinnettä.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Vanhankartanonmäki on kumparemainen osa hiekkavaltaista reunamuodostumaa. Alueen pohjoispuolella on Haikkarinkärjen luonnonsuojelualue. • Hieno perinnemaisema, jonka muodostavat vanha pihapiiri ja peltoaukea, joka on alkanut umpeutua. Alueen laidoilla kasvaa komeita mäntyjä ja niiden väleissä koivua, haapaa, harmaaleppää. Vanhoja katajia kasvaa sekä keskellä mäkeä että laidoilla. Melko runsaasti lahoppuuta. Niittykasvillisuutta on vielä jäljellä. Läheisten talojen pihat ovat levinneet alueelle: trampoliini, keinu ja liukumäki ovat puiston puolella.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Lupiini
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Laidunnuksen jatkuminen/ uusi laidunnuskohte • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen • Vieraslajin torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien poistaminen • Kantojen poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Raivaus • Laidunnus • Niitto tai murskaus

*) V, alueella luo-merkintä ja ulkoilureitin yhteystarve

28 VANHANKARTANONMÄKI

0 100 m

 Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

 B3

 C1

Kasvupaikka

 Tuore niitty

Tausta-aineistot

Luonnon monimuotoisuuskohde (luokka)

 Luokka 1: Suojelalueet, metsälakikohteet: Ei toimenpiteitä, mutta luonnonhoidolliset toimenpiteet sallittu

 Luokka 2: Alueet, joissa on luontoarvoja, mutta ne eivät ole lainpiirissä. Toimenpiteet sallittu, mutta kohteen luontoarvot otettava huomioon.

Niittymäiset ympäristöt rakennetulla alueella

 hoitoluokka B2, käyttöniityt

Tukialueita

 hoitoluokka A2, käyttöviheralueet

Hulevesitulvariskialueselvitys:

 painanne

 painanteen valuma-alue

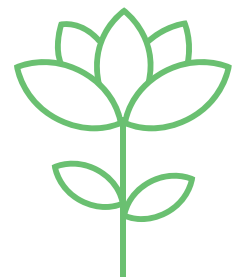
Takojantie, koordinaatit:
25,83561429,
60,95297989

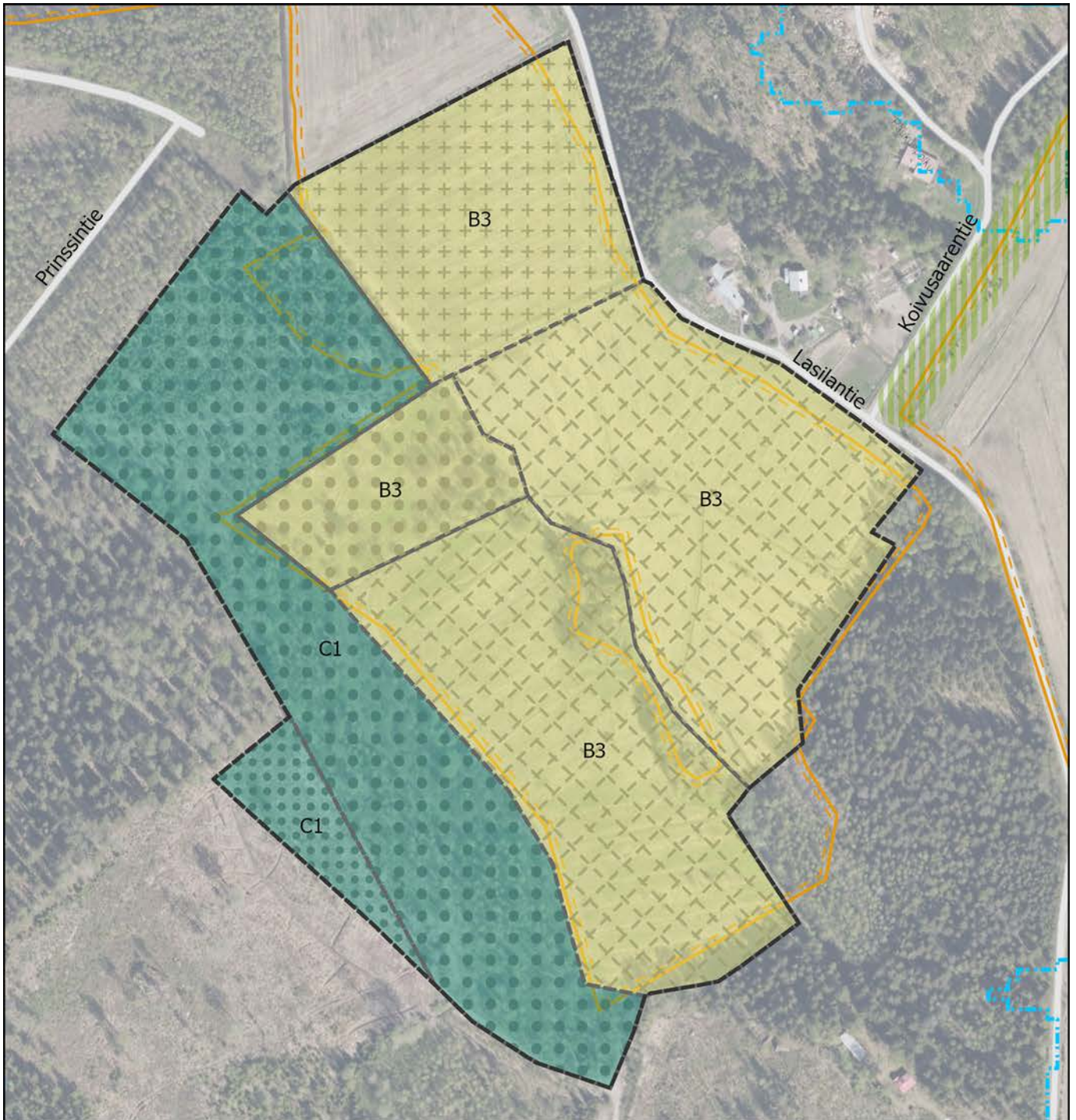
TURRANMETSÄ

Inventointipäivä	27.9.2019
Hoitoluokka	B3 / C1
RAMS	A3 / M2
Kaavamerkintä	YK: A, VL, A/res
Pinta-ala	B3: 8,3 / C1: 4,3 ha

Luontoarvot	-
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> • Avointa ja puoliavointa maisematilaa. Alueen halki kulkee ratsastusreitti. • Alue on kaupungin omistamaa vanhaa peltoaluetta, joka on osittain asemakaavoitettu asumiseen. Alueella on vielä vanhan peltokäytön jäljiltä avoimuutta ja näkymiä, joita tukemalla aluetta voitaisiin kehittää niittymäiseksi lähivirkistysalueeksi.
Erityisarvot	-
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> • Kasvillisuus metsäisissä osissa: metsäkastikka, metsäalvejuuri, mustikka, käenkaali, metsämaittikka. • Mesiangervo, viitakastikka, maitohorsma, korpikastikka, nokkonen, koiranputki, pelto-ohdake, timotei, karhunputki, ketokaunokki.
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> • Kostea niitty, havumetsä (OmaT), • Pääosin kosteahkoa hienojakoista ja alavaa kivennäismaata. Länsireunassa paikoin tuoreempia ja kuivempia osia ja moreenimaita.
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> • Turranmetsä on niittykokonaisuus, jonka luoteiskulmassa on järeäpuustoista kuusisekametsää. Niittyosat ovat vanhoja peltoja, joista osa on edelleen peltoa ja toiset osat ovat tällä hetkellä kosteita niittyjä. Alue on osittain umpeenkasvanut reunoista ja ryhmissä kasvaa kooltaan vaihtelevaa puustoa: lehtipuutaimikkoa, pajukkoa, nuoria koivuja, kuusia, pihlajia ja harmaaleppää. Ratsastuspolku kulkee alueen halki. Niityillä on edelleen näkyvissä vanhat sarkaojat. Alueen lounaisreunalla on vetinen oja.
Haitallisten vieraslajien havainnot	<ul style="list-style-type: none"> • Lupiini
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> • Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen • Virkistyskäytön edistäminen • Vieraslajin torjunta
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> • Kaupunkiympäristön palvelualue/kunnallistekniikka
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> • Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> • Niitto tai murskaus • Raivaus

29 TURRANMETSÄ

0 100 m

Niittykohteen raja

Tausta-aineistot

Hoitoluokka

B3

C1

Kasvupaikka

Lehtimetsä

Pelto

Taimikko

Tuore niitty

Tukialueita

johtoverkosto

Hulevesitulvariskialueselvitys:

painanne

painanteen valuma-alue

Lahden nykyisten viljelyalueiden ajalliset kerrostumat

1800-luvulla viljelyssä olleet alueet
(Venäläinen topografikartta 1875 ja
pitäjänkartat 1840-1865)

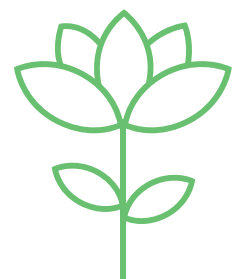
Lasilantie, koordinaatit:
25,99741178,
60,94411748

SYLVÖJÄRVEN ETELÄ- PÄÄN NIITYT

Inventointipäivä	29.7.2019
Hoitoluokka	B5
RAMS	A1
Kaavamerkintä	YK: eteläosa M, Koilliskärki V
Pinta-ala	1,8 ha

Luontoarvot	<ul style="list-style-type: none"> Alue kuuluu Sammalsillansuon yksityiseen luonnonsuojelualueeseen (Suomi100). Yleiskaava-alueen luonnossa alue on määritelty suojelualueeksi (SL).
Maisema- ja virkistyskäyttöarvot	<ul style="list-style-type: none"> Avointa ja puoliavointa maisematilaa. Alueen itäpuolella on vanhoja säilyneitä peltoalueita.
Erityisarvot	<ul style="list-style-type: none"> Sylvöjärven eteläpään luhta/niittykokonaisuus on arvokas perinnemaisema
Eläin- ja kasvilajit	<ul style="list-style-type: none"> Jouhisara, luhtakastikka, ranta-alpi, suoputki, kurjenjalka, rantakukka, järvikorte, runsaasti nuorta hieskoivua, kiiltopaju, pohjanpaju
Kasvupaikka	<ul style="list-style-type: none"> Kostea niitty Pohjamaalaji lieju ja saraturve
Nykytila/kohteen kuvaus	<ul style="list-style-type: none"> Kuivuvaa sara- ja ruoholuhtaa. Alue on ollut aiemmin kosteampi, mutta se on alkanut kuivua 1960-luvulla tehtyjen ojitusten seurauksena. Pohjalla on yhtenäinen rahkasammalkasvusto. Alue ei ole vetinen vaan käveltävissä. Rannassa pohja on märempi ja maisema on avoimempi.
Haitallisten vieraslajien havainnot	-
Hoidon tavoite	<ul style="list-style-type: none"> Avoimuuden palauttaminen ja lisääminen Kulttuuriympäristön hoito Luonnon monimuotoisuuden edistäminen Virkistyskäytön edistäminen
Hoidon vastuutaho	<ul style="list-style-type: none"> Lahden seudun ympäristöpalvelut
Kunnossapitotoimenpiteet	
Peruskunnostus	<ul style="list-style-type: none"> Puu- ja pensasryhmien poistaminen
Kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> Niitto tai murskaus Raivaus

30 SYLVÖJÄRVEN ETELÄPÄÄN NIITYT

Niittykohteen rajaus

Hoitoluokka

B5

Kasvupaikka

Kostea niitty

Tausta-aineistot

Maakunnallisesti arvokas maisema-alue

Luonnonsuojelualue (yksityinen)

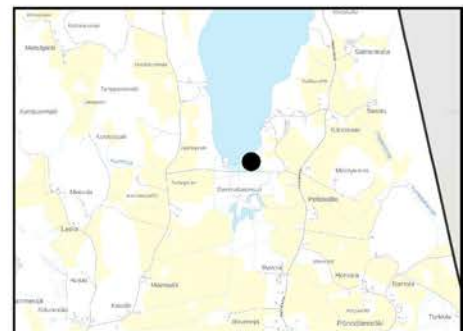
Rakennettu ympäristö

Maakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö (MARY)

Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö

Lahden nykyisten viljelyalueiden ajalliset kerrostumat

1800-luvulla viljelyssä olleet alueet
(Venäläinen topografikartta 1875 ja
pitäjänkartat 1840-1865)

Samsillantie, koordinaatit:
26,02683359,
60,95013168

LIITE 3 HAASTATTELUT

Juhani Järveläinen, Ympäristöpalvelut, Vesien ja luonnonhoito. Haastattelu 12.6.2019

Ympäristöpalveluiden edustajan kanssa käytiin läpi mitä mahdollisuuksia niittyalueilla on hulevesien yleisillä alueilla syntyvien hulevesien hallintaan. Paikoin Lahdessa johdetaan jo niittyalueille hulevesiä. Niityn soveltuvuuteen vaikuttavat niityn sijainti, sen tulvatilanne, korkeusasema ja tulvimisuusma. Soveltuvuutta ei saada selville pelkän karttatarkastelun perusteella, koska kohteen pienetkin maastonmuodot, esimerkiksi kuopat ja painumat vaikuttavat. Sopivista, tunnistetuista niittykohteista (imeyttämiseen ja johtamiseen) olisi hyvä olla rekisteri tai tiedoissa maininta. Hulevesikohteiden suunnittelussa hulevesien hallintaa tarkastellaan valuma-aluekohtaisesti. Vähimmäisvaatimuksena on eroosiosuojauksen suunnittelu. Niittyojien reunoissa on oltava maaperää sitovaa kasvillisuutta, jotta ei synny eroosiota.

Niittyjen yleisestä soveltuvuudesta hulevesienhallintaan on vaihtelevia näkemyksiä. Hulevesien näkökulmasta nimenomaan pusikoituvat niittyalueet ja niiden lisääntyminen on hyvä asia. Luonnonmukaiset niityt voivat vähentää osaltaan vesistökuormitusta. Yleisesti ottaen on hyvä, että on kasvipintoja, joissa on tyypeä sitovaa kasvillisuutta, joka myös parantaa maaperän läpäisevyyttä. Etenkin syväjuuriset kasvit parantavat maaperän rakennetta (läpäisevyyttä).

Uusia suunnittelunäkökuulia luonnonmukaisista ratkaisuisista pitäisi pystyä ottamaan huomioon maankäytön eri tasojen suunnittelussa. Suunnittelussa pitäisi ottaa huomioon kaikki kohteeseen vaikuttavat tekijät: ympäröivä maankäyttö ja kuivatus, alueiden luvaton käyttö ja reuna-alueiden hoitotavat.

Hulevesiratkaisuihin vaikuttaa koko yläpuolisen valuma-alueen tilanne: esimerkiksi teollisuusalueilta saattaa tulla haitallista öljyä ja hiilivetyjä. Yläpuolisen valuma-alueen koko vaikuttaa kertyvän huleveden määrään ja siihen, miten veden lisääntyminen vaikuttaa lajistoon, läpäiseekö maaperä vettä vai ei. Läpäisemättömille maille alkaa muodostua lammikoita ja kosteikkoa, jotka taas vaikuttavat niittyalueen muuhun käyttöön, esimerkiksi virkistyskäytön mahdollisuuksiin. Siksi niittyjen käyttöä osana hulevesien hallintaa on tarkasteltava kokonaisuutena, jotta niittyalueista saadaan eniten hyötyä käyttäjille. Toimintojen ja suunnittelun yhteensovittaminen on keskeinen keino hulevesien näkökulmasta. Hulevesiratkaisujen suunnittelussa on oltava tarkkana, jotta ei paranneta väärillä suunnitteluratkaisuilla haitallisten vieraslajien olosuhteita. Toisaalta metsittyvät avoimet alueet ja vanhat peltoheidot tarjoavat paljon mahdollisuuksia hulevesien hallinnassa. Niittyverkoston selvityksen kohdekorteissa aiemman hulevesiselvityksen painanteet ja tulva-herkät alueet olisi hyvä tuoda näkyviin kartoille, jotta ne voidaan ottaa kohteiden hoidon suunnittelussa huomioon. Kohdekortissa olisi hyvä näkyä minne vedet purkautuvat niityltä, onko alueella

uomaa, painannetta tai ojaa. Niityn korkeusasema ympäröivään alueeseen olisi hyvä ottaa huomioon, mikäli tämä on mahdollista.

Fingrid Oy. Tiina Seppänen, erikoisasiantuntija. Haastattelu 24.5.2019

Fingrid on osakeyhtiö, joka vastaa sähkön siirrosta Suomen kantaverkossa. Fingrid vuokraa maanomistajien maata sähkölinjoja varten. Maanomistajille maksetaan linjasta kertaluontoinen korvaus. Verkkoyhtiö vastaa linjanalusmaan kunnossapitotöistä ja puuston raivauksesta. Vaikka linjanalusmaat ovat vuokrattuina verkkoyhtiölle, alueita voi silti hyödyntää monipuolisesti. Fingrid kannustaa maanomistajia hyödyntämään linjanalusmaita ihmisen ja luonnon hyväksi, sillä monimuotoiset johtoalueet voivat tarjota puitteita esimerkiksi riistan, pölyttäjiä tai kosteikkolajiston elinympäristönä. Fingrid ei voi määrätä tai velvoittaa maanomistajia, mutta yhtiö kannustaa hyödyntämään linjanalusmaita ja opastaa alueen käyttöön. Linjojen reunapuiden hakkuut toteutetaan yhteishakkuuna ja maanomistaja saa korvauksen myydyistä puista.

Linjanalusmaiden potentiaali esimerkiksi uhanalaisten perinneympäristöjen tai harvinaistuneiden niittyjen täydentäjinä on tunnistettu Fingridissä. Johtoalueilla on potentiaalia maiseman ja pölyttäjiä elinolojen kohentamiseen. Linjanalusmaiden monipuoliseen käyttöön on kerätty ideakortit ja yhtiö maksaa itse pienimuotoista tukea johtoalueilla sijaitsevien perinnebiotooppien hoitoon, jotka eivät muuten täyttäisi tuen kriteereitä. Perinneympäristökohteista tehdään hoitosuunnitelma. Fingridin ideakortit löytyvät yrityksen verkkosivuilta osoitteesta www.fingrid.fi.

Yhtiön tavoitteena on lisätä entisestään linjanalusmaiden käyttöä virkistysalueina ja maiseman monipuolistajina. Kaikki erikoiskohteet kirjataan omaan karttajärjestelmään ja ne otetaan huomioon raivauksissa. Esimerkiksi paahteisilta kohteilta kerätään hakkuutähteet pois. Uusimmista linjoista on tarkimmat tiedot.

Luonnon ja maiseman monipuolistamiseksi johtoalueilla kosteikkojen ja hulevesirakenteiden perustaminen on suositeltavaa. Kaivutöitä varten Fingridiltä on pyydettyvä risteämälausunto, jotta kaivutöissä voidaan huomioida turvaetäisyydet, maadoitukset ja muut turvallisuuden kannalta olennaiset asiat. Raivausten suunnittelussa selvitetään paikkatietojen avulla tiedot linjojen alusten ja reunapuustojen arvoista. Raivauksia varten ei tehdä maastoinventointia.

Maiseman hoito on keskeistä alueilla, joissa on joku katso-massa maisemaa, useimmat Fingridin linjat kulkevat asutuksesta syrjässä. Arvomaisema-alueille on tehty hoito- ja käyttösuunnitelmia.

Johtoalueilla voi toteuttaa monipuolista virkistyskäyttöä: esimerkiksi ulkoilureitit, ladut ja frisbeegolf soveltuvat johtoalueilla. Maanomistajan luvalla toteutetut moottorikelkkareitit ja riistapellot ovat soveltuvia toimintoja. Hirvieläinten metsästyksessä passipaikat voivat sijaita linjanalusmaalla, mutta linjojen halki ei saa kulkea ampumalinjoja. Laidunnusta suositetaan, samoin ratsastusreitit, -kentät ja -aitaukset ovat suosittelavia, mutta linjojen alle saa sijoittaa rakennuksia. Sähkölinjan alle ei saa muodostua palokuormaa. Turvallisuuden kannalta lähelle sähköpylväitä eivät sovi vauhdikkaat lajit tai esimerkiksi leijojen lennättäminen tai kalastus, joissa on tarkentumisvaara. Kalastus sopii muuten johtoalueille.

Johtoalueilla kasvavat vieraslajit ovat maanomistajan vastuulla. Verkkohankkeiden yhteydessä tehtävissä luontoinventoinneissa kartoitetaan myös haitallisia vieraslajeja. Näistä ilmoitetaan sekä maanomistajalle että vieraslajipankkiin. Fingrid on tehnyt omistamallaan maalla tehty jättiputken poistamista. Fingrid toivoo, että mahdollisista uusista lajihavainnoista ja haitallisten vieraslajien havainnoista johtoalueilla toimitettaisiin heille tieto. Linjan alunen voi toimia leviämisalueena sekä harvinaisille lajeille että haitallisille vieraslajeille.

Fingrid toivoo myös, että muista uusista maankäyttömuodoista linjojen alla tiedotettaisiin heille, jotta maankäyttö osataan ottaa huomioon johtoalueiden kunnossapidossa. Etenkin pylväiden alle olisi päästävää tekemään kunnossapitoa maankäytöstä huolimatta. Esimerkiksi linjanalusalueella ja sen lähistöllä voi sijaita viljelypalstoja, mutta kunnossapitoa varten tarvitaan huoltotie. Fingrid tekee mielellään yhteistyötä ja Fingridin edustaja toivoi, että heihin oltaisiin yhteydessä matalalla kynnyksellä. Yhtiöllä on hyviä kokemuksia muilta paikkakunnilta toteutetuista maisemanhoitohankkeista.

Kaupunginmuseo. Hannu Takala. Haastattelu 9.5.2019

Lahden kaupunginmuseo on mukana muinaismuistoalueilla sijaitsevien niittyjen käytön suunnittelussa. Lahdessa sijaitsee muutama laaja muinaismuistokohde, joissa on laidunnettua niittyä. Näitä kohteita ovat esimerkiksi Luhdanjoen rantaniitty ja Ristolän muinaismuistoalue. Muinaismuistoalueet ovat myös lajistoltaan arvokkaita elinympäristöjä. Muinaismuistoalueiden hoidossa vastuuhenkilönä toimii Ympäristönsuojelutoimesta Asko Riihelä. Hannu Takala on mukana työryhmässä yhdessä lampurin kanssa. Yhteistyö on mutkatonta ja vuosien yhteistyön kautta saumatonta. Muinaismuistoalueilla laidunnetaan tällä hetkellä lampaita. Kaupungin vastuulla on laidunten aitamateriaaleista huolehtiminen.

Muinaismuistoalueiden hoitotyöt ovat muinaismuistolain mukaista, luvanvaraista toimintaa. Hannu Takala hoitaa lainmukaiset muinaismuistojen hoitoluvat museoviraston kanssa. Kun kaupunginmuseo on mukana lupaprosessissa, luvan hakeminen on helpompaa ja mutkattomampaa. Esimerkiksi Ristolassa on toistaiseksi voimassa oleva lupa. Sopimukset lampurin kanssa tekevät Hannu Takala ja Asko Riihelä yhteistyössä. Hoitosopimuksia on muokattu ajan myötä ja tällaise-

naan sopimusmalli toimii tuttujen ja luotettavien toimijoiden kanssa. Sopimusohjat voisi kuitenkin tarkistuttaa asiantuntijalla, jotta sopimusasiat olisivat kunnossa vaikka toimijat vaihtuisivatkin.

Lahdessa lampaiden käyttö luonnonhoitajina on alkanut kotiloiden torjunnasta. 1980-luvulla lampaat otettiin mukaan muinaisjäännösten hoitoon. Tällä hetkellä yhteistyökumppani-lampuri on kolmas. Lampaat sopivat hyvin Lahden maanalaisten muinaismuistojen hoitoon, sillä ne eivät kuluta maaperää liiaksi toisin kuin hevoset. Hannu Takalan vastuulla ovat kaikki laidunnetut muinaismuistoalueet kaupungissa. Kaupunginmuseolla on myös rakennetun kulttuuriympäristön suojelusta vastaavia henkilöitä, joiden vastuulla ovat esimerkiksi arvokkaat perinnemaisemat. Tällaisia ovat Lahden seudulla esimerkiksi Hollolan Okeroisten arvokas perinnemaisema-alue. Kaupunginmuseon kohteissa ei ole mukana perinneketoja.

Tietotarpeiden kannalta niittykohteet eivät aiheuta haasteita toisin kuin metsissä olevat muinaismuistot. Näistä kaupunginmuseolle tulee tieto metsänkäyttöilmoitusten kautta. Hannu Takala toivoi, että muinaisjäännösten hoitoon liittyvät reunaehdot kirjattaisiin ylös esimerkiksi tähän selvitykseen. Näin saataisiin dokumentoitua se, mihin toimenpiteisiin tarvitaan lupa, mihin taas riittää talonpoikaisjärki. Muinaisjäännösten hoito ja toimintatavat ovat kehittyneet hiljalleen ja toteutustavoissa on kuntakohtaisia eroja. Luvat ja muut asiapaperit löytyvät tällä hetkellä netistä, joten sen suhteen toiminta on systemaattista.

Kaupunginmuseon kulttuuriympäristöryhmä käsittelee niityverkostonselvityksessä esiin tulevat, kehitettävät niittykohteet. Museoviraston tietokanta on ajantasainen ja pätevä. Niityillä sijaitsevia muinaismuistoalueita koskevat prosessi olisi tärkeää kuvata, jotta saadaan kuvattua vastuut ja yhteyshenkilöt eri yksiköissä. Niittyjen osalta yhteistyö toimii tällä hetkellä hyvin, koska on tehty pitkään hyvää yhteistyötä tuttujen ihmisten kanssa. Yhteistyö on joustavaa ja voidaan reagoida nopeasti. Lampureiden kanssa yhteistyö on sujunut hyvin. Henkilövaihdosten myötä tilanne voi kuitenkin muuttua yllättäen. Lisäksi kaupunginmuseolla muita kohteita, joista vastaa. Lisäksi Lahden kaupunginmuseo tekee muutamilla muilla muinaisjäännösalueilla hoitotöitä, joiden koordinoimista museo vastaa Muinaismuistolain perusteella.

Kunnossapidon edustajat. Anitta Lindfors ja Sari Hyttinen (Kunnallistekniikka, vihervalvonta) ja Elina Ihamäki (Des-tia, urakoitsijan edustaja). Haastattelu 24.5.2019

Haastattelussa oli mukana sekä kaupungin vihervalvonnan edustaja että urakoitsijan edustaja. Näin saatiin kartoitettua niittyjen hoidon nykytilannetta kokonaisvaltaisesti. Kaupungin vihervalvontien hoito on kilpailutettu urakka-alueittain ja niityt kuuluvat hoitourakkaan yhtenä osana kokonaisuutta. Urakoitsijan mukaan niittyjen hoito on helppo osa hoitourakkaa. Niittyjen hoitovaatimukset on kuvattu urakan tehtäväluettelossa ja viherhoitokartoissa. Urakan tuotekorteissa on

määritelty hoitoluokittain kuinka usein kohteet niitetään, millaiset toimenpiteajat niillä on ja tavoitepäivämäärät, johon mennessä hoitotoimenpiteet on tehtävä.

Lisäksi joistakin arvoniityistä (hoitoluokka B5) ja joistakin muista kohteista on omat hoitosuunnitelmat. Tuotekorteissa on määritetty hyvin mitä toimenpiteitä niityillä tehdään, siten urakoitsija ei ole pelkän suullisen tiedon varassa. Urakoitsija toimii laatuvaatimusten mukaisesti ja mahdollisista muutoksista sovitaan työmaakokouksissa. Esimerkkinä mainittiin helteinen kesä 2018, jolloin leikkuukertoja vähennettiin, koska kesä oli niin kuiva.

Niittyjen osuus viherhoidosta Lahdessa on vähäinen. Niittyjen hoitoa on selkeää valvota, koska on määritetty määräpäivät, jolloin hoito on tehty. Hoidon valvonta toteutetaan joko pistokokeina tai yhteisellä katselmuksella tietyillä kohteilla. Niittyjen osalta urakoissa ei ole erityisiä niitorajoituksia esimerkiksi lajien suhteen.

Niittyjen hoito toteutetaan Destian urakka-alueilla pääsääntöisesti suurtehokeikkureilla. Maatalouskoneita ei käytetä. Työmenetelmänä on niitto ja murskaus. Niittojätettä kerätään ainoastaan lasten leikkialueiden läheltä. Tarolassa asukkaat keräävät niittojätteen pois kohteelta, joka on kuiva, ketomaisen rinne.

Niittyjen hoitoluokitus toimii pääsääntöisesti hyvin. Hoitoluokitusta päivitetään, kun urakka vaihtuu. Valvojat ovat hoitoluokituksen kehittämisessä aktiivisesti mukana, koska he tuntevat kohteet kaikkein parhaiten. Tarvittaessa muutetaan hoitoluokkaa kesken urakan tai jos tulee paljon asukaspalautetta. Asukkaat saavat halutessaan hoitaa lähialueitaan mutta siitä ei ole tehty kirjallisia sopimuksia. On toiminut tähän saakka oikein hyvin.

Kaupunginpuutarhuri hoitaa suunnittelijan kanssa uusien puistokohteiden linjauksen: mitä ja millaista kunnossapidettävää alueille tulee. Valvojille uudet kohteet tulevat siinä vaiheessa, kun takuu-aika päättyy. Uudet kunnossapidettävät alueet ovat pääasiassa katuvihreää, joiden kunnossapito selkeää. Uusien asuinalueiden puistoissa asukkaat eivät ole tyytyväisiä niittyalueisiin vaan haluavat mieluummin tiheästi leikattua nurmikkoa. Tonttiin rajoittuvista niityistä ei myöskään aina pidetä. Niitykaistaleet mielletään punkkien, kotiloiden, myyrien ja voikukkien pesäpaikoiksi, joista ne leviävät tonteille. Niityt mielletään enemmän erillisiksi kohteiksi, esimerkiksi kukkivana maisemaniityttypäisenä kokonaisuutena. Kohteiden ongelmat ratkotaan tapauskohtaisesti.

Niittyjen hoitoa on mahdollista kehittää. Niittyjen hoitotyön kehittäminen olisi mielekästä työn ohessa ja kohteen mukaisesti. Jos niittyjen hoitoa, lajistoa ja esimerkiksi reunavyöhykettä osana kokonaisuutta halutaan kehittää, tarvitaan lisäkoulutusta. Kohteiden tarkempi hoito vaatisi myös tarkempia, kohdekohtaisia suunnitelmia. Lahdessa on paljon reheviä ja kosteita niittyjä, jotka kasvavat voimakkaasti. Jos kukkivia niitykasveja halutaan lisätä, silloin niille pitäisi olla oma

hoitoluokka, jotta niitto tehtäisiin silloin, kun kukinta on ohi. Niittoaika olisi silloin paljon enemmän riippuvainen säästä. Urakan hinta nousisi, mikäli olisi erikseen tietynä aikana niitettäviä kohteita. Tietynä aikana niitettävät kohteet lisääisivät myös valvojen työtä.

Lahden seudun 4H-yhdistys. Petra Kerkkä. Haastattelu 28.5.2019

Lahden seudun 4H-yhdistys on aiemmin vastannut kaupungin viljelypalstojen hoidosta ja vuokraamisesta. Tällä hetkellä 4H-yhdistys tekee kaupungin kanssa yhteistyötä lasten iltapäiväkerhotoiminnassa. Haastateltu toiminnanjohtaja näki Lahden niittyalueissa ja niihin liittyvässä virkistyskäytössä paljon kehittämismahdollisuuksia.

Kaikista kaupungin viheralueista pitäisi olla paremmin tietoa saatavilla, tämä koskee sekä niittyjä, metsiä että puistoja. Niittyalueiden sijainnin ja kulkuyhteyksien pitäisi olla paremmin ihmisten tiedossa. Samalla olisi hyvä tiedottaa siitä, mitä niityillä saa tehdä ja mitä ei. Koska niittyjä ei tunnusteta ja monet asukkaat mieltävät asuinalueilla olevat niityt hoitamattomiksi nurmikoiksi, kaupungin verkkosivuilla olisi hyvä löytyä kartta ja tiedot viheralueiden hoitoluokituksista. Niityistä olisi hyvä olla myös ruohonjuuritason tiedottamista, esimerkiksi hyönteisten ja lajiston kannalta, jotta niittyjen merkitys ymmärrettäisiin laajemmin. Niityn tarkoitus ja merkitys olisi hyvä tuoda esiin myös maastossa kyltein tai muulla tavoin. Pelkkä tieto nettisivuilla ei riitä tavoittamaan asukkaita. 4H-yhdistys itse toivoisi lisää tietoa siitä, mitkä niityt ovat kaupungin hoidon piirissä. Tämä voisi toimia hyvin esimerkiksi karttapalveluna.

4H-yhdistys toivoisi säännöllisiä tapaamisia kaupungin kanssa ja enemmän vuorovaikutusta konkreettisesta tekemisestä. He olisivat valmiita kehittämään pienimuotoista yritystoimintaa esimerkiksi mehiläistarhaukseen osana yhdistyksen toimintaa. Yhdistys olisi mielellään mukana vieraslajien torjunnassa järjestämässä talkoita yhdessä kaupungin kanssa. Yhdistykselle tulee säännöllisesti kyselyitä vieraslajien torjunnasta aiempien hankkeiden myötä.

Maankäytön suunnittelu on avainasemassa niittyjen kehittämisen kannalta. Kaavaratkaisujen selvittäminen voi olla hankalaa. Esimerkiksi pitkällä aikavälillä tonteiksi varattuja alueita voisi hoitaa niityinä ja mahdollistaa niiden virkistyskäyttöä. Kaupungin niittyalueita on jäänyt hoidon ulkopuolelle. Osa alueista on ryteikköisiä ja hoitamattomat alueet alkavat kerätä roskia helposti. Yleisesti ottaen niittyjä voisi kehittää ja ottaa enemmän hyötykäyttöön. Niityt voisivat olla asukkaille hyödyllisiä ja mielenkiintoisia kohteita. Niille voisi istuttaa marjapensaita ja niillä voisi sijaita mehiläispesä. Lasten luontosuhteen muodostuminen on tärkeää. Lähiniityt voisivat olla merkittävä osa lasten luontokasvatuksessa. Luonnon leikkipuistoja pitäisi olla enemmän lasten saataville, jotta niitä voisi käyttää kerhotoiminnassa ja eläinavusteisessa toiminnassa. Olisi hyvä saada lasten tasoisia reittejä metsiin ja niityille.

Lampuri Tuukka Romo ja Asko Riihelä, Ympäristöpalvelut. Haastattelu 3.5.2019

Lampuri laiduntaa lampaitaan kaupungin omistamilla kohteilla. Hänellä on ollut kaupungin kanssa tehty laidunnussopimus jo useana vuonna. Lampuri ilmoittaa laidunnuksesta ruokavirastoon, kyseessä on ympäristöhoito. Ruokaviraston kanssa on tehty viiden vuoden ympäristösopimus luonnon monimuotoisuuden hoidosta. Luonnon monimuotoisuussopimukseen sisältyy tietty määrä laidunnuspäiviä (100 päivää), mikä rajoittaa eläinten siirtelyä. Perinnebiotoopin hoitosuunnitelmaan on kirjattu tavoitteet sekä alueen erityispiirteet. Jokaisesta alueesta on oma hoitosuunnitelma, jonka on tehnyt lampuri. Suunnitelmat hyväksyy ely, ruokavirasto hoitaa maksatuksen.

Lampaiden hoito on ollut monta vuotta lampurin sivuelinkeino, tavoitteena olisi lisätä maatalouden osuutta elinkeinona. Elinkeino muodostaa karitsoiden kasvatus ja lihan suoramyynti. Ekologisen lihan kysyntä on kasvussa, elinkeinon laajentamiselle on hyvät näkymät.

Lampuri tekee laidunalueista maanvuokrasopimuksen maankäyttöyksikön kanssa. Tällä hetkellä Romon lampaat laiduntavat neljässä kaupungin kohteessa. Näistä osa on muinaismuistoalueita, osa luonnonsuojelualueita ja osa maisemanhoitokohteita. Kohteet: Ristola (muinaismuistoalue, hyvä laidunmäki), Luhtaniitty (Luhdanjoen varsi, luonnonsuojelualue), Kivimaa tavallinen laidun, Paakkolanmäki (muinaismuistoalue). Laidunnetuille alueille ei tuoda lisärehua vaan laitumelta saatava syötävä riittää lampaille.

Kaupunki hankkii aitaravikkeet, lampuri korjaa itse aidat. Aitojen uusiminen tehdään sovittu mukaisesti. Lampaiden luonnon- ja maisemanhoidossa on mutkaton, hyvä yhteistyö lampurin, ympäristöpalvelujen ja kaupungin museon kanssa. Lampuri saa hyviä laitumia ja kaupunki saa laidunnuksesta hyötyvät kohteet hoidettua. Lammaslaidunten reuna-alueiden hoito on tärkeää, koska laidunten pinta-aloja valvotaan satelliittikuvilla. Peltotarkastuksen yhteydessä tarkastetaan laidunten rajat. Tällä hetkellä Ristolaitumella on tarvetta poistaa kuusia. Lampuri pystyy tarvittaessa kaatamaan kuuset itse. Museovirasto antaa avustusta laidunten hoitoon.

Niittykohteilla lampaiden laidunnus toimii hyvin. Ainoastaan yksi ilkivaltatapaus on ollut ja se hoidettiin ylimääräisellä partioinnilla. Lammaslaitumet sijaitsevat pääosin näkyvillä paikoilla.

Lipolassa syrjäisemmällä paikalla yritettiin aiemmin laidunnusta, mutta se ei toiminut. Kaupungin alueilla parkkitilojen niukkuus lampaita tuodessa ja viedessä aiheuttaa hieman haastetta, mutta tilanne on siedettävä, koska kyse ei ole jatkuvasta toiminnasta. Asukkaat auttavat lampaiden hoidossa Paakkolanmäessä (Ahtiala) ja Kivimaalla, Ahtialassa maksetaan lampaiden vedestä. Kerrostalon asukkaat Kivimaalla ovat halunneet itse viedä vedet lampaille. Jos on tarvetta niin

kaupunki maksaa vedestä. Ristolaan vedet vie lampuri, Luhtaniityllä lampaat juovat joesta.

Ruokaviraston kanssa ympäristösopimusten jatkuminen on olennaista. Laidunnuksesta saatava tuki on riittävä nyt, mutta jos tuen määrä vähenee, laidunnus ei enää tällä mallilla ole kannattavaa. Jos tuki poistuisi, kaupunki voisi mahdollisesti maksaa korvausta. Tähänastisille sopimuksille pitäisi olla jatkoa, uusien sopimusten tulo on epävarmaa. Kaupunki seuraa tilannetta ja reagoi tarvittaessa.

Lampaiden laiduntamista olisi mahdollista lisätä, jos uusia sopivia laidunmaita olisi saatavilla. Uusien laitumien olisi hyvä sijaita järkevien kulkuyhteyksien varrella eikä liian syrjässä. Veden saanti lampaille on olennaista. Unelmatilanne olisi vesiposti laitumen lähellä. Tällä hetkellä asukkaiden yhteistyö on ratkaisevan tärkeä esimerkiksi Kivimaalla.

Lammaslaitumia olisi hyvä olla eri puolilla kaupunkia. Merkitys on suuri asukkaille ja etenkin lapsille, joiden olisi hyvä saada kosketusta kotieläimiin. Hyvä laidun on luonnonmukainen ja osittain puustoinen. Laitumilla olisi hyvä olla varjostavaa puustoa, jotta eläimet saavat siitä suojaa. Suojien rakentaminen on iso työ. Puuton alue vaatii suojan.

Metsälaidunten kehittäminen olisi luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeää, sillä metsälaitumet ovat edelleen harvinaistuvaa luontotyyppiä. Lahdessa olisi vielä vanhoja laidunmaita, joiden kunnostus olisi mahdollista. Metsälaitumille ja muille syrjäisille alueille uusia laitumia mietittäessä pitää ottaa huomioon veden saantimahdollisuudet.

Iso laidunala olisi hyvä jakaa lohkoihin, jotta kasvusto olisi optimaalinen. Lohkosyöttö edesauttaa karitsoiden kasvua. Esimerkiksi Renkomäki voisi olla sijainniltaan sopiva uusille lammaslaitumille, jos alueelta löytyisi sopiva kohde. Renkomäki on kohtuullisella etäisyydellä ja siellä on paljon asutusta eikä uusi ohitustie ei ole vaikuttanut paljoakaan.

Kohteiden ominaisuudet vaikuttavat laiduntamiseen:

- Ei irtonaisia koiria, muuten virkistyskäyttö sopii yhteen lampaiden laiduntamisen kanssa. Polku voi kulkea myös laitumen halki, kunhan portit pidetään suljettuina. Talvikäyttö ei haittaa, kunhan aitoja ei rikota.

Peltojen vuokraustoiminta ja maisemapellot. Jouni Lehto. Haastattelu 8.5. ja 30.10.2019

Lahden kaupungilla on 620 hehtaaria vuokrapeltoja, joista 595 hehtaaria sijaitsee Lahden kaupungin alueella. Loput sijaitsevat Hollolan kunnassa.

Peltojen vuokraus on maankäyttöinsinööri Jouni Lehdon vastuulla, hän pitää yllä listaa kaupungin vuokrattavista, tukikelpoisista pelloista. Peltojen vuokrauksen periaatteet on vahvistettu vuoden 2020 loppuun. Kaupunki vuokraa peltoja EU-tukikelpoisille viljelijöille. Aiemmin, vuoteen 2015 asti tukioikeudet vuokrapeltoihin olivat kaupungin omistuksessa.

Vuokrasopimukset loppuvat vuonna 2020. Kaupunki ostaa maita, myös peltoja, jotta niitä voidaan käyttää tarvittaessa vaihtomaina.

Alueiden rakentumisen myötä eri puolille Lahtea on jäänyt peltojen palasia ja peltoja, jotka ovat aiemmin olleet vuokratuna. Jotkut näistä alueista ovat jääneet hoidon ulkopuolelle ja niiden hoitoluokka on jäänyt päivittämättä. Näistä voisi kehittää uusia maisemapeltoja, etenkin asutuksen keskellä ja liikenneväylien varsilla sijaitsevat keskeiset kohteet. Jouni on miettinyt valmiiksi muutamia kohteita nykyisistä pelloista (kuvat). Uusien maisemapeltojen kehittämisessä yhteistyö viljelijöiden kanssa on tärkeää. Uusien sopimusten teon yhteydessä olisi hyvä huomioida potentiaaliset kohteet ja valmistella asiaa jo ennen varsinaista sopimusten tekoa. Viljelijöille suunnattu kysely sopivista kohteista, aiemmin viljelyssä olevista pelloista ja yleisestä kiinnostuksesta niittyjen hoitoon pitäisi toteuttaa riittävän ajoissa ennen uusien sopimusten tekemisessä. Tällä hetkellä peltoja vuokraavien viljelijöiden kantaa ei tiedetä. Keskitetysti viljelijöiden kantaa voisi kysyä olemalla yhteydessä MTK:n paikallisyhdistysten kanssa. Jouni voisi käydä myös esittelemässä niittyhanketta MTK:n tilaisuudessa. Peltohoitojen systemaattinen kartoitus toisi lisää kohteita. Niittyverkostoseelvityksessä on inventoitu useita vanhoja peltoja, mutta luultavasti niitä on vielä enemmänkin.

Peltojen hiilensidonta on noussut ajankohtaiseksi, viljelijöille markkinoidaan hiilineutraalia viljelyä. Sen merkeissä vanhojen peltojen kunnostamisessa on tarkasteltava myös niihin sitoutuneen hiilen määrää. Maisemapeltojen viljely on viljelyn monipuolistamista. Niittyjen hoidossa on kaksi toteutuspolkua: joko viljelijä toimii kaupungin urakoitsijana ja kaupunki maksaa niityn hoidosta tai viljelijä vuokraa pellon kaupungilta ja saa tukea maisemapelton viljelyyn.

Palstaviljelytoiminta. Aki Pelkonen. Haastattelu 16.10.2019 (Anna-Maaria Särkkä ja Markus Niemelä)

Palstaviljelytoiminnan järjestämisessä on ollut toimijan mukaan ongelmia. Tällä hetkellä palstaviljelytoiminnan pyörittäminen ei ole yrittäjälle taloudellisesti kannattavaa. Esimerkiksi roskista ja sotkuista aiheutuvat vastuut ovat yrittäjälle liian suuret. Yrittäjä joutuu usein maksamaan siivouksen omasta pussistaan, koska siivouskehotukset viljelijöille eivät ole tehokkaita. Yrittäjä ehdottaa, että vastuu maa-alueista ja niiden roskaamisesta tulisi jatkossa kaupungille. Nyt yrittäjä maksaa kaiken ja tämä syö toiminnan kannattavuuden eikä sitä ole mahdollista kehittää. Alueilta puuttuu jätehuolto. Palstaviljelytoiminnan pyörittäjä joutuu korottamaan vuokria, jotta toiminta olisi kannattavaa. Viljelijät pitävät palstojen hintaa liian korkeana. Palstaviljely pitää saada toimintaa pyörittävälle yrittäjälle kannattavaksi, jotta sitä voidaan toteuttaa jatkossa.

Myös asiakaspalvelun kanssa on ollut ongelmallista: palautteen oton vastuun tulisi olla sellaisella taholla, jolla on valtuudet ratkaista ongelmia tai muuttaa esimerkiksi sääntöjä. Nyt

yrittäjä joutuu vastaanottamaan valtavan määrän asiakaspalautteita, mutta ei silti voi ratkaista asioita.

Myös viljelijäkunta ikääntyy. Viljelijämäärä oli vuonna 2019 170 henkilöä, lukumäärä laskussa. Uudet, nuoret viljelijät vaativat enemmän panostusta viljelyalueisiin, jos toimintaa halutaan jatkaa. Palstojen sijainti on tärkeä. Nykyinen toimija ehdottaa, että Kyläkunnanraitti poistetaan, sillä se on liian sivussa ja siellä on vähän viljelijöitä. Tontilla on hyvällä sijainnilla, mutta roskaamisongelma on suuri. Ylipäätään viljelypalstojen kuntoa, varustelutasoa ja parkkipaikkoja pitäisi parantaa. Jos palstaviljelyä halutaan edelleen tarjota asukkaille, toimintaan pitää olla riittävät resurssit. Esimerkiksi Espoossa on tehty pitkän aikavälin suunnitelma palstojen perusparannuksiin, toimija piti sitä hyvänä mallina.

Minna Kolari, Hämeen ELY 16.10.2019

Minna Kolarin haastattelu koski maisemapeltojen viljelyä ja siihen liittyviä maatalouden ympäristökorvauksia. Mina Kolaria haastateltiin syyskuussa 2019 ja haastattelun vastauksia täydennettiin vielä sähköpostilla. Lahden kaupungin tavoitteena on lisätä maisemapeltoja ja selvittää millaisia mahdollisuuksia peltojen viljelijöillä on saada tukea. Maisemapeltojen hoidolla viljelijöiden on mahdollista saada lisärahoitusta elinkeinon harjoittamiseen.

Maatalouden ympäristökorvausta voi hakea tukikelpoisille pelloille. Hakijana on yleensä tilatukikelpoinen viljelijä, ei kaupunki. Tukea myönnetään viideksi vuodeksi kerrallaan, EU-tukikausien mukaan. Nykyinen kausi päättyy vuonna 2020. Monimuotoisuuspeltojen, joihin maisemapelto kuuluvat, hoitoon voidaan myöntää maatalouden ympäristökorvausta. Tällä ohjelmakaudella maatalouden hoitorahoitus monimuotoisuuspelloille on ollut 450 e/ha. Perinnemaisemien ja arvokohteiden hoidosta saa korvausta 600 e/ha. Ympäristöministeriön vastuulla on valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden hoito, jonka Ely hankkii ostopalveluna.

Kaikki nykyisen kauden tuet on jo käytetty, uusia maisemanhoitokohteita voidaan ottaa vasta vuonna 2021 alkavalla kaudella. Tuen haku on keväällä ja tukipäätökset tulevat hakijoille vuoden loppuun mennessä. Hakemuksen liitteenä on oltava vuokrasopimuksen kopio ja kohteen hoitosuunnitelma.

Monimuotoisuuspellot, joihin myös maisemakasvipellot kuuluvat ovat ympäristökorvauskelpoisia, mikäli tuenhakija on valinnut ympäristökorvausjärjestelmässä tämän lohkokohdaisen tuen vaihtoehdon. Monimuotoisuuspeltoja voivat olla riista- tai maisemakasveilla vuosittain perustettavat monimuotoisuuspellot tai niittykasveilla ja peltolinnuille soveltuvilla kasveilla perustettavat vähintään kaksivuotiset monimuotoisuuspellot.

Monimuotoisuuspelto voi olla kokonainen peruslohko tai kasvulohko. Monimuotoisuuspeltona ilmoitettava kasvulohko voidaan perustaa myös yli 3 m leveänä kaistana lohkojen

reunoille, etenkin etelään ja länteen avautuville reunoille sekä suurten peltoaukeiden keskelle. Maisemakasvien siemenseoksessa on oltava vähintään kahden seuraavan kasvin siemeniä: auringonkukka, hunajakukka, sinimailanen, persianapila, keltalupiini, virnat, ruiskaunokki, malvat, kehäkukka, mesikät. Maisemakasviseoksessa voi olla myös nurmi- ja heinäkasveja, mutta niiden osuus siemenseoksesta voi olla enintään 30 %.

Poimintapeltojen perustamisen kannalta on keskeistä huomata, että kasvusto pitää tukiehtojen mukaan säilyttää elokuun loppuun saakka. Eli jos lohkolta haetaan tukea, itsepoiminnan saa aloittaa vasta 1.9. alkaen. Tällä ohjelmakaudella ei ole sadonkorjuuvelvoitetta.

Lahti - niittyverkostoselvitys
luontokartta

- Lahden kaupungin raja
 - Salpausselkä
 - Natura 2000-alue, SAC
 - Natura 2000-alue, SPA
 - Luonnonsuojelualue (yksityinen)
 - Luonnonsuojelualue (valtio)
 - Kansainvälisesti tärkeät lintualueet (Important Bird and Biodiversity Areas, IBA)
 - Suomen tärkeät lintualueet (Finnish Important Bird Areas – FINIBA)
- Subtype
- Lehtojensuojeluohjelma
 - Lintuvesisuojeluohjelma
 - Soidensuojeluohjelma
 - Vanhojen metsien suojeluohjelmat

Lahden kaupungin luonnon monimuotoisuuden kohteet

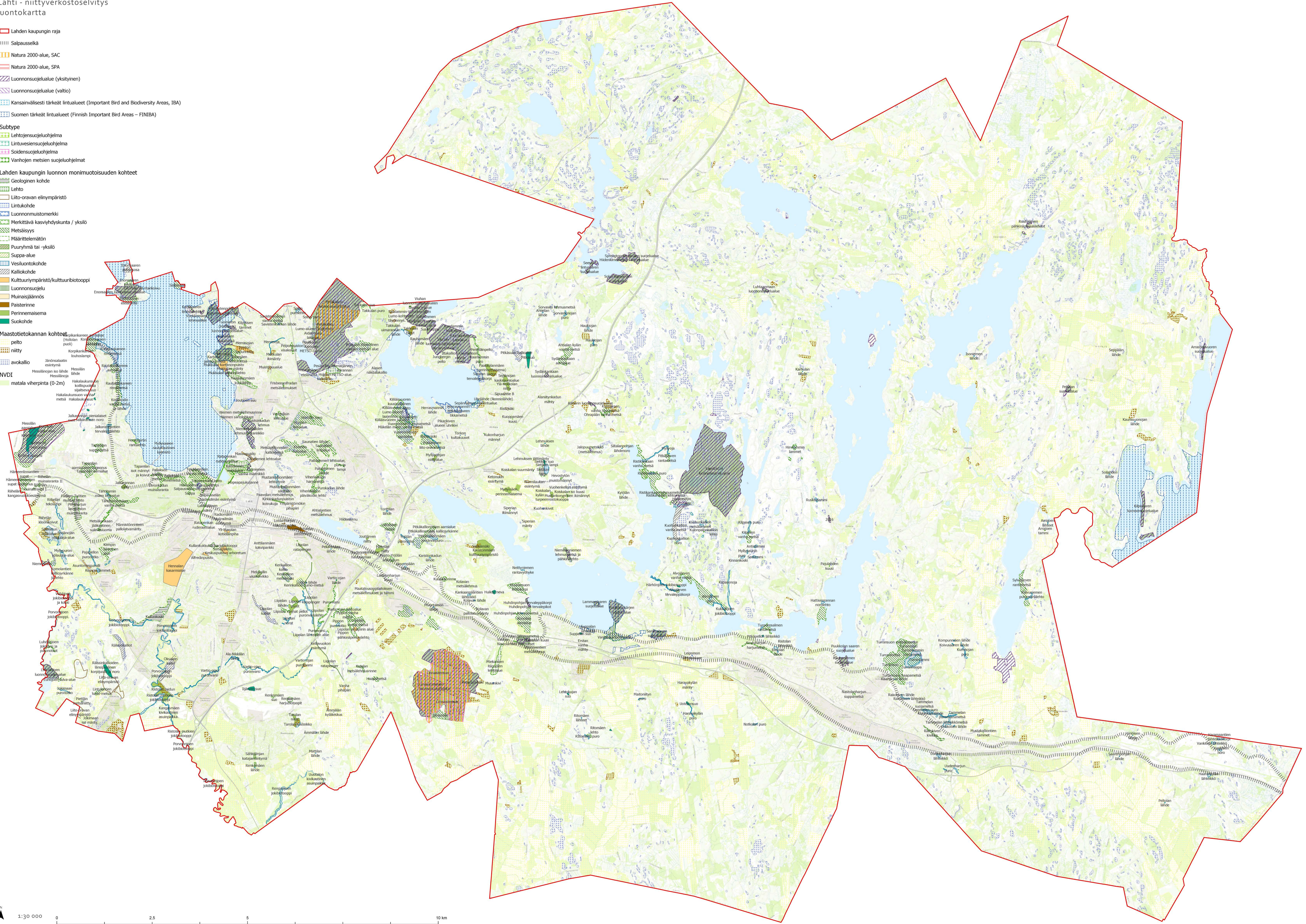
- Geologinen kohde
- Lehto
- Liito-oravan elinympäristö
- Lintukohde
- Luonnonmuistomerkki
- Merkittävä kasviyhdistys / yksilö
- Metsäisyys
- Määrittelemätön
- Puuryhmä tai -yksilö
- Suppa-alue
- Vesiluontokohde
- Kalliolukohde
- Kulttuuriympäristö/kulttuuri- tai biotooppi
- Luonnonsuojelu
- Muinaisjäännös
- Paisterinne
- Perinnemaisema
- Suokohde

Maastotietokannan kohteet

- pelto
- niitty
- avokallio

NVDI

- matala viherpinta (0-2m)

Lahti - niittyverkostoeselvitys
virkistyskartta

- Lahten kaupungin raja
- Liikuntapaikat.fi aineisto
 - Hevosurheilu
 - Frisbeegolfraita
 - Golfkenttä
 - Harjoitus- / hyppymäki
 - Jalkapallstadion, palloilukenttä / -halli
 - Jousiammuntarata / ampumarata
 - Kilpailukeskus
 - Laavu, kota tai kammi / ulkoilumaja / hiihtomaja
 - Urheiluhalli, kuntosali
 - Moottoripyöräilyalue
 - Luiistelukenttä, kaukalo
 - Purjehdusalue
 - Pyöräilyalue
 - Rantautumispaikka
 - Skeitti-/rullaluistelupaikka
 - Soutustadion
 - Talviuintipaikka, uimapaikka / -halli
 - Ulkokuntoluopaikka, yleisurheilun harjoitusalue, lähiliikuntapaikka

Lahten virkistysalueverkosto (yleissuunnitelma)

- Pääulkouireitit
- Puuttuvat pääulkouireitit

- Liikuntapaikat.fi aineisto
- Kuntorata
 - Latu
 - Melontareitti
 - Retkeilyreitti / luontopolku
 - Palstaviljelyalueet

Lahten virkistysalueverkosto (yleissuunnitelma)

- Kaupunginosapuisto
- Lähivirkistys
- Luonnonsuojelualue
- Maanviljely
- Retkeily
- Talousmetsä

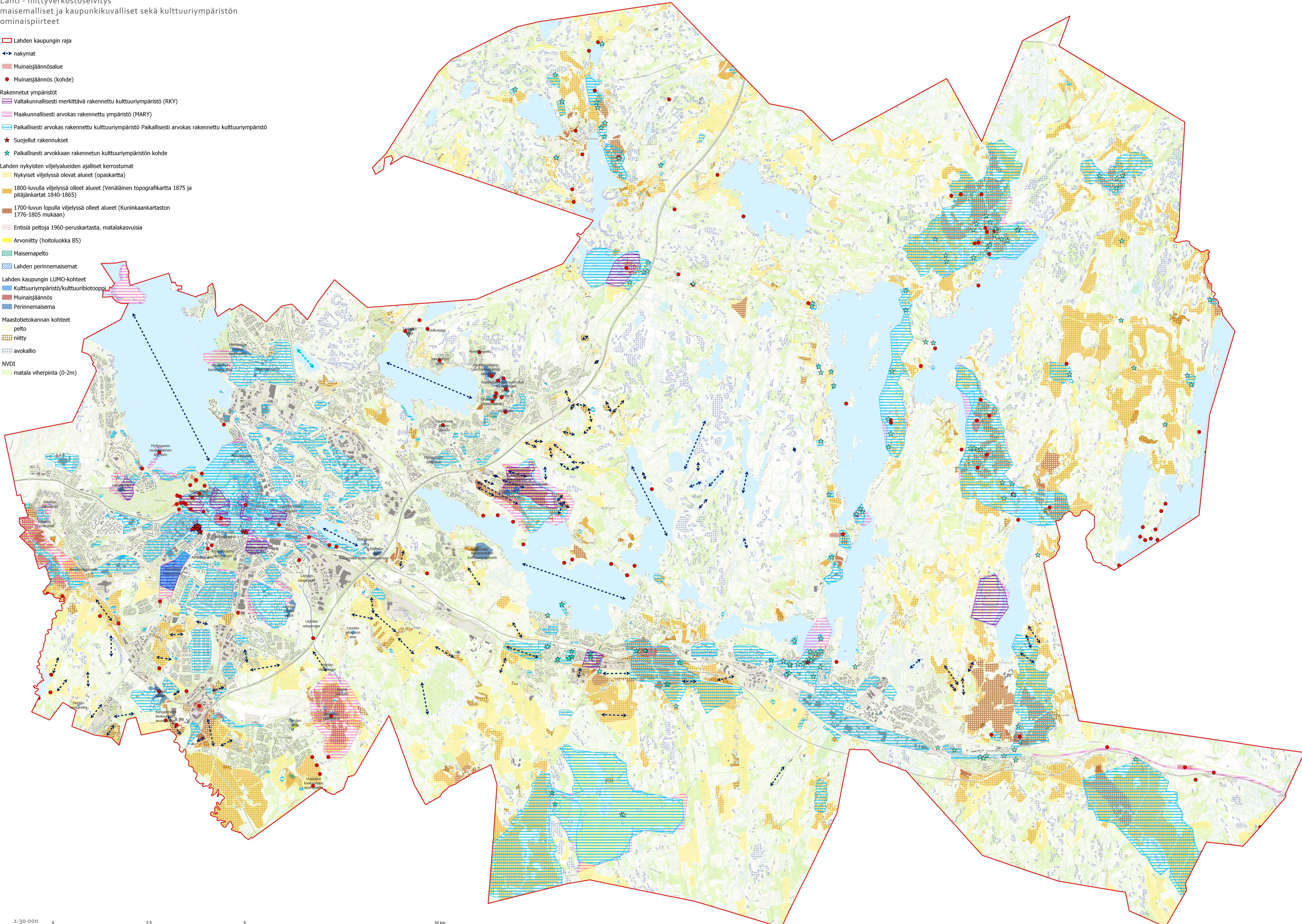
NVDI

- matala viherpinta (0-2m)

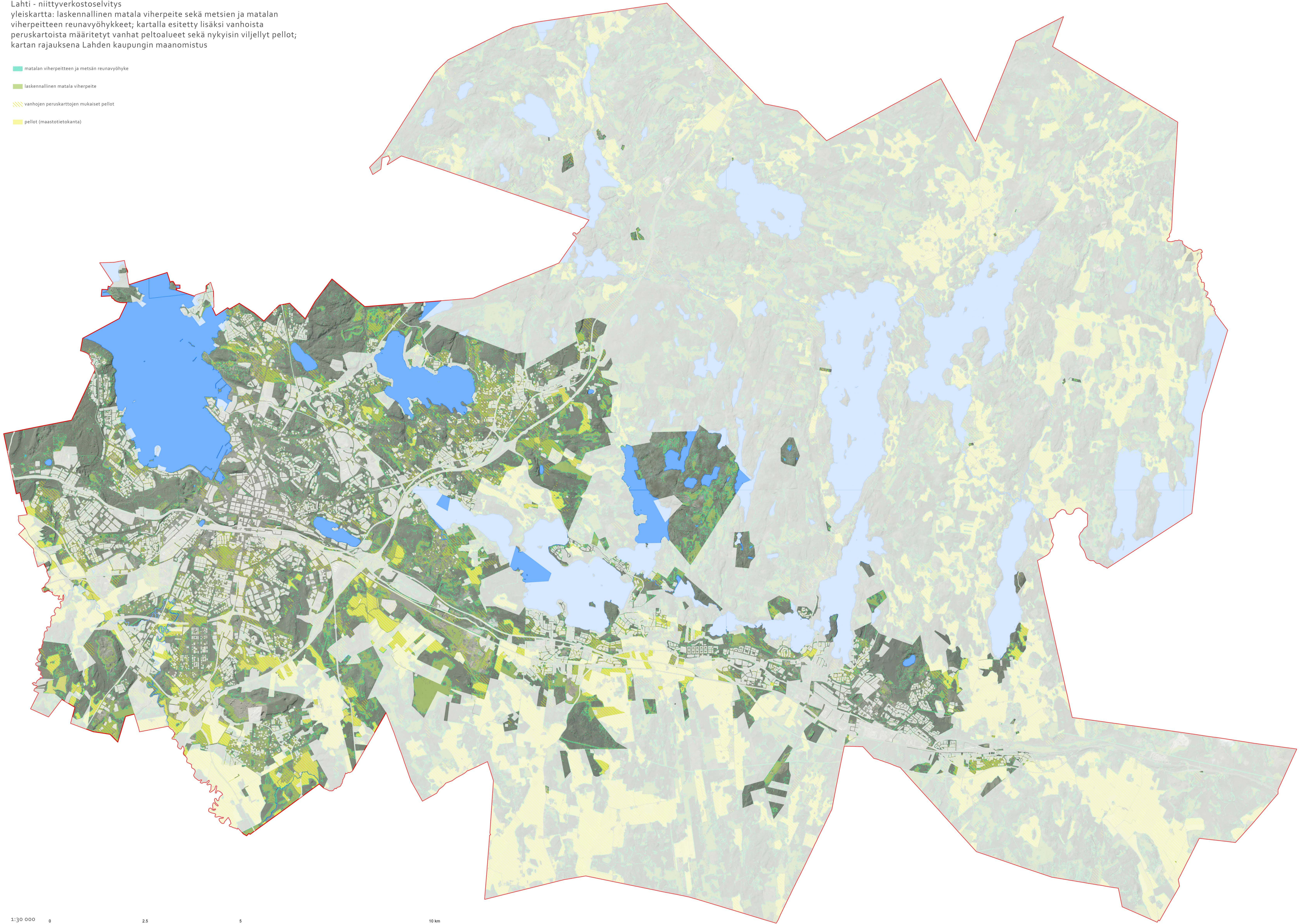
Lahti - niittyverkostoeselvitys
maisemalliset ja kaupunkikuvalliset sekä kulttuuriympäristön
ominaispiirteet

- ▭ Lahden kaupungin raja
- ↔ näkymät
- ▨ Muinaisjäännösalue
- Muinaisjäännös (kohde)
- Rakennetut ympäristöt
- ▨ Valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY)
- ▨ Maakunnallisesti arvokas rakennettu ympäristö (MARY)
- ▨ Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö Paikallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö
- ★ Suojellut rakennukset
- ★ Paikallisesti arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön kohde
- Lahden nykyisten viljelyalueiden ajalliset kerrostumat
- ▨ Nykyiset viljelyssä olevat alueet (opaskartta)
- ▨ 1800-luvulla viljelyssä olleet alueet (Venäläinen topografikartta 1875 ja pitäjänkartat 1840-1865)
- ▨ 1700-luvun lopulla viljelyssä olleet alueet (Kuninkaankartaston 1776-1805 mukaan)
- ▨ Entisiä pelloja 1960-peruskartasta, matalakasvuisia
- ▨ Arvoinnity (hoitoluokka B5)
- ▨ Maisemapelto
- ▨ Lahden perinnemaisemat
- Lahden kaupungin LUMO-kohteet
- ▨ Kulttuuriympäristö/kulttuurieläin
- ▨ Muinaisjäännös
- ▨ Perinnemaisema
- Maastotietokannan kohteet
- ▨ pelto
- ▨ niitty
- ▨ avokallio
- NVDI
- ▨ matala viherpinta (0-2m)

Lahti - niittyverkostoselvitys
yleiskartta: laskennallinen matala viherpeite sekä metsien ja matalan viherpeitteen reunavyöhykkeet; kartalla esitetty lisäksi vanhoista peruskartoista määritetyt vanhat peltoalueet sekä nykyisin viljellyt pellot; kartan rajauksena Lahden kaupungin maanomistus

- matalan viherpeitteen ja metsän reunavyöhyke
- laskennallinen matala viherpeite
- vanhojen peruskarttojen mukaiset pellot
- pellot (maastotietokanta)

Lahti - niittyverkostoeselvitys
maaperäaineistoon, topografiaan sekä vesisuhteisiin perustuva kooste
kasvupaikkatekijöistä

- lämpimät tai paahteiset kalliomaat
- lämpimät tai paahteiset hiekka- tai sorarinteet
- kuivat maat
- mahd. kuivat kivennäismaat
- mahd. tuoreet kivennäismaat
- tuoreet kivennäismaat
- kosteahkot kivennäismaat
- kosteille paikoille syntyneet eloperäiset maat

Luokittelun kriteerit:
lämpimät tai paahteiset kalliomaat: etelä- ja länsirinteet kalliomailla (rinnekaltevuus yli 15 %)
lämpimät tai paahteiset hiekka- tai sorarinteet: etelä- ja länsirinteet hiekka- ja soramailla (rinnekaltevuus yli 15 %)
kuivat maat: hiekka-, sora- tai kalliomaat, jotka eivät kuulu kahteen edelliseen luokkaan
mahd. kuivat kivennäismaat: maalaji karkeaa hietää tai täytemaata ja rinnekaltevuus yli 5% tai maalaji on hiekkamoreeni
mahd. tuoreet kivennäismaat: maalaji karkeaa hietää tai täytemaata ja rinnekaltevuus on alle 5%
tuoreet kivennäismaat: savi-, hiesu- tai hietamaat, joilla rinnekaltevuus on yli 5%
kosteahkot kivennäismaat: savi-, hiesu- tai hietamaat, joilla rinnekaltevuus on alle 5%
kosteille paikoille syntyneet eloperäiset maat: pohjamaalaji on sara- tai rakkaturve

